

2021

Autorský kolektív RÚZ

**Analýza zvýšenia
regulačného zaťaženia na
konkrétnych príkladoch
podnikov v SR**

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

NÁRODNÝ PROJEKT

Podpora kvality sociálneho dialógu

Typ projektu: Neinvestičný

Termín realizácie projektu: 07/2018 – 02/2023

ITMS projektu: 312031V749

Autorský kolektív :

Autorské dielo bolo vypracované v rámci hlavnej aktivity „Posilnenie odborných a analytických kapacít sociálnych partnerov, budovanie infraštruktúry a komunikačnej platformy sociálneho dialógu a rozvoja sociálneho partnerstva na národnej a medzinárodnej úrovni“ v rámci podaktivity 1.1 Posilnenie kapacít sociálnych partnerov prostredníctvom analytickej činnosti Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu expertným tímom sociálneho partnera **Republiková únia zamestnávateľov**. Vyjadruje názory a postoje sociálneho partnera na predmetnú tému. Autorské dielo nevyjadruje názory ani postoje prijímateľa projektu a bolo schválené Riadiacim výborom Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu.

OBSAH

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK	5
ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK.....	7
ÚVOD.....	8
1 DEFINOVANÉ PROBLEMATIKY REGULAČNÉHO ZAŤAŽENIA FIRMY V RÁMCI JEDNÉHO ROKU PODNIKANIA	10
2 DEFINOVANIE 5 ILUSTRATÍVNYCH PRÍKLADOV FIRIEM	18
3 DEFINOVANIE KALENDÁRA REGULAČNÝCH UDALOSTÍ A POVINNOSTÍ SÚVISIACICH S PODNIKANÍM 5 ILUSTRATÍVNYCH FIRIEM	21
3.1 Model Elektro s.r.o.	21
3.2 Model Constuct s.r.o.	39
3.3 Model IT a.s.	61
3.4 Model Energo s.r.o.	75
3.5 Model Marketing s.r.o.	95
4 VÝPOČET ROČNÉHO ZAŤAŽENIA ILUSTRATÍVNYCH FIRIEM	120
4.1 Nepriame časové náklady podnikateľa na správu regulačných povinností	121
4.2 Výpočet poplatkových nákladov spojených s regulačnými predpismi.....	126
4.3 Náklady podnikateľa spojených s regulačnými predpismi v jednotlivých fázach podnikania	130
4.4 Sumárne hodnotenie regulačného zaťaženia každej z modelových firiem.....	133
5 NÁVRHY OPATRENÍ	136

ZHRNUTIE	142
----------------	-----

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	145
---------------------------------------	-----

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ A ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1 Prehľad nariadení, vyhlášok a opatrení regulujúcich zamestnávanie na Slovensku:	12
Tabuľka 2 Povinnosti podnikateľa pred začatím podnikania	21
Tabuľka 3 Základné povinnosti podnikateľa pri zakladaní s.r.o.	27
Tabuľka 4 Prehľad niektorých povinností vo vzťahu k zamestnancom	35
Tabuľka 5 Prehľad niektorých povinností zamestnávateľa v priebehu zamestnávania	37
Tabuľka 6 Zákony, ktoré zamestnávateľ musí z hľadiska zamestnávania poznať a dodržiavať	44
Tabuľka 7 Prehľad povinností zamestnávateľa vo vzťahu k zdravotnému poisteniu	45
Tabuľka 8 Vybrané povinnosti zamestnávateľa vyplývajúcich zo zákona o sociálnom poistení	46
Tabuľka 9 Prehľad povinností a obmedzení zamestnávateľa vo vzťahu k dohodárovi	48
Tabuľka 10 Zamestnanec z tretej krajiny	53
Tabuľka 11 Prehľad povinností vyplývajúcich z GDPR	72
Tabuľka 12 Povinnosti podnikateľa vyplývajúce z nariadenia vlády č. 391/2006 Z. z.	78
Tabuľka 13 Prehľadný rozpis regulačných povinností v ročnom cykle podnikania	86
Tabuľka 14 Prehľad regulačných povinností podnikateľa v spojitosti s daňovou agendou v ročnom vyjadrení	87
Tabuľka 15 Základné regulačné predpisy pri zamestnaní prvého zamestnanca a ich rozsah pre ilustráciu administratívnej záťaže a zložitosti	95
Tabuľka 16 Povinnosti zamestnávateľa vyplývajúce zo zákona č. 311/2001 Z. z. – Zákonníka práce a s nimi spojené hrozby sankcií	96
Tabuľka 17 Povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a s nimi spojené sankcie	98
Tabuľka 18 Povinnosti zamestnávateľa vyplývajúce zo zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov a s nimi spojené hrozby sankcií	99

Tabuľka 19 Prehľad povinností zamestnávateľa vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s nimi spojených sankcií.....	101
Tabuľka 20 Prehľad povinností zamestnávateľa v spojitosti so zákonom č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.....	104
Tabuľka 21 Povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a s nimi spojené hrozby sankcií	116
Tabuľka 22 Úkony podnikateľa pri reštrukturalizácii a ich lehoty	119
Tabuľka 23 Kategórie regulačných nákladov	120
Tabuľka 24 Časové náklady jednotlivých úkonov spojených s regulačným zaťažením	121
Tabuľka 25 Jednotlivé typy regulačných povinností a čo do nich patrí	123
Tabuľka 26 Poplatkové náklady modelových firiem počas jedného účtovného roka	127
Tabuľka 27 Príklady regulačného zaťaženia v jednotlivých životných situáciách s hľadiskom kritéria veľkosti podniku.....	130
Tabuľka 28 Špecifické životné situácie významne regulačne zaťažujúce iba niektoré z modelových firiem.....	132

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

BOZP – Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci

DPIA – Analýza posúdenia vplyvu na ochranu osobných údajov

EHP – Európsky hospodársky priestor

EÚ – Európska únia

GDPR – Všeobecné nariadenie o ochrane údajov

MSP – Malé a stredné podniky

OECD – Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj

ORSR – obchodný register Slovenskej republiky

RIA – Stratégia lepšej regulácie

RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska

SR – Slovenská republika

ÚNMS SR – Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky

ÚVOD

Byrokratická záťaž podnikateľského prostredia spojená s negatívnym javom nárastu počtu zložitosti výkazov, hlásení, ale aj regulácií v podobe obmedzení, sprísnení či s tým spojeného zvyšovania poplatkov, daní a odvodov je podľa dlhodobého pozorovania jednou z najčastejšie skloňovaných bariér pre zlepšovanie konkurencieschopnosti slovenského podnikateľského prostredia.

Negatívny trend sa prejavoval už od roku 2007. Podľa údajov zbieraných OECD rovnako ako Republikovou úniou zamestnávateľov (ktorá sa zamerala na 10 kľúčových meraných regulovaných oblastí) došlo v týchto rokoch k významnému nárastu počtu regulácií, ich zložitosti, ale aj s nimi spojených nákladov. Zlá trajektória pokračovala aj do obdobia nástupu krízy spojenej s nástupom koronavírusovej pandémie. Uprostred nej prišli pozitívne signály o snahe politickej reprezentácie niečo s neprimeraným nárastom regulácie podnikania robiť.

Plnenie povinností vyžadovaných regulačnými mechanizmami často stojí v priamom protiklade k prirodzenému podnikateľskému zámeru nielen vytvárania zisku, ale aj zvyšovania spokojnosti svojich zákazníkov, plnenia ich narastajúcich požiadaviek a rozvoja ponúkaných produktov či služieb.

Vláda Slovenskej republiky na to reagovala v Programovom vyhlásení zaviazaním sa zaviesť princíp „one in – one out“ s účinnosťou od roku 2021 a princíp „one in - two out“ s účinnosťou od roku 2022. Ide o základný predpoklad pre odstraňovanie byrokracie a neprimeraného regulačného zaťaženia podnikania, ktorý bol medzi zákonodarcami a predstaviteľmi zamestnávateľov dlho skloňovaný, no v porovnaní s legislatívnym procesom iných členských štátov Európskej únie bol zavedený s istým oneskorením.

Princíp sa stal pod označením Mechanizmus znižovania byrokracie a nákladov reformným zámerom potvrdeným aj v rámci Národného programu reforiem SR 2020, aj v dokumentoch Moderné a úspešné Slovensko a Stratégii lepšej regulácie – RIA 2020.

S cieľom zníženia nákladov podnikateľského prostredia, zvýšenia produktivity podnikov a konkurencieschopnosti Slovenska sa vláda taktiež zaviazala k pravidelnému monitoringu požiadaviek zástupcov podnikateľov, ktorí majú neprimerané regulačné normy aktívne nahlasovať.

O tom, že znižovanie regulačného zaťaženia nemusí byť ani behom na príliš dlhé trate, svedčia dobré príklady z krajín ako Nemecko, Rakúsko či Švédsko. Napr. v susednom Rakúsku došlo len za 6 rokov od roku 2006 vďaka aktívnej politike deregulácie podnikania k zníženiu počtu regulatívnych noriem o celú štvrtinu.

Európska komisia od členských štátov Únie tiež sama vyžaduje, aby každý nový legislatívny návrh na zavedenie regulačnej záťaže priamo v sebe obsahoval taktiež návrh na zníženie regulačného zaťaženia v spojenej či inej oblasti podnikania.

Po prvých krokoch učinенých strategickými dokumentmi na úrovni vlády preto podnikatelia aj medzinárodné prostredie očakávajú komplexné deregulačné riešenia. Analýza regulačných povinností a ich zaťaženia slovenského podnikania totiž ukazuje na stále neprimeranú záťaž, ktorá poškodzuje konkurencieschopnosť tuzemských podnikateľov na globálnom trhu.

1 DEFINOVANÉ PROBLEMATIKY REGULAČNÉHO ZAŤAŽENIA FIRMY V RÁMCI JEDNÉHO ROKU PODNIKANIA

Podnikateľ prevádzkujúci svoju živnosť na Slovensku naráža na košatý súbor regulácií nezávisle od jeho zamerania či veľkosti. Ide do istej miery aj o jednostrannosť prístupu štátu, ktorý historicky pri regulovaní podnikania hľadel na podnikateľa cez stereotypné a zovšeobecňujúce kritériá.

Za všetkých sa týkajúce regulačné nariadenia v slovenských podmienkach môže často aj tzv. goldplating - teda prehnane prísne a široko transponované nariadenie na európskej úrovni, ktoré však často v pôvodnom znení cielilo na regulovanie užšej problematiky a skupiny podnikov.

Tento nesúlad často odrádza od rozširovania podnikania, príchodu zahraničných investícií či samotných zámerov podnikat' zo strany začínajúcich podnikavcov, ktorých prehnaná a zložitá štruktúra regulácií neraz odradí od realizácie prvotných podnikateľských zámerov.

Pochopenie pre takéto konanie možno nájsť už v prvých krokoch začínajúceho podnikateľa, ktorý musí splniť desiatky regulácií hneď pri zakladaní spoločnosti.

Na ďalšie a mimoriadne rozsiahle regulačné povinnosti naráža pri zakladaní a spúšťaní prevádzky, kde musí často duplicitne komunikovať s viacerými úradmi a dodávať im často duplicitné a opakovane vyrábané a spolpatnené dokumentácie či certifikácie.

Medzi najčastejšie a najširšie aplikované siete regulačných nariadení patria tie týkajúce sa daňových povinností podnikateľského subjektu. Ako táto analýza uvádza na inom mieste, len daňové a odvodové povinnosti nútia malého, stredného aj veľkého podnikateľa zapísať do kalendára regulačných povinností hneď 326 záznamov za jeden kalendárny rok. Je nutné dodať, že veľkú časť týchto povinností podnikateľ násobí počtom zamestnancov.

Práve zamestnávajúce je ďalšou a podľa viacerých prieskumov medzi podnikateľmi najviac preregulovanou a zaťažujúcou oblasťou podnikateľského prostredia. Množstvom regulačných

nariadení sa musí podnikateľ riadiť už pri samotnom náborovom procese, po dohode so zamestnancom ho zas čaká bezpočet registračných a ohlasovacích povinností.

Počas zamestnávania pretrváva naďalej rozsiahla ohlasovacia činnosť sprevádzaná pravidelnými, nejasne formulovanými, ale povinnými školeniami, ktorých výsledkom je certifikácia, často s následnou ohlasovacou a opakovanou reguláciou.

Typickou opakovanou reguláciou, s ktorou sa spája rozsiahle spektrum ohlasovacích a certifikačných povinností sú školenia týkajúce sa bezpečnosti práce, protipožiarnej ochrany a podobne orientovaných povinných znalostí zamestnanca. Bez ohľadu na počet zamestnancov je podnikateľ pre tieto regulácie povinný najatť školiteľov, uhradiť sériu poplatkov za školenie a preskúšanie a mnohonásobne na niekoľko úradov dokladať osvedčenia o priebehu a výsledku školenia. V mnohých prípadoch má pritom prax školení veľmi formálny charakter.

Samostatnou kapitolou je zamestnávanie cudzincov, hlavne tých z tretích krajín. Rozsiahle povinnosti ohlasovania na cudzineckej polícii a agenda získavania víz často znemožňujú príchod zahraničných pracovníkov, a to aj napriek dohode so zamestnávateľom. Nie je neobvyklé, že je zamestnávateľ nútený splniť desiatky regulačných nariadení a naplniť ďalšie povinnosti spojené so samotným prijatím do pracovného pomeru ešte pred tým, ako je jasné, či niekoľko mesiacov trvajúci proces získania víz pre zamestnanca dopadne úspešne. Vedie to k častému odrádzaniu od pokusu získavať zahraničných pracovníkov.

Každého veľkostného i odborovo profilovaného podnikateľa sa týka taktiež rozsiahly súbor povinností spojených so zákonom o ochrane osobných údajov, ktorý bol na Slovensku značne zdeformovaný goldplatingom európskej GDPR smernice. Podobne nevyhnutné a široké je aj ohlasovanie a odvádzanie poplatkovej povinnosti za využívanie rozhlasu, televízie alebo aj reprodukovanej hudby.

Veľmi široké je tiež regulačné dopadanie na podnikateľské prostredie vyplývajúce z viacerých nariadení a vyhlášok týkajúcich sa zamestnávania. Problémom je archaickosť mnohých z nich či to, že malý začínajúci podnikateľ často nemá veľkú šancu všetky z nich poznať.

Tabuľka 1 Prehľad nariadení, vyhlášok a opatrení regulujúcich zamestnávanie na Slovensku:

Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 121/2002 Z. z. o požiarnej prevencii
Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 143/2019 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách
Vyhláška Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky č. 158/2018 Z. z. o postupe pri posudzovaní vplyvu na ochranu osobných údajov
Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 159/2018 Z. z. o podrobnostiach o vykazovaní preddavkov na poistné na verejné zdravotné poistenie a o ročnom zúčtovaní poistného
Opatrenie Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 176/2019 Z. z. o sumách stravného
Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 208/2014 Z. z. o podrobnostiach o rozsahu a náplni výkonu pracovnej zdravotnej služby, o zložení tímu odborníkov, ktorí ju vykonávajú, a o požiadavkách na ich odbornú spôsobilosť
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 272/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, zoznam prác a pracovísk spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní týchto žien
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 286/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnávaní mladistvých zamestnancov
Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 300/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje suma minimálnej mzdy na rok 2019
Vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 378/2011 Z. z. o spôsobe označovania platby dane

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko

Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 401/2012 Z. z., ktorým sa ustanovujú základné sadzby stravného v eurách alebo v cudzej mene pri zahraničných pracovných cestách

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií

Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 500/2006 Z. z., ktorou sa ustanovuje vzor záznamu o registrovanom pracovnom úraze

Výnos Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 525/2011 Z. z. o štandardoch pre elektronické informačné systémy na správu registratúry

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 541/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci

Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 628/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o archívoch a registratúrach

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 99/2016 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci

Zdroj: Vlastné spracovanie

Komplexnosť regulačných nariadení dokumentujú okrem vyhlášok a nariadení aj desiatky zákonov prikazujúce dodržiavanie regulačných povinností. Mohutný dopad možno vidieť napr.

pri zákonoch týkajúcich sa ochrany životného prostredia - tu je zrejme najrozšírenejšia starosť o správu odpadov.

Priemyselným podnikom však pripadá do gescie tiež sledovanie ďalších regulačných nariadení týkajúcich sa ochrany ovzdušia, vody či prostredia pre isté druhy biotopov a okolité obyvateľstvo. Na princípe ochrany životného prostredia sa zhoduje gro spoločnosti, problémom z hľadiska regulačného zaťaženia však často býva neprehľadnosť a komplikovanosť nariadení.

Z hľadiska charakteru regulácií podľa formy podnikania možno zrejme najvýraznejšie odlišnosti vidieť pri reguláciách týkajúcich sa finančného života spoločností s ručením obmedzeným a akciových spoločností.

Akciová spoločnosť je povinná dodržiavať množstvo regulačných nariadení súvisiacich s rozhodovacími orgánmi hlasujúcimi o hlavných podnikateľských aktivitách a so spravovaním finančných operácií. Samostatnou kapitolou sú pritom prevody kapitálu či vyplácanie podielov na zisku.

Pre komplexnosť, zložitosť a rôznorodosť regulačných predpisov na Slovensku je prakticky nevyhnutnosťou pracovať so skupinami externých odborníkov, napr. v účtovníctve, odpadovom hospodárstve, ochrane životného prostredia či školiteľstve odbornom aj BOZP. Analýza sleduje najčastejšie regulácie, ale aj niektoré regulácie typické pre špecifiká vyplývajúce z jednotlivých oborov podnikania či formy podnikateľského subjektu.

Zákony určujúce podnikateľom povinnosti (regulácie):

1. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov („Obchodný zákonník“)
2. Zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o obchodnom registri“)

3. Zákon č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon proti byrokracii“)
4. Zákon č. 455/1991 Zb. Zákon o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)
5. Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („zákon o ochrane zdravia“)
6. Zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov („daňový poriadok“)
7. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov („zákon o dani z príjmov“)
8. Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov („zákon o miestnych daniach“)
9. Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov („zákon o ochrane spotrebiteľa“)
10. Zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona SNR č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov („zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice“)
11. Zákon o ochrane zdravia a v zákone č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („zákon o BOZP“)
12. Zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom („autorský zákon“)

13. Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („zákon o úhrade za služby verejnosti poskytované RTVS“)
14. Zákon č. 5/2004 Z. z. zákon o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
15. Zákon č. 311/2001 Z. z. (Zákonník práce)
16. Zákon č. 461/2003 Z. z. (zákon o sociálnom poistení)
17. Zákon č. 580/2004 Z. z. (zákon o zdravotnom poistení)
18. Zákon č. 355/2007 Z. z. (zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov)
19. Zákon č. 314/2001 Z. z. (zákon o ochrane pred požiarimi)
20. Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („zákon o inšpekcii práce“)
21. Zákon č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov („zákon o súkromnej bezpečnosti“)
22. Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov („zákon o ochrane údajov“)
23. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)
24. Zákon č. 663/2007 Z. z. (zákon o minimálnej mzde)
25. Zákon č. 431/2002 Z. z. (zákon o účtovníctve)
26. Zákon č. 222/2004 Z. z. (zákon o dani z pridanej hodnoty)
27. Zákon č. 79/2015 Z. z. (zákon o odpadoch)
28. Zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov („zákon o ovzduší“)
29. Zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov („zákon o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia“)

30. Zákon č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov („zákon o ochrane pred legalizáciou z trestnej činnosti“)
31. Zákon č. 8/2009 Z. z. (zákon o cestnej premávke)
32. Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce
33. Zákon č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde
34. Zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách
35. Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia
36. Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou
37. Zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach
38. Zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca
39. Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov
40. Zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení v znení neskorších predpisov
41. Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní
42. Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
43. Zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia
44. Zákon o veterinárnej starostlivosti
45. Zákon o konkurze a reštrukturalizácii

2 DEFINOVANIE 5 ILLUSTRATÍVNYCH PRÍKLADOV FIRIEM

Cieľom analýzy je vykresliť bežné aj menej obvyklé regulačné povinnosti, na ktoré narážajú viaceré formy firemného podnikania na Slovensku. Ich rozsah analýza ilustruje na piatich modelových firmách: Model Elektro s.r.o., Model IT a.s., Model Construct s.r.o., Model Energo s.r.o. a Model Marketing s.r.o.

Aby analýza obsiahla čo najširšie spektrum regulačných nariadení z odborového hľadiska, zvolila modelovanie roku podnikania piatich odborovo odlišných spoločností. Každá z nich sa stretáva so špecifikami, z ktorých analýza poukazuje na tie pre daný obor najtypickejšie.

Špecifické regulačné oblasti jednotlivých sektorov, v ktorých podnikajú modelové spoločnosti:

- Elektrotechnická výroba - regulácie súvisiace so stavebnými konaniami, ochranou životného prostredia, školením zamestnancov a spravovaním odpadov
- IT technologická softvérová spoločnosť - regulácie v oblasti duševného vlastníctva
- Stavebná firma - regulácie v oblasti variabilných foriem zamestnávania, správy odpadov či verejného obstarávania
- Energetická teplárenská spoločnosť - regulácie v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky
- Marketingová firma - regulácie v oblasti ochrany osobných údajov

Istý súbor regulácií je pre všetky spoločnosti totožný. Analýza sa preto v jednotlivých príkladoch zameriava hlavne na regulačné oblasti typické pre daný obor podnikania.

Aby sa regulácie neorientovali len podľa odborových špecifik, analýza prináša aj rozlišovanie podľa iných kategórií. Napr. podľa právnej formy podnikateľského subjektu. Konkrétnu odlišnosť a špecifiká ilustruje analýza v kontrastnej ilustrácii akciovej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným.

Aby bola dostatočne pokrytá aj šírka regulácií pre slovenské podniky podľa veľkostného hľadiska, v ilustráciách analýza ponúka pohľad na spoločnosti s významnejším aj menším počtom zamestnancov.

U každej modelovej firmy analýza sleduje viaceré životné situácie počas obdobia 12 mesiacov. Pre metodiku modelovania je významné zvýrazniť fakt, že každé splnenie regulačnej povinnosti je pre účely analýzy započítané v modelovom príklade iba raz, a to aj v prípade, že sa v danom období opakuje alebo duplikuje na inom mieste regulačného zaťaženia. Počet regulačných nariadení, s ktorými sa ilustratívna firma stretne je taktiež započítaná iba za jedného zamestnanca. Veľká časť regulačných nariadení je v praxi reálne násobená počtom zamestnancov. Pre prehľadnosť a možnosť porovnania však analýza teoretizuje so započítaním jednej regulačnej povinnosti na celú firmu, odhliadnuc od počtu zamestnancov.

Modelové príklady pracujú s viacerými životnými situáciami vo všetkých fázach podnikania - jeho začiatku, priebehu činnosti, v jeho úspešných i neúspešných obdobiach, ale i vo fáze ukončenia podnikania.

5 ilustratívnych príkladov firiem:

1. Spoločnosť Model Elektro s.r.o. je elektrotechnickou výrobnou firmou s prevádzkou produkujúcou káble pre automotive. Zamestnáva 150 zamestnancov slovenskej národnosti.
2. Model Construct s.r.o. je stredne veľkou stavebnou firmou, ktorá sa zameriava na slovenský trh a pracuje hlavne na zákazkách výstavby obytných budov či infraštruktúry. Ako subdodávateľ tiež pracuje pre niekoľko dodávateľov verejných zákaziek, ale je aj priamym partnerom verejného sektora. Zamestnáva 300 zamestnancov.
3. Model IT a.s. je akciovou spoločnosťou zaoberajúcou sa vývojom softvérových riešení. Okrem majoritného slovenského spolujateľa je v akcionárskej štruktúre menšinovým spolujateľom aj zahraničná skupina zaisťujúca financovanie. Výsledkom je unikátne vytvorené know-how, ktoré sa prostredníctvom zahraničného partnera distribuuje globálne.

Firma je tiež partnerom verejného sektora v niektorých menších regionálnych IT projektoch. Pripravila napr. databázy a softvérové riešenia pre miestne a regionálne projekty. Je účastníkom prípravy Smart Cities strategického pripomienkovania a zamestnáva 500 pracovníkov slovenskej, ale aj inej národnosti.

4. Model Energo s.r.o. je regionálnym výrobcom tepla a elektriny, ktorý zásobuje niekoľko menších obcí v regióne stredného Slovenska. Teplo a elektrinu vyrába primárne spaľovaním odpadov, a tak podlieha významným reguláciám v oblasti ochrany životného prostredia. Spoločnosť zamestnáva 400 pracovníkov.

5. Modelová spoločnosť Model Marketing s.r.o. je ilustratívnym príkladom regulačného zaťaženia, ktoré dopadá na malú firmu v službách, ktoré sú rozšírené. Spoločnosť sa zaoberá prieskumom verejnej mienky, monitoringom trhu, copywritingom, vydavateľskou činnosťou, prípravou marketingových kampaní a internetovým marketingom. Založila ju malá skupina ľudí. Dvaja konatelia zamestnali štyroch ďalších expertov na jednotlivé činnosti. Na presaturovanom trhu však spoločnosť neuspela a rozhodla sa podnikanie uzavrieť. Práve posledný rok jej existencie je predmetom modelovania životných situácií pre účely tejto analýzy.

3 DEFINOVANIE KALENDÁRA REGULAČNÝCH UDALOSTÍ A POVINNOSTÍ SÚVISIACICH S PODNIKANÍM 5 ILUSTRATÍVNYCH FIRIEM

3.1 MODEL ELEKTRO S.R.O.

Začiatok podnikania

Modelová spoločnosť Model Elektro s.r.o. začína svoj vstup na trh tak ako každá podobná spoločnosť, a to procesom založenia spoločnosti. Zdanlivo jednoduchý bod podnikania so sebou nesie plejádu povinností, ktoré musí podnikateľ splniť a pri ktorých prípadnom nesplnení naberie začiatok podnikania výrazné meškania.

Spoločnosť s ručením obmedzeným vymedzuje zákon č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník). Pre postup založenia s.r.o. je však nevyhnutné sledovať aj zámery zákonov č. 530/2003 Z. z. (o obchodnom registri) a v živnostenskom zákone.

Tabuľka 2 Povinnosti podnikateľa pred začatím podnikania

vypracovanie zakladateľských dokumentov
vypracovanie písomného vyhlásenia správcu vkladu
vypracovanie súhlasu vlastníka nehnuteľnosti
vypracovanie podpisového vzoru
vypracovanie vyhlásenia, v ktorom uvedie, že nie je jediným spoločníkom vo viac ako dvoch spoločnostiach
vypracovanie súhlasu zodpovedného zástupcu s ustanovením do funkcie
vyplnenie formulára na ohlásenie živnosti a predloženie návrhu na zápis do obchodného registra

Zdroj: Vlastné spracovanie

Určenie obchodného mena

Spoločnosť si musí vybrať názov, ktorý musí byť unikátny. Splnenie podmienky preveruje obchodný register Slovenskej republiky. Naša modelová spoločnosť zvolila názov Model Elektro.

Určenie sídla firmy

Sídlom môže byť adresa v nebytovom priestore, ale aj v rámci bytového priestoru či domu. Pri zápise spoločnosti do obchodného registra je potrebné predložiť súhlas vlastníka nehnuteľnosti.

Predloženie zakladateľských dokumentov

Zakladateľ s.r.o. musí vypracovať zakladateľské dokumenty - zakladateľskú listinu alebo spoločenskú zmluvu.

Obchodný zákonník taktiež stanovuje minimálne požiadavky pre tieto dokumenty, ktoré de facto prinášajú ďalšie povinnosti. Dokumenty musia obsahovať: obchodné meno a sídlo spoločnosti, určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby, predmet podnikania, teda činnosti, výšku základného imania, výšku vkladu každého spoločníka a výšku splatených vkladov pri založení spoločnosti vrátane spôsobu a lehoty splácania vkladu a pokiaľ ide o nepeňažné vklady tak aj ich predmet a určenie peňažnej sumy, v akej sa nepeňažný vklad započítava na vklad spoločníka, ku ktorému sa zaviazal, mená a bydliská a rodné čísla prvých konateľov spoločnosti a spôsob, akým konajú v mene spoločnosti, pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené, mená a bydliská a rodné čísla členov prvej dozornej rady, pokiaľ sa zriaďuje; pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené, určenie správcu vkladov, výšku rezervného fondu, ak spoločnosť vytvára rezervný fond pri svojom vzniku, a výšku, do ktorej je spoločnosť povinná rezervný fond dopĺňať, a spôsob dopĺňania, výhody poskytnuté osobám podieľajúcim sa na založení spoločnosti alebo na

činnostiach smerujúcich k nadobudnutiu oprávnenia na jej činnosť, predpokladané náklady spoločnosti súvisiace so založením a vznikom spoločnosti a ďalšie údaje, ak tak ustanovuje zákon.

Zakladateľská listina alebo spoločenská zmluva musí obsahovať:

- určenie spoločníkov,
- určenie prvých konateľov spoločnosti a spôsob, akým konajú v mene spoločnosti,
- predmet podnikania (činnosti),
- obchodné meno a sídlo,
- výšku rezervného fondu, ak spoločnosť vytvára rezervný fond pri svojom vzniku, a výšku, do ktorej je spoločnosť povinná rezervný fond dopĺňať, a spôsob dopĺňania,
- výška základného imania a výška vkladu každého spoločníka a výška splatených vkladov pri založení spoločnosti včítane spôsobu a lehoty splácania vkladu,
- určenie správcu vkladov,
- výhody poskytnuté osobám podieľajúcim sa na založení spoločnosti,
- predpokladané náklady spoločnosti súvisiace so založením a vznikom spoločnosti
- (poznámka: v niektorých regulovaných odvetviach je nutné dokladať ďalšie špecifické dokumenty)

Práve nadmerný rozsah údajov je často tzv. pascou, v ktorej stačí malá chyba k tomu, aby bol celý proces zápisu s.r.o. zmarený, a musel začať od začiatku.

Podnikateľ je tiež povinný vypracovať písomné vyhlásenie správcu vkladu, ktorým sa osvedčuje splatenie vkladu, prípadne jeho častí jednotlivými spoločníkmi. K byrokraticky duplicitnej požiadavke dochádza pri opakovanom vyžadovaní súhlasu majiteľa nehnuteľnosti k povoleniu firmy sídliť v nej. Tento súhlas musí podnikateľ dodať registračnému súdu dokonca aj vtedy, keď danú nehnuteľnosť sám vlastní. Obaja konatelia Model Elektro s.r.o. v našom

modelovom príklade musia taktiež preukázať, že nedlhujú nič na daňovom úrade ani Sociálnej poisťovni. U jedného z nich v našom modelovom prípade bol evidovaný daňový nedoplatok, a tak musel dlh obratom vyrovať a vyhotoviť potvrdenie o bezdlžnosti.

Zdanlivou maličkosťou, ktorú však nemožno zanedbať, je povinnosť predložiť obchodnému registru podpisový vzor konateľa alebo konateľov spoločnosti.

Model Elektro s.r.o. zakladajú dvaja spoločníci, čím sa firma vyhla povinnosti, aby ako jednou osobou založená musela vypracovať vyhlásenie, v ktorom uvedie, že nie je jediným spoločníkom vo viac ako dvoch spoločnostiach.

Zoznam dokumentov predkladaných obchodnému registru:

- Formulár návrhu na zápis s notársky overenými podpismi všetkých konateľov
- Zakladateľská listina (jeden spoločník) alebo spoločenská zmluva (viacero spoločníkov) s notárskym osvedčením podpisov všetkých spoločníkov, v dvoch vyhotoveniach
- Živnostenské oprávnenie, prípadne výpis zo živnostenského registra, dve notársky overené kópie
- Súhlas správcu dane
- Vyhlásenie správcu vkladu o splatení vkladu, dve vyhotovenia
- Súhlas vlastníka nehnuteľnosti so zápisom sídla firmy v obchodnom registri spolu s listom vlastníctva k nehnuteľnosti alebo nájomná zmluva
- Podpisový vzor konateľa, dve vyhotovenia
- Ak firmu zakladá jeden spoločník: Vyhlásenie, že spoločník nie je jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom vo viac ako dvoch spoločnostiach.
- Kolky

Povinnosť aktivácie elektronickej schránky

Elektronická schránka, ktorú musí každý podnikateľ pre povinnosť komunikovať s úradmi mať aktivovanú, je od roku 2017 taktiež povinnosťou, ktorú netreba zanedbať. Bez aktivácie sa podnikateľ nedostane k veľkému súboru informácií týkajúcich sa vybavenia jeho úkonov. Od aktivácie e-schránky je napr. povinné zasielať písomnosti pre právnickú osobu iba do nej. Doručenie písomnosti má rovnaké právne účinky ako jej doručenie v prípade klasického zaslania, a to aj s ďalšími právnymi následkami.

Hoci ide o prirodzený záujem každého podnikateľa, založenie elektronickej schránky možno započítať medzi regulačne nariadené povinnosti. Spoločnosti s ručením obmedzeným na to majú čas 10 dní od zápisu do obchodného registra. Ak sa do danej lehoty konateľ s.r.o. do schránky neprihlási, dôjde k automatickému aktivovaniu.

Samostatným problémom, ktorý zápis Model Elektro musel vyriešiť, bola voľba predmetov podnikania.

Pre svoje podnikanie modelová spoločnosť zapísala činnosti:

- Výroba elektrických zariadení a elektrických súčiastok
- Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod)

Keďže charakter činností firmy nevyžaduje zapísanie aj remeselnej a viazanej živnosti, nemusí modelová spoločnosť vypracovať aj súhlas zodpovedného zástupcu s ustanovením do takejto funkcie. Nevyhnutnosťou je v rámci podania pri ohlasovaní živností aj vyplnenie údajov pre daňový úrad. Ak by tak Model Elektro s.r.o. neurobila, musela by registráciu na Daňovom úrade vykonať samostatne.

K vydaniu živnostenského oprávnenia je potrebné priložiť zakladateľskú listinu alebo spoločenskú zmluvu, notársky overené splnomocnenie pre osobu, ktorá vybavuje žiadosť, a

kolky za ohlásenie živnosti. Úrad potom musí vydať osvedčenie o živnostenskom oprávnení najneskôr do troch pracovných dní.

Živnostenský úrad ako taký po zapísaní nahlási subjekt zdravotnej aj sociálnej poisťovni. Zakladatelia a budúci konatelia musia v rámci založenia spoločnosti predložiť taktiež výpis z registra trestov.

Dobrou správou siete je, že množstvo minulých povinností možno v súčasnosti zariadiť elektronicky, niektoré z nich ale stále fungujú duplicitne, teda napriek tomu, že ich podnikateľ podá elektronicky, je nutné aj písomné potvrdenie, podpis alebo sa vyhotovuje fyzická kópia. To všetko stojí okrem poplatkov aj čas firiem i samotných úradníkov.

V súčasnosti je už Model Elektro s.r.o. povinná podať taktiež zápis konečného užívateľa výhod. Jeden z konateľov modelovej firmy nebude zvládať supervíziu na výrobu v prevádzkarni, je preto nutné živnostenský úrad požiadať aj o vydanie povolenia na vykonávanie funkcie zodpovedného zástupcu vo viac ako jednej prevádzkarni pre druhého z konateľov.

Tesne po založení podnikania vznikajú pre s.r.o. ďalšie povinnosti, ktoré súvisia so založením spoločnosti. Z hľadiska podnikania ich však radíme až do fázy tesne po založení spoločnosti. Ide o oznamovacie povinnosti, ktoré možno vykonať až po formálnom založení a zápise spoločnosti do obchodného registra.

Ide o:

- oznamovaciu povinnosť vo vzťahu k zdravotnej poisťovni
- oznamovacia povinnosť vo vzťahu k daňovému úradu
- povinnosť zriadenia elektronického prístupu na komunikáciu s daňovým úradom

V prípade prvých dvoch povinností ide o povinnosti, ktoré sa vykonajú formálne po založení firmy, ale fakticky ich podnikateľ spĺňa už pri podaní zápisu, keďže uvedené sekcie sú súčasťou

povinných formulárov. Teoreticky však je možná aj situácia, že sa k splneniu povinnosti dostane až podaním po založení.

Tabuľka 3 Základné povinnosti podnikateľa pri zakladaní s.r.o.

Povinnosť	Fáza, kedy je povinnosť vyžadovaná
Určenie obchodného mena	Úvodná fáza založenia
Určenie sídla firmy	Úvodná fáza založenia
Predloženie zakladateľských dokumentov	Úvodná fáza založenia
Výber predmetov podnikania	Pokročilá fáza založenia
Zápis na živnostenskom úrade	Pokročilá fáza založenia
Zápis konečného užívateľa výhod	Stredná fáza založenia
Predloženie dokumentácie konateľov	Stredná fáza založenia
Oznamovacie povinnosti voči obchodnému registru	Finálna fáza založenia
Oznamovacie povinnosti voči zdravotnej poisťovni	Finálna fáza založenia
Oznamovacie povinnosti voči Daňovému úradu	Finálna fáza založenia

Zdroj: Vlastné spracovanie

Založenie prevádzkarne

Model Elektro s.r.o. po formálnom vzniku a založení samotnej spoločnosti musí pripraviť podmienky pre budúcu produkciu spoločnosti. Základnou nutnosťou je založenie prevádzkarne. Tú definuje § 7 ods. 3 zákona o živnostenskom podnikaní.

Prevádzkareň definuje ako priestor, v ktorom sa prevádzkuje živnosť. Pomerne jednoduché vymedzenie je však spojené s množstvom komplikovaných schvaľovacích a následne oznamovacích procesov. Podnikateľ ich z formálneho hľadiska samostatne zvládne len ťažko,

a preto je najčastejšie - rovnako ako v prípade nášho modelového prípadu - nevyhnutnosťou spolupráca s najatou právnou agentúrou alebo najatie právneho poradcu.

Podľa definície v zákone je nutné prevádzkareň nahlásiť obchodnému registru. Po získaní vhodného priestoru tak Model Elektro s.r.o. urobila. Pre povolenie prevádzkarne je potrebné získať povolenia úradov, ktoré preskúmajú, či je prevádzka spustená v zmysle ohlasovaných činností, ktoré sa v nej budú vykonávať, a či je v súlade s detailmi uvedenými v kolaudačnom rozhodnutí.

Kľúčovým povolením je zisk rozhodnutia či záväzného stanoviska od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. K žiadosti o jeho vydanie musí žiadateľ okrem vyplneného predpísaného tlačiva doložiť: oprávnenie na podnikanie – výpis z obchodného registra, overenú fotokópiu listu vlastníctva a overenú fotokópiu osvedčenia o odbornej spôsobilosti zamestnancov. Od kľúčových pracovníkov Model Elektro s.r.o., ktorí majú oprávnenie viesť výrobu podniku v jednotlivých smenách si úrad vyžiadal aj fotokópiu osvedčenia o odbornej spôsobilosti, okrem ktorej bolo vyžiadané aj ich opakované preskúšanie. Preskúšanie musí vykonať akreditovaný školiť.

Všetko podstatné v zákone definuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Jednoducho znejúca a iste pochopiteľná verejne prospešná úprava však prináša spleť komplikovaných a veľmi voľne variabilne vysvetliteľných právomocí viacerých regulátorov. Čiastočne ich riešenie posúva komplex debyrokratizačných balíčkov ministerstva hospodárstva, doposiaľ však neprišlo k novelizácii, ktorá by každému, aj začínajúcemu podnikateľovi, priniesla v oficiálnom znení súhrn jednoznačných a jednoznačne vysvetliteľných povinností.

V rámci ochrany verejného zdravia si úrady vyžiadali aj doklad so záznamom certifikovaných meraní niektorých faktorov s vplyvom na životné prostredie - hluku, prašnosti a intenzity osvetlenia. Audit týchto parametrov bude vyžadovaný priebežne a okrem možných

neohlásených či ohlásených kontrol bude záznamy musieť priebežne vyhotovovať na základe požiadaviek úradu aj samotná spoločnosť.

Pre samotné technologické postupy potrebuje firma získať niekoľko súhlasov, napr.:

- súhlas na inštaláciu automatizovaných meracích systémov emisií a automatizovaných meracích systémov kvality ovzdušia a na ich prevádzku, na ich zmeny a na prevádzku po vykonaných zmenách
- súhlas na vydanie súboru technicko-prevádzkových parametrov a technicko-organizačných opatrení, súhlas na inštaláciu technologických celkov patriacich do kategórie veľkých zdrojov, stredných zdrojov alebo malých zdrojov, na ich zmeny a na ich prevádzku, ak ich povoľovanie nepodlieha stavebnému konaniu
- súhlas na technický výpočet údajov o dodržaní emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania, určenie výnimiek alebo osobitných podmienok a osobitných lehôt zisťovania množstiev vypúšťaných znečisťujúcich látok a údajov o dodržaní určených emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania stacionárnych zdrojov a monitorovania úrovne znečistenia ovzdušia a na predĺženie lehoty alebo na upustenie od oprávnených meraní
- rozhodnutie na povolenie ďalšej prevádzky spaľovne odpadov alebo zariadenia na spoluspaľovanie odpadov
- súhlas na prevádzkovanie zariadenia na zneškodňovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov
- súhlas na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov
- súhlas na prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov
- súhlas na vydanie prevádzkového poriadku zariadenia na zneškodňovanie odpadov a zariadenia na zhodnocovanie nebezpečných odpadov
- schválenie programu odpadového hospodárstva pôvodcu odpadu

Ako na príklade vidieť, oblasť ochrany životného prostredia je pri založení prevádzky, obzvlášť v prípade výrobných firiem používajúcich suroviny vyžadujúce špeciálne zaobchádzanie a opatrenia pre ochranu prostredia, mimoriadne náročný schvaľovací proces. Podnikateľ sa pri ňom bez mimoriadnej časovej investície a odborného poradenstva nezaobíde. Neprimerane náročné je aj vyznať sa v jednotlivých reguláciách. Často je firma nútená vyčkať na výzvy a požiadavky príslušných regulátorov.

Ďalšou samostatnou nutnosťou pri zakladaní prevádzky je aj v prípade modelovej situácie zakladania prevádzkarne Model Elektro s.r.o. nutnosť zabezpečiť školenie zamestnancov a dať vypracovať dokumentáciu požiarnej ochrany. Firma je taktiež povinná zaviesť a viesť požiarnu knihu, pravidelne vykonávať protipožiarne prehliadky, kontrolu hasiacich prístrojov, požiarnych uzáverov a revíziu elektriny či plynu.

Pri rekonštrukcii priestorov firma robila malé stavebné úpravy, musela preto vybaviť aj povolenie na dočasný odvoz drobného stavebného odpadu. Hoci ide o drobné úpravy, firma musí nahlásiť aj dočasné ohlásenie umiestnenia stavby. Súčasťou úpravy je aj výrub stromov v okolí, ktorý sa hlási na miestny odbor životného prostredia (je nutné taktiež čakať na rozhodnutie o udelení povolenia k výrubu).

Spoločnosť taktiež musí vypracovať požiarny poriadok pracoviska, ktorý obsahuje stručný opis technologického postupu a charakteristiku nebezpečenstva vzniku požiaru na pracovisku, požiaro-technické charakteristiky spracúvaných, používaných a skladovaných surovín a materiálov a ich najvyššie prípustné množstvá na pracovisku, požiadavky na pracovisko na zabezpečenie ochrany pred požiarom, zoznam miest a zariadení alebo ich častí so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo výbuchu a opatrenia na zamedzenie vzniku a šírenia požiaru a osobitné povinnosti zamestnancov.

Ide taktiež o problematiku, ktorej prípravu pri zakladaní prevádzkarne nezvládajú kapacitné ani odborné schopnosti najatého personálu, pre firmu preto vznikla nutnosť najatť certifikovaného dodávateľa, ktorého hodnota sa vyšplhala do výšky niekoľkých tisíc eur.

Model Elektro s.r.o. taktiež v oddychových zónach pre zamestnancov, rovnako ako v administratívnej časti výroby využíva televízne a rozhlasové vysielanie. Za každého zo zamestnancov je preto nútená uhrádzať koncesionárske poplatky, čo je spojené s počítačnou i priebežnou administráciou prihlasovania.

V neposlednom rade sa povinnosti spoločnosti spájajú aj s vlastníctvom vlastných firemných áut. Spoločnosť pre potrebu rozvozu menších objemov materiálu odkúpila vozidlo vhodné na stredne veľkú prepravu. Ide o automobil FORD TRANSIT TREND 350 L3 s výkonom 96 KW/130 K.

K vlastníctvu musela vykonať zápis motorového vozidla do evidencie vozidiel a vyžiadať pridelenie evidenčného čísla a vydanie tabuľky s evidenčným číslom.

Nemožno nespomenúť tiež byrokratickú nutnosť dokladania rozsiahlej dokumentácie, ktorá musí byť súčasťou žiadosti o povolenie prevádzkarne. Z hľadiska podnikateľského prostredia, ale nielen jeho je problémom, že ide o často duplicitné dokumenty, ktoré už úrady získali pri iných častiach podnikania, napr. aj v jeho počítačových fázach.

Povinnými prílohami k samotnej žiadosti o povolenie sú:

- Doklad príslušného stavebného úradu o užívaní stavby na posudzovaný účel (kolaudačné rozhodnutie; stavebné povolenie, ak bolo z nejakého dôvodu od kolaudácie upustené a užívanie je povolené na základe stavebného povolenia; rozhodnutie o zmene v užívaní stavby)
- Doklad preukazujúci oprávnenie disponovať s priestormi, ktoré majú byť predmetom posudzovania, ak podnikateľ nie je vlastníkom stavby (napr. nájomná zmluva)
- Doklad preukazujúci oprávnenie na podnikanie (výpis z OR SR alebo živnostenský list) či doklad preukazujúci oprávnenie disponovať s priestormi bez ohľadu na vlastníka priestorov

Nerovnomerný vzťah medzi povinnosťami podnikateľa, sankciami v prípade ich nedodržania na strane jednej a nejasne definovanými lehotami pre jednotlivé kroky rozhodujúceho regulátora na strane druhej poukazujú na prežitok pochopenia sociálneho dialógu z minulých období. Povinnosti sú pod hrozbami definované na strane podnikateľa, ale chýba vymáhateľný vzťah ku konaniu regulačných úradov.

Stavebné konanie spustené na základe žiadosti stavebníka si taktiež vyžiadalo rozsiahlu dokumentáciu. Účastníkmi stavebného konania sú stavebník - osoby, ktoré majú vlastnícke alebo iné práva k pozemkom a stavbám na nich vrátane susediacich pozemkov a stavieb, ak ich vlastnícke alebo iné práva k týmto pozemkom a stavbám môžu byť stavebným povolením priamo dotknuté, ale taktiež ďalšie osoby, ktorým toto postavenie vyplýva z osobných predpisov - napr. stavebný dozor.

Z hľadiska administratívnej záťaže a koordinácie všetkých zúčastnených je stavebné konanie pre firmu ešte výraznejšou administratívnou záťažou ako samotné konanie týkajúce sa územia, kde sa stavba nachádza.

Okrem vyššie uvedených povinností bolo úradom potrebné dodať pre stavebné konanie aj

Žiadosť o stavebné povolenie

- Prílohy podľa tlačiva žiadosti o stavebné povolenie
- Kolaudačné rozhodnutie na ostatné neuvedené stavby a na zmeny týchto dokončených stavieb pri predpokladanom rozpočtovom náklade do 50000 eur vrátane

Celý proces prípravy prevádzky v jej stavebnej fáze sa završuje kolaudačným konaním. Po dohode so stavebníkom a posúdení zo strany modelovej firmy o to spoločnosť požiadala prostredníctvom podanej žiadosti o vydanie kolaudačného rozhodnutia.

Sumárne by tak bolo potrebné požiadať o kolaudačné rozhodnutia pre prestavanú a dobudovanú časť existujúcej vybudovanej haly a úpravy súvisiace s kultiváciou súvisiacich

priestorov. Kolaudačné rozhodnutia je potrebné vydať taktiež k prípojkám na infraštruktúru a objekty patriace k stavbám - garáž či spevnená plocha pre parkovanie zamestnancov.

Vo všetkých modelových prípadoch by bolo nutné pripojiť objekty samostatne na verejnú rozvodnú sieť, kde by boli nutné kolaudačné poplatky. Malá čistiareň odpadových vôd, dekoračné jazierko a kanály, ktoré boli umiestnené pre odtok povrchovej vody po obvodoch výrobného areálu by si vyžiadali samostatné kolaudačné kroky.

Z hľadiska životného prostredia by bolo počas stavebných prác nutné vybaviť niekoľko povolení príslušného úradu verejného zdravotníctva.

Konkrétne šlo o tieto úkony vybavenia povolenia:

- na likvidáciu existujúcich trvalých trávnatých porastov s výnimkou činnosti povoľovanej podľa osobitých predpisov
- na zásah do prírodného biotopu
- na oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice
- na umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia za hranicami zastavaného územia obce

Spustenie prevádzkarne

Po úspešnom schválení prevádzkarne sa Model Elektro s.r.o. dostáva k dlho očakávanému bodu, kedy sa priblíži spusteniu samotnej výroby. Hoci sa pri zbežnom pohľade zdá, že všetky potrebné povinnosti boli naplnené už pri registrácii prevádzkarne, v samotnom bode spustenia výroby je potrebné spĺňať ďalšie povinnosti, pre ktoré možno založenie prevádzkarne a spustenie jej výroby z regulačného hľadiska oddeliť.

Pri spustení prevádzkarne je nutné splniť ďalšie náležitosti, ktoré niekedy vyvolávajú dojem duplicitného dokladania:

- Nahlásenie prevádzkarne živnostenskému úradu

- Nahlásenie prevádzkarne daňovému úradu
- Nahlásenie prevádzkarne obci

Medzi regulácie, ktoré je možné nazvať ako drobné, patrí tiež niekoľko drobných povinností, pri ktorých nesplnení by ale podľa zákona hrozili podniku nemalé sankcie. Ide napr. o označenie prevádzkarne najneskôr v deň začatia prevádzkovania živnosti minimálne v rozsahu podľa ustanovenia podľa zákona o ochrane spotrebiteľa. Tento príklad uvádzame tiež pre nejasnosť jeho výkladu, ktorá je, žiaľ, v mnohých prípadoch typická pre regulácie zahrnuté v obširných a nejednoznačných zneniach regulačných zákonov a smerníc. Označenie musí byť napr. umiestnené na "vhodnom, trvale viditeľnom mieste a musí obsahovať minimálne obchodné meno a sídlo predávajúceho alebo miesto podnikania fyzickej osoby, meno a priezvisko osoby zodpovednej za činnosť prevádzkarne, prevádzkovú dobu určenú pre spotrebiteľa, či kategóriu a triedu ubytovacieho zariadenia". Je prirodzené, že výklad napr. spojenia "vhodné miesto" je značne variabilný. Podobnou povinnosťou je aj nutnosť "zabezpečiť odlíšenie zamestnancov v prevádzkarni".

Hoci ide v prípade Model Elektro s.r.o. o výrobný podnik s grom kľúčových odberateľov, ktorí vopred definovali objemy odberov vyrábaného sortimentu, aj v jej prípade niekedy dochádza k čiastkovému prijímaniu tržieb od nárazových klientov v hotovosti. Preto je povinná takéto tržby evidovať. Všetko podstatné sa odvíja od povinnosti zaviesť tzv. e-kasu. So zavedením elektronickej evidencie tržieb súvisí aj príslušná povinnosť informovať o danej veci daňový úrad.

S tzv. e-kasou sa spája celá škála ďalších povinností, ktoré sa často týkajú udalostí, ktoré prirodzene z merita veci spĺňajú svoj obsah už činnosťou elektronickej evidencie tržieb. Hoci sú údaje o platbách automaticky posielané patričnému regulátoru, podnikateľ je povinný zverejniť vyobrazenie pokladničného dokladu tak, "aby u kupujúceho nespôsobil pochybnosti o jeho jednoznačnosti, prehľadnosti, zrozumiteľnosti, čitateľnosti". V zákone nechýba nejednoznačný dodatok, aby bol doklad zverejnený "na ľahko prístupnom mieste".

Vzhľadom k charakteru činnosti Model Elektro s.r.o., kde pri výrobe káblových kompletov dochádza aj k používaniu plastových polotovarov a potenciálne rizikových prístrojov, je firma povinná taktiež vypracovať a nechať si schváliť prevádzkový poriadok. Ten predkladá na schválenie príslušného Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. Zase dochádza k duplicitným krokom, kedy firma musí predložiť aj žiadosť o jeho schválenie a doklad preukazujúci uhradenie správneho poplatku.

Zamestnávanie

Ako z nami modelovanej situácie vyplýva, spoločnosť Model Elektro s.r.o. naberá hneď v začiatku výroby 150 zamestnancov. So všetkými sa v hypotetickej situácii dohodla na prijatí k rovnakému dátumu. V skutočnosti by však bolo pravdepodobné postupné naberanie, čo by situáciu komplikovalo. Predošlé služby modelová firma odoberala od subdodávateľov. Samotný nábor zamestnancov so sebou prináša rozsiahly sumár regulačných povinností.

Tabuľka 4 Prehľad niektorých povinností vo vzťahu k zamestnancom

Povinnosť	Sankcia hroziaca pri porušení
Povinnosť oznámiť voľné pracovné miesto úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	do 300 eur
Povinnosť oboznámiť budúceho zamestnanca s a) právami a povinnosťami, ktoré mu budú vyplývať z pracovnej zmluvy, b) pracovnými podmienkami, c) mzdovými podmienkami	do 100000 eur
Povinnosť uzatvoriť pracovnú zmluvu	od 2000 eur do 200000 eur
Povinnosť oboznámiť zamestnanca s a) pracovným poriadkom, b) kolektívnou zmluvou, c) právnymi predpismi vzťahujúcimi sa na prácu ním vykonávanú, d) právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, e) ustanoveniami o zásade rovnakého zaobchádzania s vnútorným predpisom	do 100000 eur

upravujúcim oznamovanie kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti	
Povinnosť poskytovať minimálnu mzdu zamestnancovi, čo je nutné formalizovať priznaním	do 100000 eur
Povinnosť registrovať za platiteľa dane zo závislej činnosti	od 60 eur do 20000 eur
Povinnosť zabezpečiť podpísanie vyhlásenia na uplatnenie nezdanieľnej časti a daňového bonusu zamestnancom, registrovať sa v Sociálnej poisťovni za každého zamestnanca	do 16596,96 eur
Povinnosť prihlásiť zamestnanca do Sociálnej poisťovne	do 16596,96 eur
Povinnosť oznámiť vo vzťahu k príslušnej zdravotnej poisťovni do 8 pracovných dní odo dňa vzniku pracovného pomeru	do 3319 eur
Povinnosť zabezpečenia podpísania zamestnancom oznámenia na uplatnenie odpočítateľnej položky na zdravotné poistenie	Nie je jasne stanovená
Povinnosť posúdiť zdravotnú spôsobilosť na prácu pred uzatvorením pracovnoprávneho vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu alebo pred začatím výkonu práce fyzickej osoby – podnikateľa, ktorý nezamestnáva iné fyzické osoby	od 150 eur do 20000 eur
Povinnosť zabezpečiť zdravotný dohľad zamestnancov	od 150 eur do 20000 eur
Povinnosť vypracovať dokument o posúdení rizika pri všetkých činnostiach, ktoré vykonávajú zamestnanci	od 150 eur do 20000 eur
Povinnosť oboznámiť zamestnanca s BOZP	do 100000 eur, a ak v dôsledku tohto porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví, najmenej 33000 eur
Povinnosť zabezpečiť školenie o ochrane pred požiarmi	do 8298 eur

Povinnosť poskytovať príspevok na rekreáciu vo forme rekreačného poukazu (vopred) alebo do 30 dní od skončenia rekreácie

Nie je jasne stanovené

Zdroj: Vlastné spracovanie

Náborom zamestnancov však vymenovanie povinností nekončí, niektoré pribúdajú počas prebiehajúceho pracovnoprávneho vzťahu.

Tabuľka 5 Prehľad niektorých povinností zamestnávateľa v priebehu zamestnávania

Povinnosť	Sankcia hroziaca pri nesplnení
Povinnosť spolu s oznámením voľného pracovného miesta uviesť aj jeho charakteristiku	do 300 eur
Povinnosť po náboře vhodného zamestnanca na danú pracovnú pozíciu budúcemu zamestnancovi oznámiť práva a povinnosti , ktoré mu budú vyplývať z pracovnej zmluvy, pracovné podmienky a mzdové podmienky, za ktorých sa bude práca vykonávať	do 100000 eur
Povinnosť odvádzať správcovi dane preddavok na daň z príjmov zo závislej činnosti, pričom za týmto účelom musí byť registrovaný za platiteľa dane z príjmov zo závislej činnosti	od 60 eur do 20000 eur
Povinnosť prihlásiť sa do registra zamestnávateľov	do 16596,96 eur
Ďalšie registračné povinnosti: povinnosť prihlásiť zamestnanca do registra poistencov, registra sporiteľov starobného dôchodkového sporenia za účelom platenia nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti	Nie je jasne stanovená
Povinnosť (pri viac ako 2 zamestnancoch) komunikovať so zdravotnými poisťovňami výlučne elektronicky a za týmto účelom je povinný uzatvoriť zmluvu, resp. dohodu o elektronickej komunikácii s konkrétnou zdravotnou poisťovňou	Nie je jasne stanovená
Povinnosť zabezpečiť zamestnancovi "preventívnu lekársku prehliadku" , pričom posúdenie sa vykonáva na základe hodnotenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia	od 150 eur do 20000 eur, pričom definícia výpočtu je veľmi nejasne a obširne formulovaná

Zdroj: Vlastné spracovanie

Samostatnou kapitolou, nad ktorou zamestnávateľ pri samotnom nábore zamestnancov prirodzene nepremýšľa je zvažovanie podmienok odchodu, ktoré takisto určuje regulačný zákon. V prípade, že došlo k jednoduchému vyhodnoteniu zamestnanca ako nedostatočne kvalitného alebo takého, ktorý v do náboru známym okolnostiam nedokáže vykonávať pracovnú náplň v predstavovanej miere, je jasne definovaná výška odstupného, ktorú musí zamestnávateľ uhradiť.

Obalové materiály

Povinnosť Model Elektro s.r.o. ako výrobného podniku je aj vedenie evidencie o obaloch a taktiež ohlasovanie údajov z evidencie ministerstvu životného prostredia. Povinnosťou, ktorá robí ešte významnejšie problémy než samotné časové a administratívne náklady je tá, ktorá prikazuje podnikateľovi 5 rokov evidovať údaje o odpadoch - ich druh, množstvá, váhu. Firma sa najprv rozhodla povinnosť spĺňať sama, časom sa však rozhodla predať túto povinnosť organizácii zodpovednosti výrobcov, čo ju však stojí ďalšie finančné prostriedky, i keď menej starostí.

Povinnosti podnikateľa uvádzajúceho na trh do 100 kg obalov ročne:

- zaregistrovať sa v Registri výrobcov obalov a oznamovať zmeny registrovaných údajov
- viesť a uchovávať evidenciu o obaloch a ohlasovať Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky údaje z nej a uchovávať ohlasované údaje
- zabezpečiť materiálové zloženie obalu, jeho konštrukciu a jeho označenie v súlade s osobitnými predpismi

Daňové a odvodové povinnosti podnikateľa

Súčasťou a veľmi významnou bariérou zamestnávania sú náklady zamestnávateľov v odvodovej povinnosti. Celkové odvody zamestnávateľa na sociálne a zdravotné poistenie zamestnanca predstavujú až 35,2 percenta z hrubej mzdy. Ide o vyšší podiel, ako hradí

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

zamestnávateľ v Poľsku, Maďarsku či Českej republike, čím dochádza k výraznému zneatraktívneniu podnikania v krajine.

Ďalším a opakovaným problémom, na ktorý nielen Model Elektro s.r.o. naráža aj pri odvodoch, je duplicitná alebo viacnásobná povinnosť registrácie a oznamov údajov, ktoré už predtým firma v iných fázach podnikania dokladala.

Ide napr. o prehľad o zrazených a odvedených preddavkoch na daň z príjmov zo závislej činnosti, ktoré zamestnancom vyplatil, o zamestnaneckej prémii, o daňovom bonuse či o daňovom bonuse na zaplatené úroky za uplynulý kalendárny mesiac, ohlasovanie údajov zamestnanca v Sociálnej poisťovni a aj v jeho zdravotnej poisťovni.

Podnikateľ platí preddavky na daň z príjmov vypočítané z dane na základe poslednej známej daňovej povinnosti uvedenej v daňovom priznaní podanom za zdaňovacie obdobie pred bezprostredne predchádzajúcim zdaňovacím obdobím. Ak potom vznikne podnikateľovi nárok na vrátenie preplatku, nevracia sa mu automaticky, ale musí oň požiadať.

Samostatnou kapitolou je taktiež vymedzenie daňových povinností, ktorých komplikovanosť a frekvenciu rozvádzame v osobitnej kapitole, kde sa pokúšame čo najviac obsiahnuť kalendár regulačných povinností podnikateľa.

3.2 MODEL CONSTUCT S.R.O.

Tak ako iné modelové príklady aj táto modelová firma prechádza štádiami založenia spoločnosti, spustenia prevádzkarne a nábora zamestnancov. Pre účely analýzy tieto kroky neuvádzame duplicitne, ale venujeme sa novým regulačným povinnostiam, ktoré jej podnikanie prináša.

Povinnosti podnikateľa spojené s odpadovým hospodárstvom

Základnou povinnosťou každého podnikateľa, ktorý je aj držiteľom odpadu je dodržiavať sumár regulačných požiadaviek podľa zákona o odpadoch.

Spoločnosť je povinná zaraďovať odpad správne podľa Katalógu odpadov, pričom predmetnú povinnosť môže zabezpečiť aj prostredníctvom iného subjektu. Firma tiež musí viesť a uchovávať evidenciu nielen o druhoch odpadov, ale aj o jeho množstve a o nakladaní s nimi.

Modelová spoločnosť na prevádzke spracováva niekoľko druhov odpadu. Od drobného stavebného odpadu v podobe štrkov a pieskov odstránených v rámci prác až po nebezpečný odpad v podobe azbestových dosiek. Hoci firma odpady primárne spracuje vo svojej domovskej prevádzke, kde na to nechala vybudovať zázemie, niekedy z kapacitných príčin, ale aj preto, že nedokáže daný druh spracovať podľa zákona, necháva odpad odvážať či spracovať subdodávateľmi. Tí však z hľadiska zákona stále pracujú na povinnosti, ktorú má splniť Model Construct s.r.o. na základe zmluvných povinností s odberateľom jej služieb. Za prípadné pochybenia okrem prípadov zmluvného vymáhania s ďalšími subdodávateľmi by tak zodpovednosť najčastejšie niesla samotná modelová firma. Podnikateľ sa tiež musí zapísať do registra neobalových výrobkov.

Ako stavebná firma však musí Model Construct s.r.o. odpovedať aj na niekoľko otázok týkajúcich sa výrobcu neobaleného výrobku. Ide napr. o nárazový predaj fóliových naplnených kompletov s odpadom určeným na ďalšie využitie alebo jednoduché násypy stavebných surovín na návesoch automobilov, ktoré však musia byť patrične obalené a zabezpečené. V tejto súvislosti prichádza viac ako 10 nových povinností evidencie.

Negatívne regulatívy v oblasti odpadového hospodárstva:

Zakazuje sa

- a) uložiť alebo ponechať odpad na inom mieste ako na mieste na to určenom v súlade s týmto zákonom
- b) zneškodniť odpad alebo zhodnotiť odpad inak ako v súlade s týmto zákonom
- c) zneškodniť odpad činnosťami D4, D6 a D7 uvedenými v prílohe č. 2
- d) vykonávať bez súhlasu podľa § 97 ods. 1 alebo v rozpore s ním činnosť, na ktorú sa súhlas vyžaduje

e) zneškodňovať skládkovaním

1. kvapalné odpady
2. odpady, ktoré sú v podmienkach skládky výbušné, korozívne, oksidujúce, vysoko horľavé alebo horľavé
3. odpad zo zdravotnej starostlivosti a veterinárnej starostlivosti, ktorého katalógové číslo pred jeho spracovaním je uvedené v prílohe č. 8; spracovanie takéhoto odpadu a každá následná zmena jeho katalógového čísla nemá vplyv na zákaz jeho skládkovania
4. odpadové pneumatiky okrem pneumatík, ktoré sú použité ako konštrukčný materiál pri budovaní skládky, pneumatík z bicyklov a pneumatík s väčším vonkajším priemerom ako 1400 mm
5. odpady, ktorých obsah nebezpečných látok presahuje hraničné hodnoty koncentrácie nebezpečných látok podľa prílohy č. 5
6. vytriedený biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad
7. vytriedené zložky komunálneho odpadu, na ktoré sa vzťahuje rozšírená zodpovednosť výrobcov okrem nezhodnotiteľných odpadov po dotriedení
8. biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a parkov vrátane biologicky rozložiteľného odpadu z cintorínov okrem nezhodnotiteľných odpadov po dotriedení
9. odpad, ktorý neprešiel úpravou okrem

- inertného odpadu, ktorého úprava s cieľom zníženia množstva odpadu alebo jeho nebezpečenstva pre zdravie ľudí alebo pre životné prostredie nie je technicky možná

- odpadu, u ktorého by úprava nevedla k zníženiu množstva odpadu ani nezabránila ohrozeniu zdravia ľudí alebo ohrozeniu životného prostredia

f) triediť alebo zmiešavať odpady s cieľom dosiahnuť hraničné hodnoty koncentrácie nebezpečných látok podľa prílohy č. 5

g) zneškodňovať spaľovaním

1. odpad, ktorý sa vyzbieral oddelene na účel prípravy na opätovné použitie alebo recyklácie okrem odpadu, ktorý je nezhodnotiteľným zvyškom z týchto činností zhodnocovania takto oddelene vyzbieraného odpadu, ak nie je možný alebo účelný postup podľa § 6
2. biologicky rozložiteľný odpad okrem zneškodnenia odpadov, na ktorý bol vydaný súhlas podľa § 97 ods. 1 písm. b)
3. komunálny odpad okrem spaľovania odpadu v spaľovniach a zariadeniach na spoluspaľovanie odpadov
 - h) spaľovať komunálny odpad na voľnom priestranstve a vo vykurovacích zariadeniach v domácnostiach.

Povinnosti podnikateľa v súvislosti so spracovaním nebezpečných odpadov

Firma pri časti zákaziek, hlavne pri rekonštrukcii chatových objektov či demolačných prácach na staveniskách a v starších budovách naráža aj na ďalšiu prekážku - odstraňovanie nebezpečného odpadu - napr. azbestových komponentov a ťažkých kovov.

Podľa § 14 ods. 1 zákona o odpadoch je držiteľ odpadu, teda pôvodca odpadu alebo osoba, ktorá má odpad v držbe, povinná zhromažďovať oddelene nebezpečné odpady podľa ich druhov, označovať ich určeným spôsobom a nakladať s nimi v súlade s týmto zákonom a osobitnými predpismi.

Existenciu daných odpadov musí ohlasovať štátnym orgánom z oblasti odpadového hospodárstva. Podľa § 3 vyhlášky ministerstva životného prostredia o evidenčnej a ohlasovacej povinnosti je držiteľ odpadu, ktorý nakladá ročne v súhrne s viac ako 50 kilogramami nebezpečných odpadov alebo s viac ako jednou tonou ostatných odpadov, povinný podávať „Ohlásenie o vzniku odpadu a nakladaní s ním“.

Pre prácu s nebezpečnými odpadmi je nutná expertíza. Vzhľadom na častú nemožnosť predpokladu výskytu nebezpečných odpadov sa Model Construct s.r.o. nevypláca zamestnávať špecialistov na prácu s daným odpadom. Pre manipuláciu vyškolila iba niekoľko

pracovníkov a na ďalšie úkony najala externého subdodávateľa, tzv. osobu oprávnenú nakladať s odpadmi.

Pre prácu s nebezpečným odpadom je podnikateľ povinný v praxi zamestnávať osobu alebo spolupracovať s osobou spĺňajúcou tieto podmienky:

- vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa technického alebo prírodovedného smeru a najmenej tri roky praxe v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom alebo
- vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa iného ako technického alebo prírodovedného smeru, alebo
- úplné stredné odborné vzdelanie v odbore vzdelávania s technickým zameraním a najmenej päť rokov praxe v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom, alebo
- úplné stredné všeobecné vzdelanie, alebo
- úplné stredné odborné vzdelanie v odbore vzdelávania s iným ako technickým zameraním a najmenej osem rokov praxe v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom

Podľa zákona je ňou osoba, ktorá má príslušný súhlas alebo osoba, ktorá je ako analýza uvádza v zozname vyššie, oprávnená nakladať s odpadmi bez udeleného súhlasu s autorizáciou. Podľa § 97 zákona o odpadoch ide v prípade dopytu stavebnej firmy najčastejšie o zariadenie na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadov, zariadenie na zber odpadov, zberný dvor alebo osobu s povolením na nakladanie s nebezpečnými odpadmi vrátane ich prepravy. Externá oprávnená osoba následne s nebezpečným odpadom pracuje podľa pravidiel odpadového hospodárstva.

Zamestnávanie v stavebníctve a jeho špecifiká

Firma zamestnáva 300 ľudí, čím musí sledovať obvyklé povinnosti, ktoré v analýze spomíname v prípade prvého modelového príkladu a opakujú sa aj pri všetkých ďalších modelových príkladoch firiem. Z hľadiska podnikateľa si to vyžaduje znalosť a prehľad o aktuálnych

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

zneniach desiatok predpisov. K zamestnávaniu sa prirodzene viaže tiež niekoľko odvodových a ohlasovacích povinností.

Prenesenú povinnosť štátu na zamestnávateľa je vidieť pri povinnosti predložiť potvrdenie o exekúcii pre nového zamestnávateľa. Podľa Zákonníka práce musí Model Construct s.r.o. pri skončení dohody o vykonaní práce za zamestnanca vydať zamestnancovi potvrdenie o tom, či sa z odmeny zamestnanca vykonávajú zrážky, v čí prospech a v akej výške. Princíp toho, aby nový zamestnávateľ vedel o exekučných problémoch zamestnanca je správny, ale povinnosť pre jeho zamestnávateľa supluje výkon, ktorý by mal robiť štát. Všetkými potrebnými informáciami totiž disponuje minimálne Sociálna poisťovňa.

Tabuľka 6 Zákony, ktoré zamestnávateľ musí z hľadiska zamestnávania poznať a dodržiavať

Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci
Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce
Zákon č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde
Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov
Zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách
Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce
Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi
Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia
Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou
Zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach
Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení
Zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca
Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov

Zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov
Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení
Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov
Zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení v znení neskorších predpisov
Zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde
Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní
Zákon 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 7 Prehľad povinností zamestnávateľa vo vzťahu k zdravotnému poisteniu

Povinnosť	Sankcia hroziaca pri nesplnení
§ 23 ods. 2 a § 24 písm. c) Povinnosť oznámiť zmenu platiteľa poistného za zamestnanca príslušnej zdravotnej poisťovni pri vzniku pracovnoprávneho vzťahu.	3319 eur
§ 23 ods. 6 Povinnosť predložiť zamestnancovi na podpísanie oznámenie o vzniku nároku na uplatňovanie odpočítateľnej položky z vymeriavacieho základu na zdravotné poistenie.	Nie je zákonom exaktne stanovená
§ 24 písm. c) Povinnosť uzatvoriť zmluvu alebo dohodu o elektronickej komunikácii so zdravotnou poisťovňou.	Nie je zákonom exaktne stanovená
§ 24 písm. k) Povinnosť oznámiť vznik platiteľa poistného príslušnej zdravotnej poisťovni.	3319 eur
§ 17 ods. 1. Povinnosť odvieť príslušnej zdravotnej poisťovni preddavok na zdravotné poistenie platený zamestnancom a zamestnávateľom.	úrok z omeškania z dlžnej sumy za každý deň omeškania vo výške štvornásobku základnej úrokovej sadzby ECB, najmenej však vo výške ročnej úrokovej sadzby 15 percent
§ 20 ods. 1 Povinnosť predkladať príslušnej zdravotnej poisťovni výkaz preddavkov na zdravotné poistenie.	3319 eur

§ 23 ods. 2 a § 24 písm. c) Povinnosť oznámiť zmenu platiteľa poistného za zamestnanca príslušnej zdravotnej poisťovni.	3319 eur
§ 23 ods. 6 Povinnosť predložiť zamestnancovi na podpísanie oznámenie o zániku nároku na uplatňovanie odpočítateľnej položky z vymeriavacieho základu.	Nie je zákonom exaktne stanovená
§ 24 písm. c) Povinnosť oznámiť zmenu platiteľa poistného za zamestnanca z dôvodu začatia a skončenia dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, poberania materskej dávky, poberania rodičovského príspevku.	3319 eur
§ 24 písm. d) Povinnosť viesť a uchovávať účtovné doklady a iné doklady potrebné na správne určenie vymeriavacieho základu pre zdravotné poistenie, sadzby zdravotného poistenia, výšky zdravotného poistenia a platenia zdravotného poistenia.	3319 eur
§ 24 písm. e) Povinnosť viesť a uchovávať evidenciu o zamestnancoch na účely zdravotného poistenia.	3319 eur
§ 23 ods. 2 a § 24 písm. c) Povinnosť oznámiť zmenu platiteľa poistného za zamestnanca príslušnej zdravotnej poisťovni pri zániku pracovnoprávneho vzťahu.	3319 eur
§ 24 písm. k) Povinnosť oznámiť zánik platiteľa poistného príslušnej zdravotnej poisťovni.	3319 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 8 Vybrané povinnosti zamestnávateľa vyplývajúcich zo zákona o sociálnom poistení

Povinnosť	Sankcia hroziaca pri nesplnení
§ 186 ods. 2 Povinnosť uzatvoriť so Sociálnou poisťovňou dohodu o používaní elektronických služieb Sociálnej poisťovne pre odvádzateľov poistného	Nie je zákonom exaktne stanovená
§ 227a ods. 2 Povinnosť predložiť zamestnancovi na podpísanie oznámenie a čestné vyhlásenie k dohode o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru	Nie je zákonom exaktne stanovená
§ 231 ods. 1 písm. a) Povinnosť prihlásiť sa do registra zamestnávateľov Sociálnej poisťovne	do 16596,96 eura

<p>§ 231 ods. 1 písm. b) bod 1 a bod 5 Povinnosť prihlásiť zamestnanca do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia Sociálnej poisťovne</p>	do 16596,96 eura
<p>§ 143 ods. 1 a 2 Povinnosť odvieť Sociálnej poisťovni sociálne poistenie platené zamestnancom a sociálne poistenie platené zamestnávateľom</p>	penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania odo dňa splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie
<p>§ 231 ods. 1 písm. b) bod 2 Povinnosť prihlásiť alebo odhlásiť zamestnanca s právom na pravidelný mesačný príjem pracujúceho na základe ním určenej dohody podľa § 227a zákona o sociálnom poistení do alebo z registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia na dôchodkové poistenie</p>	do 16596,96 eura
<p>§ 231 ods. 1 písm. b) bod 3 Povinnosť prihlásiť zamestnanca s právom na nepravidelný príjem pracujúceho na základe ním určenej dohody podľa § 227a zákona o sociálnom poistení do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia na dôchodkové poistenie</p>	do 16596,96 eura
<p>§ 231 ods. 1 písm. c), d) a e) Povinnosť oznamovať Sociálnej poisťovni začiatok a skončenie prerušenia sociálneho poistenia zamestnanca, začiatok a skončenie čerpania materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky zamestnancom, dočasnú pracovnú neschopnosť zamestnanca trvajúcu dlhšie ako desať dní</p>	do 16596,96 eura
<p>§ 231 ods. 1 písm. f) Povinnosť predkladať Sociálnej poisťovni výkaz poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie</p>	do 16596,96 eura
<p>§ 231 ods. 1 písm. j) Povinnosť viesť evidenciu o zamestnancovi na účely sociálneho poistenia</p>	do 16596,96 eura
<p>§ 231 ods. 1 písm. b) bod 1 a bod 5 Povinnosť odhlásiť zamestnanca z registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia Sociálnej poisťovne</p>	do 16596,96 eura

§ 231 ods. 1 písm. j) Povinnosť predložiť Sociálnej poisťovni evidenciu o zamestnancovi na účely sociálneho poistenia	do 16596,96 eura
§ 231 ods. 1 písm. a) Povinnosť odhlásiť sa z registra zamestnávateľov Sociálnej poisťovne	do 16596,96 eura

Zdroj: Vlastné spracovanie

Dohodári a brigádnici

Pre stavebnú firmu je typická taktiež nárazovosť a nestálosť objemu zákaziek. Z toho titulu sa nesmie spoliehať na stály počet zamestnancov. Ak by bol príliš vysoký, v obdobiach bez zákazky by zbytočne strácala, ak by bol príliš nízky, nemusela by stačiť na niektoré z významnejších projektov alebo projekty, na ktorých sa vyskytne viac práce a nečakané problémy. Preto firma pracuje so stálym počtom 300 zamestnancov a podľa potreby k nim najíma desiatky brigádnikov a pracovníkov na dohodu. V takýchto pomeroch pracuje na Slovensku zhruba 400-tisíc pracovníkov ročne.¹

So zamestnávaním dočasných pracovných pomerov sa pre firmu spája nemalý počet regulácií, vid' tabuľka nižšie.

Tabuľka 9 Prehľad povinností a obmedzení zamestnávateľa vo vzťahu k dohodárovi

Povinnosť	Sankcia hroziaca pri nesplnení
Povinnosť uzavrieť niektorú z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru	Nie je v zákone exaktne definovaná
Povinnosť zabezpečiť minimálne mzdové podmienky vrátane povinných príplatkov	Nie je v zákone exaktne definovaná
Povinnosť prihlasovať a odhlasovať dohodára v zdravotnej poisťovni (platba za každý odpracovaný deň)	Nie je v zákone exaktne definovaná
Povinnosť započítať aj dohodárov k zamestnancom, za ktorých zamestnávateľ uhrádza koncesionárske poplatky	Nie je v zákone exaktne definovaná, variabilné je aj penále

¹Sociálna poisťovňa, Dostupné online na: <https://www.socpoist.sk/aktuality-pocet-dohodarov-v-novembri--pred-vianocami--klesol/1794s68090c?>

Kontrola uplatňovania odvodovej úľavy brigádnika u iného zamestnávateľa	16 596,96 eur + penále vo výške 0,05 % z dlžnej sumy
Zamestnávateľ nesmie uzavrieť dohodu na činnosti, ktoré sú predmetom ochrany podľa autorského zákona	Nie je v zákone exaktne definovaná, variabilné je aj penále

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ako je vidieť aj v prehľadovej Tabuľke 10, problémom mnohých regulácií v spojitosti so zamestnávaním dohodárov je nejednoznačnosť pravidiel či výšky hroziacich sankcií. Prináša to neželaný efekt, kedy sa podnikateľ musí spoliehať na ústretovosť regulačného úradníka a aj keď sa povinnosti snaží plniť, nie je si vždy istý tým, že ich splnil presne tak, ako má. Už pri samotnom nábere si nie je istý tým, ktorú z troch foriem dohody s pracovníkom uzavrie. Firma Model Construct s.r.o. zvažovala aj zamestnávanie brigádnikov mladších ako 18 rokov, ale pre komplikovanosť ich zamestnávania sa radšej rozhodla najatť dospelých dohodárov.

Zamestnávanie cudzincov

Ako stavebná firma je Model Construct s.r.o. často nútená dočasne najímať aj pracovnú silu z iných členských krajín Európskej únie či krajín mimo nej. Hlavne pri pracovníkoch z tretích krajín naráža na významné administratívne bariéry, ktoré takéto zamestnávanie predražujú a časovo komplikujú. Podľa analýzy Slovak Business Agency² sú práve legislatívne a administratívne bariéry tým, čo najčastejšie odrádza zamestnávateľov od zamestnávania cudzincov. Pre nedostatok pracovnej sily na trhu práce a jej nedostupnosť je však firma nútená naberať v niektorých časoch aj desiatky pracovníkov z tretích krajín.

Čo je zamestnávateľ povinný pri zamestnaní cudzinca splniť:

1. Ohlasovacia povinnosť

²Slovak Business Agency (2015) Dostupné na internete: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/sumarna_sprava_z_prieskumov.pdf

Zamestnávateľ, ktorý má záujem prijať do zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny, je povinný písomne nahlásiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku, a to najmenej 15 pracovných dní pred podaním žiadosti o Modrú kartu, najmenej 20 pracovných dní pred podaním žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, najmenej 15 pracovných dní pred podaním žiadosti o obnovenie prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania, najmenej 10 pracovných dní pred podaním žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania, ak sa vyžaduje povolenie na zamestnanie, alebo najmenej 5 pracovných dní pred podaním žiadosti o predĺženie povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania.

Z povinnosti je evidentná komplikovanosť a variabilita pobytov, o ktoré cudzinec žiada, zvyčajne aj v spolupráci so zamestnávateľom.

Zamestnávateľ je tiež povinný písomne informovať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o nástupe do zamestnania a o skončení zamestnania občana členského štátu Európskej únie, jeho rodinných príslušníkov a štátneho príslušníka tretej krajiny do 7 pracovných dní odo dňa nástupu do zamestnania a do 7 pracovných dní odo dňa skončenia zamestnania, ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je držiteľom Modrej karty. Túto povinnosť plní zamestnávateľ vo vzťahu k Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny. Ďalej musí písomne informovať úrad, ak štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bolo udelené povolenie na zamestnanie alebo ktorý má udelený prechodný pobyt na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, nenastúpil do zamestnania do 7 pracovných dní odo dňa dohodnutého ako deň nástupu do práce, tiež musí poskytovať písomne údaje na formulári, ktorého vzor určí ústredie najneskôr do 7 pracovných dní odo dňa nástupu do zamestnania a odo dňa skončenia zamestnania občana členského štátu Európskej únie, jeho rodinných príslušníkov a štátneho príslušníka tretej krajiny, a musí aj doložiť povinné prílohy k formuláru, ktoré ustanovuje § 23b ods. 6 zákona o službách.

Úkony pri ohlasovacej povinnosti:

- písomne nahlásiť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku
- ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je držiteľom Modrej karty, písomne nahlásiť Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku
- požiadať o Modrú kartu pre zamestnanca
- písomne požiadať o udelenie alebo o obnovenie prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania
- písomne informovať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o nástupe do zamestnania a o skončení zamestnania občana členského štátu Európskej únie, jeho rodinných príslušníkov a štátneho príslušníka tretej krajiny
- ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je držiteľom Modrej karty, písomne informovať Ústredie práce o nástupe do zamestnania a o skončení zamestnania občana členského štátu Európskej únie, jeho rodinných príslušníkov a štátneho príslušníka tretej krajiny

2. Povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť ubytovanie

Zamestnávateľ je povinný v prípade, že cudzinec z tretej krajiny nedoloží vlastné možnosti ubytovania, zabezpečiť ubytovanie vlastnými možnosťami, najčastejšie na "firemnej ubytovni" alebo v prenajatých priestoroch, ktoré na tento účel využíva.

Pre štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorého vyslal zamestnávateľ so sídlom v členskom štáte Európskej únie v rámci poskytovania služieb zabezpečovaných týmto zamestnávateľom, ide o ubytovanie najmenej na obdobie vyslania, pre štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý nepodlieha vízovej povinnosti a ktorý bude zamestnaný na určené obdobie na účel jeho zaškolenia, ide o ubytovanie najviac na šesť po sebe nasledujúcich týždňov v kalendárnom roku, ak ide o výkon zamestnania s nedostatkom pracovnej sily v okrese, v ktorom priemerná

miera evidovanej nezamestnanosti bola nižšia ako 5 percent a ktorý má podanú žiadosť o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania na to isté pracovné miesto, má zamestnávateľ povinnosť zabezpečiť ubytovanie najmenej na obdobie zamestnania pre štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý nepodlieha vízovej povinnosti a ktorý bude zamestnaný na základe povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania.

Podmienku primeranosti ubytovania môžu skúmať kontrolné orgány, ktorými sú ministerstvo, ústredie a úrad práce, ktoré v zmysle novely dostali oprávnenie vstupovať kedykoľvek do priestorov, v ktorých je zabezpečované ubytovanie.

Zákonodarca tiež stanovil finančnú motiváciu pre zamestnancov, ktorí majú bydlisko vo väčšej vzdialenosti od miesta výkonu práce, za účelom úhrady nákladov spojených s presťahovaním sa. Tie môžu byť zamestnancovi poskytované v rámci dvoch rokov, a to v celkovej sume až 4000 eur, v prípade zamestnancov manželov spĺňajúcich podmienky na poskytnutie príspevku to môže byť až suma 6000 eur. Zákon však ozrejmuje, že zmena pobytu na účely poskytnutia príspevku je zmena miesta trvalého pobytu, ak je miesto nového trvalého pobytu na území Slovenskej republiky vzdialené od miesta pôvodného trvalého pobytu najmenej 70 kilometrov.

Úkony pri zabezpečení ubytovania pre zamestnanca:

- zabezpečiť ubytovanie vlastnými možnosťami na "firemnej ubytovni" alebo v prenajatých priestoroch
- zabezpečiť ubytovanie najmenej na obdobie vyslania pre štátneho príslušníka tretej krajiny
- zabezpečiť ubytovanie najmenej na obdobie zamestnania
- zabezpečiť dodržiavanie podmienok primeranosti ubytovania a ich overenie
- finančne motivovať zamestnancov, ktorí majú bydlisko vo väčšej vzdialenosti od miesta výkonu práce

Tabuľka 10 Zamestnanec z tretej krajiny

Štátny príslušník tretej krajiny sa môže na Slovensku zamestnať, ak:
je držiteľom Modrej karty Európskej únie
má udelený prechodný pobyt na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta – tzv. jednotné povolenie na prácu a zamestnanie
má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zamestnania
má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny počas prvých 12 mesiacov od udelenie pobytu
má udelené povolenie na zamestnanie a udelený prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie osoby s dlhodobým pobytom v členskom štáte Európskej únie počas prvých 12 mesiacov od udelenia pobytu alebo spĺňa podmienky, podľa ktorých nepotrebuje na zamestnanie potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta ani povolenie na zamestnanie.

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zamestnanie štátneho príslušníka tretej krajiny s udeleným prechodným pobytom na účel zlúčenia rodiny

Samostatnou kapitolou je pravidelné najímanie osvedčeného pracovníka z tretej krajiny. Opakované najímanie je často zapríčinené aj jeho zázemím na Slovensku, kde má napr. rodinných príslušníkov, nejde preň o cudzie prostredie a rád by sa časom v krajine usadil. Zamestnávateľ, ktorý chce zamestnať štátneho príslušníka tretej krajiny s pobytovým preukazom, kde je uvedený „zlúčenie rodiny – oprávnenie pracovať“, môže túto osobu zamestnať bez ďalších náležitostí, avšak len v prípade, že tento pobyt jej bol udelený pred viac ako 12 mesiacmi. Ak neuplynulo ešte 12 mesiacov od udelenia pobytu, tak štátny príslušník tretej krajiny alebo zamestnávateľ musí požiadať o udelenie povolenia na zamestnanie. Voľné pracovné miesto musí byť nahlásené na príslušnom úrade práce aspoň po dobu 10 pracovných dní. Žiadosť o udelenie povolenia na zamestnanie musí byť podaná na formulári, ktorého vzor určí ústredie. V prípade niektorých krajín ide o nepríjemné situácie, kedy zamestnávateľ s

dobrým úmyslom voči zamestnancovi aj voči sebe podpíšu pracovnú zmluvu s predstihom, avšak čakajú na úradné vysporiadanie dvoch krajín - domácej pre zamestnanca a domácej pre zamestnávateľa.

Následne je nevyhnutné operovať s rozhodnutím o uznaní dokladu o vzdelaní štátneho príslušníka tretej krajiny alebo dokladom o požadovanom vzdelaní v úradnom preklade do štátneho jazyka v origináli alebo v úradne osvedčenej kópii, na ktorom zastupiteľský úrad vyznačí zhodu prekladu s originálom osvedčovacou doložkou zastupiteľského úradu, opatrený doložkou vyššieho overenia alebo doklad o požadovanom vzdelaní vydaný alebo overený príslušnými orgánmi Slovenskej republiky. Potrebná je aj kópia dokladu o pobyte, ktorý preukazuje udelenie prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny.

Povinnosti zamestnávateľa voči cudzineckej polícii

Ďalšou administratívnou záťažou, ktorú musí podnikateľ pri snahe zamestnať cudzinca, je absolvovať čulú komunikáciu s cudzineckou políciou. Nutné je dodať, že podľa mnohých prípadov možno konštatovať nepríjemnosť samotných kontaktov, kedy pracovníci berú ich povinnosti, ako účel odradiť od príchodu zamestnanca na územie Slovenska.

Zamestnávateľ je povinný do 3 pracovných dní písomne oznámiť policajnému útvaru nenastúpenie štátneho príslušníka tretej krajiny do zamestnania (s udeleným prechodným pobytom na účel zamestnania), ak vydal príslub na zamestnanie, a skončenie pracovného pomeru štátneho príslušníka tretej krajiny. Neberú sa pritom do úvahy objektívne skutočnosti ako nemoc, nemožnosť pricestovať či iné, napr. rodinné vysvetlenie nemožnosti.

Príslušným úradom pre splnenie informačnej povinnosti je úrad, v ktorého územnom obvode je miesto výkonu práce. Za porušenie povinnosti zamestnávateľa pri zamestnávaní občana členského štátu Európskej únie a štátneho príslušníka tretej krajiny udelí ústredie a úrad právnickej osobe alebo fyzickej osobe pokutu do výšky 100000 eur. Ide o neúmernú výšku vzhľadom k nemožnosti racionálnej argumentácie, chýbajúcim prechodným obdobiam či

tomu, že mnoho cudzincov pracujúcich na Slovensku pochádza zo susednej Ukrajiny, ktorá treťou krajinou je.

Podrobnejšie informácie o ďalších povinnostiach zamestnávateľa pri zamestnávaní občana členského štátu Európskej únie a štátneho príslušníka tretej krajiny upravuje zákon o službách zamestnanosti.

Pri zamestnávaní akéhokoľvek cudzinca, ale hlavne toho z tretích krajín, musí zamestnávateľ poznať odhadované množstvá požadovaných prác, charakter činností, ale aj to, ako dlho bude spolupráca trvať. V prípade stavebných prác sa tieto premenné často menia v závislosti od externých okolností.

Zákonník práce určuje aj pri práci na dohodu početné povinnosti vyplývajúce zo Zákonníka práce, napr. povinné určovanie prestávok a monitorovanie odpočinku. V prípade Model Construct s.r.o. to v niektorých prípadoch znemožňuje dostatočné plnenie zákaziek. Ako subdodávateľ na infraštruktúrnych projektoch napr. pracovníci zasahujú do aktívnej dopravnej premávky, kedy si čas, v ktorom vykonávajú niektoré druhy činností nedokážu pevne stanoviť. Zamestnávateľa to preto núti naberáť viac dohodárov tak, aby mohol jednotlivé skupiny pracovníkov rotovať častejšie tak, aby pre prípadnú zákonom vynútenú pauzu nevyvolával nebezpečné situácie, napr. v zákazke na živej dopravnej infraštruktúre. Bežné zachovanie povinností súvisiacich s odpočinkom zamestnancov a ich rotáciou síce nie sú problémom, ale tým je špecifickosť situácie, kedy sa v zóne živej dopravy musia jednotlivé tímy vymieňať.

Organizačne si to vyžaduje zložitejšie procesy a pevné rozhodovanie o prechodoch zamestnancov v dostatočnom časovom predstihu. Aby nedochádzalo ku kumulovaniu situácií, kedy zamestnanci prechádzajú z bodu do bodu a medzitým sa iný tím nestíha rovnakým tempom presúvať do pracovného priestoru, musí stavebný vedúci udávať jasné časové a kapacitné pokyny. Tu síce nerátame dodržiavanie pravidiel k reguláciám podnikania, ale povinnosti pri presunoch patria k obmedzeniam, ktoré musí stavebný dodávateľ poznať.

S dopravou súvisí aj ďalšia významná administratívna regulácia - povinnosť vedenia knihy jász. V prípade stavebnej firmy, ktorá využíva množstvo automobilov na prepravu zamestnancov na jednotlivé zákazky, ale aj prepravu stavebných materiálov, odpadu a stavebných strojov s náradím ide o významný časový aj finančný náklad. Na vedenie knihy jász preto musela najatť externého dodávateľa.

Podnikateľ má v rámci školenia zamestnancov a BOZP povinnosť taktiež pravidelne školiť referentských vodičov z dopravných predpisov. V prípade stavebnej firmy tak musí modelová spoločnosť pravidelne školiť šoférov nákladných vozidiel. Pomerne absurdná povinnosť, ktorej splnenie by mala garantovať už certifikácia vodiča pri vydaní vodičského preukazu sa navyše nezaobíde bez nejasných výkladov - napr. pravidelnosti preškoľovania. Príslušné zákonné nariadenie uvádza "obsah a spôsob oboznámenia a pravidelnosť opakovaného oboznámenia musia byť prispôbené charakteru práce vykonávanej zamestnancom, jeho pracovisku a iným okolnostiam, ktoré sa týkajú výkonu práce, najmä pracovným prostriedkom, pracovným postupom, novým alebo zmeneným nebezpečenstvám a ohrozeniam". V praxi sa tak zamestnávateľa držia preškoľovania raz za dva roky, pri dlhšom intervale už totiž vzniká hrozba sankcií.

Sumár ohlasovacích povinností:

Zamestnávateľ, ktorý má záujem prijať do zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny, je povinný písomne nahlásiť úradu, resp. Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny (v prípade žiadosti o Modrú kartu) voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku:

- najmenej 15 pracovných dní pred podaním žiadosti o Modrú kartu,
- najmenej 20 pracovných dní pred podaním žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta; najmenej 15 pracovných dní pred podaním žiadosti o obnovenie prechodného pobytu na účel sezónneho zamestnania,

- najmenej 10 pracovných dní pred podaním žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania, ak sa vyžaduje povolenie na zamestnanie; alebo najmenej 5 pracovných dní pred podaním žiadosti o predĺženie povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania

Zamestnávateľ je regulatívne povinný:

- písomne informovať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o nástupe do zamestnania a o skončení zamestnania občana členského štátu Európskej únie, jeho rodinných príslušníkov a štátneho príslušníka tretej krajiny do siedmich pracovných dní odo dňa nástupu do zamestnania a do siedmich pracovných dní odo dňa skončenia zamestnania
- ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je držiteľ Modrej karty, túto povinnosť plní zamestnávateľ vo vzťahu k Ústrediu práce, sociálnych vecí a rodiny
- písomne informovať úrad, ak štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bolo udelené povolenie na zamestnanie alebo ktorý má udelený prechodný pobyt na účel zamestnania na základe potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, nenastúpil do zamestnania do siedmich pracovných dní odo dňa dohodnutého ako deň nástupu do práce
- poskytovať písomne údaje na formulári, ktorého vzor určí ústredie najneskôr do siedmich pracovných dní odo dňa nástupu do zamestnania a odo dňa skončenia zamestnania občana členského štátu Európskej únie, jeho rodinných príslušníkov a štátneho príslušníka tretej krajiny
- doložiť povinné prílohy k formuláru, ktoré ustanovuje § 23b ods. 6 zákona o službách <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/5/>
- povinnosť informujúcej organizácie, resp. zamestnávateľa zabezpečiť ubytovanie

Zamestnávateľ môže zamestnávať štátneho príslušníka tretej krajiny (z krajiny mimo EÚ a EHP):

- ktorý má udelený trvalý pobyt v SR (trvalým pobytom sa rozumie „trvalý pobyt na 5 rokov“, „trvalý pobyt na neobmedzený čas“ alebo „dlhodobý pobyt“),
- ktorý je rodinným príslušníkom občana členského štátu Európskej únie a ktorý má právo na pobyt na území Slovenskej republiky,
- ktorý má udelený prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny,
- po uplynutí 12 mesiacov nepretržitého pobytu na území Slovenskej republiky od udelenia prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny,
- ktorý je rodinným príslušníkom držiteľa Modrej karty,
- ktorý má udelený prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má priznané postavenie Slováka žijúceho v zahraničí,
- ktorý má udelený prechodný pobyt na účel štúdia a výkon jeho práce nepresiahne u všetkých zamestnávateľov 10 hodín týždenne alebo 20 hodín týždenne, ak je študentom vysokej školy, alebo tomu zodpovedajúci počet dní alebo mesiacov za rok,
- ktorý je žiadateľom o udelenie azylu (po 9 mesiacoch od podania žiadosti o udelenie azylu),
- ktorému bol udelený azyl,
- ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana,
- ktorý úspešne absolvoval štúdium na strednej škole alebo štúdium na vysokej škole na území Slovenskej republiky a bude mu udelený prechodný pobyt na účel zamestnania,
- ktorý zabezpečuje na základe obchodnej zmluvy dodávky tovaru alebo služieb a tento tovar dodáva alebo v súvislosti s dodávkou tovaru uskutočňuje montáž, záručné a opravárenské práce, práce týkajúce sa nastavenia systémov výrobných zariadení alebo v súvislosti s dodávkou tovaru alebo služieb uskutočňuje

programátorské práce alebo odborné školenia, ak trvanie jeho pracovnoprávneho vzťahu alebo vyslania na výkon práce nepresiahne celkovo 90 dní v kalendárnom roku,

- ktorý má udelené národné vízum a na ktorého sa vzťahuje program pracovnej dovolenky, ktorý schválila vláda Slovenskej republiky.

Verejné zákazky

Spoločnosť Model Construct s.r.o. je niekoľkonásobným subdodávateľom aj v prípade verejných zákaziek. Do niektorých menších, hlavne v obciach, sa zapája aj priamo ako súťažiaci partner. Musí preto poznať niekoľko pravidiel vyplývajúcich hlavne zo zákona o verejnom obstarávaní (zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Pravidlá, ktoré sú najčastejšou a najdetailnejšie sledovanou požiadavkou zo strany obstarávateľov:

- Uchádzač musí byť oprávnený dodávať tovar, uskutočňovať stavebné práce alebo poskytovať službu.
- Uchádzač nesmie mať uložený zákaz účasti vo verejnom obstarávaní potvrdený konečným rozhodnutím v Slovenskej republike alebo v štáte sídla, miesta podnikania alebo obvyklého pobytu.
- Musí dbať na dodržanie nepripustenia existencie dôvodu na vylúčenie podľa § 40 ods. 6 písm. f) zákona o verejnom obstarávaní.
- Musí byť registrovaný v registri partnerov verejného sektora, a teda mať aj jasne zapísané osoby, ktoré sú konečným užívateľom výhod.
- Konečný užívateľ výhod nesmie byť v zhode s ďalšími článkami verejného obstarávania a dodávateľov.
- Konečný užívateľ výhod musí dbať na vylúčenie stretu záujmov.

Najčastejším problémom, na ktorý malý partner verejného obstarávania ako naša modelová firma naráža, je neprehľadnosť portálov s informáciami o obstarávaní, chýbajúce súhrnné a

prehľadné informácie na portáli Úradu pre verejné obstarávanie, nejednoznačnosť podmienok účasti či s tým spojené nutné finančné náklady na služby expertov, ktorý za firmu pripravujú podkladové materiály pre účasť v zákazkách.

Problémom sú aj individuálne a na základe veľmi voľného chápania zákona často neprimerané požiadavky na predkladané doklady a dokumentáciu či výšku zábezpeky.

Z hľadiska merania regulačného zaťaženia je táto otázka diskutabilnou, v praxi podnikania však zaiste ide o regulácie. A to aj v prípade ďalších častých problémov, ako nutnosť komunikovať a vysvetľovať si podmienky súťaže s úradníkmi, dlhé obdobia čakania na výsledky obstarávania, kedy musí firma držať rezervované kapacity a niekedy preto odmieťať iné zákazky či povinnosť zúčastniť sa na workshopoch a školeniach, bez ktorých nie je možné reflektovať na konkrétne verejné obstarávanie. Pre účely analýzy týchto nepriamych regulácií je oprávnené započítať počet nutných regulačných povinností minimálne na počet 20.

Čo sa týka zákonom jasne stanovených podmienok vyplývajúcich z pravidiel definovaných v zákonoch súvisiacich so zákonom o verejnom obstarávaní, podnikateľ musí na účasť v súťažiach splniť:

- Absencia právoplatného odsúdenia za vymedzené trestné činy, medzi ktoré patria hlavne trestné činy korupcie, legalizácie príjmov z trestnej činnosti, trestné činy a ktorých skutková podstata súvisí s podnikaním.
- Absencia nedoplatkov na zdravotnom a sociálnom poistení a príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie.
- Absencia daňových nedoplatkov.
- Absencia akejkoľvek formy konkurzného konania.
- Absencia zákazu účasti vo verejnom obstarávaní.
- Absencia závažného porušenia povinností v oblasti životného prostredia, sociálneho práva alebo pracovného práva (po dobu troch rokov od začatia verejného obstarávania).

- Absencia porušenia profesijných povinností (po dobu troch rokov od začatia verejného obstarávania).
- Predloženie výpisu zo Zoznamu hospodárskych subjektov.
- Predloženie výpisu z registra trestov (nie staršieho ako 3 roky)

Doloženie ekonomického postavenia subjektu (aké dokumenty sú vyžadované):

- Vyjadrenie banky
- Potvrdenie poistenia zodpovednosti za škodu
- Súvaha/výkaz majetku a záväzkov; údaje zo súvahy alebo výkazu
- Prehľad o celkovom/dosiahnutom obrate v oblasti týkajúcej sa zákazky za posledné tri roky

Preukázanie technickej spôsobilosti alebo odbornej spôsobilosti (aké dokumenty sú vyžadované):

- Zoznamy dodávok tovaru alebo poskytnutých služieb za predchádzajúce tri roky uvedením cien, lehôt dodania a odberateľov.
- Údaje o technikoch alebo technických orgánoch.
- Údaje o priemernom ročnom počte zamestnancov a o počte riadiacich zamestnancov za predchádzajúce tri roky.
- Vzorky tovaru, opisy/fotografie.
- Predloženie dokladov o systéme manažérstva kvality alebo systéme environmentálneho manažérstva.

3.3 MODEL IT A.S.

Zakladanie akciovej spoločnosti

Na rozdiel od ďalších modelových príkladov v našej analýze je Model IT akciovou spoločnosťou a podlieha špecifikám zakladania akciovej spoločnosti definovaným v Obchodnom zákonníku.

Akciová spoločnosť sa v prípade Model IT a.s. zakladá zakladateľskou zmluvou, má totiž viacerých zakladateľov. Zakladateľskú zmluvu založili zakladatelia formou notárskej zápisnice. Prirodzene s tým súvisia nové povinnosti i poplatky.

Zakladatelia - spoločnosti s ručením obmedzeným XSR s.r.o. a XEU s.r.o. - sa rozhodli firmu založiť ako súkromnú akciovú spoločnosť slovenského a nemeckého vlastníka. Možnosťou bola aj registrácia na verejne obchodovateľnú spoločnosť, tá však nezapadá do stratégie podnikania firmy a prinášala by množstvo ďalších regulácií spojených s reguláciou obchodovania s cennými papiermi. Problémom by bolo hlavne rozsiahle reportovanie výsledkov a ďalších detailov podnikania spoločnosti.

Základné imanie akciovej spoločnosti musí byť minimálne 25000 eur. Odo dňa založenia akciovej spoločnosti musia zakladatelia do 90 dní zapísať akciovú spoločnosť do obchodného registra Slovenskej republiky. Pred vznikom spoločnosti musí byť splatených najmenej 30 percent z peňažných vkladov. Spoluzakladatelia sa dohodli na polovičnom okamžitom a plnom vklade. Zároveň však rešpektovali majoritné rozhodovacie právo XSR. To si vyžadovalo riadne zanesenie do stanov spoločnosti overených notárom. Obaja partneri zložili požadovanú hodnotu finančne, v prípade nefinančného vkladu by si vec vyžadovala ohodnotenie znalcami a ďalšie notárske potvrdenie.

Pri peňažných vkladoch museli obaja akcionári sledovať aj ustanovenia zákona č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti, v súlade s ktorým sa pohľadávka v hodnote vyššej ako 5000 eur nesmie uhrádzať v hotovosti. Obaja teda vklad učinili prevodom.

Ešte pred vznikom spoločnosti musí firma podľa Obchodného zákonníka zvoliť orgány spoločnosti. Ide o predstavenstvo a dozornú radu. Vo všetkých prípadoch musia byť dohodnuté pomery síl, formy voľby a budúce právomoci. Niektoré určuje zákon, iné si zmluvne dohodnú akcionári. Dozorná rada musí mať minimálne troch členov. Členovia dozornej rady nesmú byť aj v predstavenstve, čo znamená, že pri vzniku spoločnosti musí mať akciová

spoločnosť minimálne 4 zvolené osoby v jej orgánoch. Návrh na zápis do obchodného registra podpisujú všetci členovia predstavenstva.

Popri zložení základného imania musí akciová spoločnosť vytvoriť pri svojom vzniku taktiež rezervný fond minimálne vo výške 10 percent základného imania, ktorý potom každoročne dopĺňa o sumu určenú v stanovách, najmenej však vo výške 10 percent z čistého zisku z riadnej účtovnej závierky až pokiaľ nedosiahne výšku určenú v stanovách, minimálne do výšky 20 percent zo základného imania. Modelová spoločnosť sa rozhodla držať iba spodnej zákonom vyžadovanej hranice odvádzania do rezervného fondu.

Pri zakladaní akciovej spoločnosti musí firma uhradiť aj súdny poplatok za zápis, ktorý je vo výške 829,5 eura.

To, čo musí zakladateľ akciovej spoločnosti pri zápise do obchodného registra predkladať, definuje vyhláška MS SR č. 25/2004 z 15. decembra 2003, v §4, §13, ods.2.

Doklady predkladané pri zápise akciovej spoločnosti do obchodného registra:

- Zakladateľská listina
- Zakladateľská zmluva
- Stanovy
- Rozhodnutie dozornej rady o voľbe predstavenstva
- Oprávnenie na podnikanie v predmete podnikania
- Písomné vyhlásenie správcu vkladu
- Znalecký posudok
- Iné listiny, ktoré osvedčujú skutočnosti podľa osobitných predpisov

Pri založení je tiež nutné pripraviť upisovanie akcií. K tomu zakladateľ spoločnosti doloží:

- Výzvu na upisovanie akcií v uverejnenom znení spolu s dokladom o jej uverejnení

- Listinu upisovateľov - prípadne druhopisy alebo kópie písomných prejavov vôle upisovateľov akcií
- Notársku zápisnicu - z konania ustanovujúceho valného zhromaždenia

Akcie

Podľa Obchodného zákonníka je akciovou spoločnosťou spoločnosť, ktorej základné imanie je rozvrhnuté na určitý počet akcií s určitou menovitou hodnotou. Akcia predstavuje právo akcionára podieľať sa na riadení spoločnosti, na zisku a na likvidačnom zostatku po zrušení akciovej spoločnosti s likvidáciou.

Akcia môže byť listinná alebo zaknihovaná. Je viazaná na meno alebo na doručiteľa. V prípade, že akcia znie na meno, môže byť listinná alebo zaknihovaná. Ak akcia znie na doručiteľa, môže byť jedine zaknihovaná. Akcionárske rozdelenie využíva kombináciu týchto druhov akcií. Akcionári sa dohodli aj na rozdelení prioritných akcií, ktoré určujú prednostné právo na dividendu.

Vzťahy medzi menšinovým a majoritným akcionárom upravuje niekoľko pasáží Obchodného zákonníka. Okrem pravidelných povinných valných zhromaždení stanovuje napr. aj práva menšinového akcionára a ďalšie postupy v prípade sporov či práva menšinových akcionárov na zisk požadovaných kľúčových informácií. Ide o pozitívne regulácie, ktoré však znamenajú ďalšie povinnosti pri vedení firemnej agendy.

Predstavenstvo

Predstavenstvo ako štatutárny orgán zabezpečuje vedenie účtovníctva, uloženie výročnej správy do zbierky listín, predloženie účtovnej závierky valnému zhromaždeniu na schválenie, predloženie návrhu na rozdelenie zisku či na úhradu strát a má niekoľko ďalších variabilných povinností v závislosti od charakteru firmy.

Členovia predstavenstva sú volení na obdobie maximálne 5 rokov, ich zmena sa zapisuje do obchodného registra. Do obchodného registra sa zapisuje aj predĺženie mandátu člena predstavenstva na ďalšie obdobie.

Zákonná definícia Predstavenstva akciovej spoločnosti:

- Predstavenstvo je štatutárnym orgánom spoločnosti, ktorý riadi činnosť spoločnosti a koná v jej mene. Predstavenstvo rozhoduje o všetkých záležitostiach spoločnosti, pokiaľ nie sú týmto zákonom alebo stanovami vyhradené do pôsobnosti valného zhromaždenia alebo dozornej rady. Pokiaľ stanovy neurčia inak, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý člen predstavenstva. Členovia predstavenstva, ktorí konajú v mene spoločnosti, a spôsob, ktorým tak robia, sa zapisujú do obchodného registra.
- Stanovy, rozhodnutia valného zhromaždenia alebo dozornej rady môžu obmedziť právo predstavenstva konať v mene spoločnosti, ale tieto obmedzenia nie sú účinné voči tretím osobám.

Dozorná rada

Dozorná rada dohliada na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti akciovej spoločnosti. Jej členovia sa volia na obdobie maximálne 5 rokov. Nesmú zároveň vykonávať funkciu člena predstavenstva, prokuristu ani funkciu osoby, ktorá je oprávnenou konať v mene spoločnosti.

Pre členov predstavenstva aj členov dozornej rady platí zákaz konkurencie, ktorý je pri niektorých krokoch firmy nutné listinne dokladať. Predpis zakazuje:

- vykonávať obchody súvisiace s podnikateľskou činnosťou spoločnosti na vlastný účet alebo vo vlastnom mene,
- vykonávať obchody spoločnosti pre iné osoby,
- podnikáť v inej spoločnosti ako spoločník s neobmedzeným ručením,

- byť členom štatutárneho alebo dozorného orgánu v inej spoločnosti, ktorá má podobný alebo rovnaký predmet podnikania.

Predstavenstvo aj dozorná rada vykonávajú svoje funkcie na základe zmluvy o výkone funkcie, príkaznej zmluvy alebo mandátnej zmluvy. Ak ide o zanesenie funkcie do Obchodného zákonníka na základe pravidiel o mandátnej zmluve, ktorá je upravená podmienkou odplatnosti, nemusí existovať zmluva písomná.

Zákonná definícia a funkcie Dozornej rady akciovej spoločnosti:

- Dozorná rada dohliada na výkon pôsobnosti predstavenstva a uskutočňovanie podnikateľskej činnosti spoločnosti.
- Členovia dozornej rady sú oprávnení nahliadať do všetkých dokladov a záznamov týkajúcich sa činnosti spoločnosti a kontrolujú, či účtovné záznamy sú riadne vedené v súlade so skutočnosťou a či sa podnikateľská činnosť spoločnosti uskutočňuje v súlade s právnymi predpismi, stanovami a pokynmi valného zhromaždenia.
- Dozorná rada preskúmava účtovné závierky, ktoré je spoločnosť povinná vyhotovovať podľa osobitného predpisu a návrh na rozdelenie zisku alebo na úhradu strát a predkladá svoje vyjadrenie valnému zhromaždeniu.
- Dozorná rada zvoláva valné zhromaždenie, ak to vyžadujú záujmy spoločnosti, a na valnom zhromaždení navrhuje potrebné opatrenia. Pre spôsob zvolávania valného zhromaždenia platia primerane ustanovenia § 184.
- Dozorná rada určí svojho člena, ktorý zastupuje spoločnosť v konaní pred súdmi a inými orgánmi proti členovi predstavenstva.
- Členovia dozornej rady sa zúčastňujú na valnom zhromaždení spoločnosti a sú povinní oboznámiť valné zhromaždenie s výsledkami svojej kontrolnej činnosti.
- Rozdielny názor členov dozornej rady zvolených zamestnancami spoločnosti a stanovisko menšiny členov dozornej rady, ak títo o to požiadajú, sa oznámi valnému zhromaždeniu spolu so závermi ostatných členov dozornej rady.

- Dozorná rada rozhoduje väčšinou hlasov svojich členov určenou stanovami, inak väčšinou hlasov všetkých jej členov. O zasadaní dozornej rady sa vyhotovuje zápisnica podpísaná jej predsedom. V zápisnici sa uvedú aj stanoviská menšiny členov, ak títo o to požiadajú; vždy sa uvedie rozdielny názor členov dozornej rady zvolených zamestnancami spoločnosti.

Valné zhromaždenie

Najvyšším orgánom akciovej spoločnosti je valné zhromaždenie. Skladá sa zo všetkých akcionárov spoločnosti bez ohľadu na to, či disponujú právom hlasovať na valnom zhromaždení, alebo nie. Valné zhromaždenie rozhoduje o zásadných veciach týkajúcich sa akciovej spoločnosti:

- zmena stanov,
- zvýšenie alebo zníženie základného imania,
- voľba a odvolanie členov predstavenstva, dozornej rady a iných orgánov, ktoré spoločnosť zriadila,
- schválenie riadnej alebo mimoriadnej účtovnej závierky,
- rozdelenie zisku, úhrada strát, určenie výšky tantiém,
- skončenie obchodovania s akciami na burze, teda o zmene na súkromnú akciovú spoločnosť.

To, o čom dokáže valné zhromaždenie rozhodovať, je však voľnejšie a možnosti si mimo zákonom prikázané situácie definuje samotná spoločnosť.

Zákonná definícia a funkcie Valného zhromaždenia akciovej spoločnosti:

Valné zhromaždenie akciovej spoločnosti. Najvyšším orgánom spoločnosti je valné zhromaždenie. Akcionár sa zúčastňuje na valnom zhromaždení osobne alebo v zastúpení na základe písomného splnomocnenia (ďalej len „prítomný akcionár“). Ak akcionár udelí splnomocnenie na výkon hlasovacích práv spojených s tými istými akciami na jednom valnom

zhromaždení viacerým splnomocnencom, spoločnosť umožní hlasovanie tomu splnomocnencovi, ktorý sa na valnom zhromaždení zapísal do listiny prítomných skôr. Splnomocnencom akcionára nemôže byť člen dozornej rady spoločnosti, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak viacerí akcionári udelili písomné splnomocnenie na zastupovanie jednému splnomocnencovi, tento môže na valnom zhromaždení hlasovať za každého takto zastúpeného akcionára samostatne.

Valné zhromaždenie sa koná najmenej raz za rok v lehote určenej stanovami a zvoláva ho predstavenstvo, ak zákon neustanovuje inak, a to spôsobom a v lehotách určených stanovami. Ak zákon ustanovuje povinnosť zvolať valné zhromaždenie a predstavenstvo sa na jeho zvolaní bez zbytočného odkladu neuznieslo alebo dlhší čas nie je schopné uznášať sa, valné zhromaždenie je oprávnený zvolať ktorýkoľvek člen predstavenstva.

Pri spoločnosti s akciami na meno zasiela predstavenstvo pozvánku všetkým akcionárom na adresu sídla alebo bydliska uvedenú v zozname akcionárov najmenej 30 dní pred konaním valného zhromaždenia. Pri spoločnosti s akciami na doručiteľa sa uverejňuje v tejto lehote oznámenie o konaní valného zhromaždenia v periodickej tlači s celoštátnou pôsobnosťou uverejňujúcej burzové správy, ak stanovy neurčujú periodickú tlač s celoštátnou pôsobnosťou. Stanovy môžu určiť aj iný spôsob uverejňovania. Spoločnosť zašle doporučeným listom majiteľovi akcie na doručiteľa oznámenie o konaní valného zhromaždenia v tej istej lehote na ním uvedenú adresu a na jeho náklady, ak majiteľ akcie na doručiteľa zriadil ako zábezpeku na úhradu nákladov s tým spojených záložné právo v prospech spoločnosti aspoň na jednu akciu spoločnosti. Verejné akciové spoločnosti sú povinné uverejňovať oznámenie o konaní valného zhromaždenia v periodickej tlači s celoštátnou pôsobnosťou uverejňujúcej burzové správy, pričom verejné akciové spoločnosti s akciami na doručiteľa sú povinné oznámenie uverejniť aj v prostriedkoch, ktoré umožnia šírenie oznámenia o konaní valného zhromaždenia vo všetkých zmluvných štátoch Dohody o Európskom hospodárskom priestore v lehote podľa prvej vety. Náklady spojené so zvolaním a s konaním valného zhromaždenia znáša spoločnosť.

Pozvánka na valné zhromaždenie alebo oznámenie o konaní valného zhromaždenia obsahuje aspoň:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) miesto, dátum a hodinu konania valného zhromaždenia,
- c) označenie, či sa zvoláva riadne alebo mimoriadne valné zhromaždenie,
- d) program rokovania valného zhromaždenia,
- e) rozhodujúci deň na uplatnenie práva účasti na valnom zhromaždení, ak spoločnosť vydala zaknihované akcie.

Ak stanovy neurčujú inak, valné zhromaždenie sa koná v mieste sídla spoločnosti. Miesto, dátum a hodina konania valného zhromaždenia sa musia určiť tak, aby čo najmenej obmedzovali možnosť akcionárov zúčastniť sa na valnom zhromaždení.

Ak je v programe valného zhromaždenia zaradená zmena stanov, pozvánka na valné zhromaždenie alebo oznámenie o jeho konaní musí obsahovať aspoň podstatu navrhovaných zmien. Návrh zmien stanov a ak má byť na programe valného zhromaždenia voľba členov orgánov spoločnosti, tak mená osôb, ktoré sa navrhujú za členov jednotlivých orgánov spoločnosti, musia byť akcionárom poskytnuté na nahliadnutie v sídle spoločnosti v lehote určenej na zvolanie valného zhromaždenia.

Akcionár má právo vyžiadať si kópie návrhu stanov a zoznamu osôb, ktoré sa navrhujú za členov jednotlivých orgánov spoločnosti s uvedením navrhovanej funkcie, prípadne ich zaslanie na ním uvedenú adresu na svoje náklady a nebezpečenstvo. Na práva podľa odseku 6 a tohto odseku musia byť akcionári upozornení v pozvánke na valné zhromaždenie alebo v oznámení o konaní valného zhromaždení.

Stanovy môžu určiť aj ďalší spôsob, akým je predstavenstvo povinné poskytnúť akcionárom návrhy pred konaním valného zhromaždenia. Stanovy môžu tiež určiť, že predstavenstvo, prípadne dozorná rada je povinná poskytnúť akcionárom aj ďalšie návrhy uznesení, ktoré predkladajú na valné zhromaždenie, a to spôsobom určeným v stanovách. Ak sa návrhy

predložené predstavenstvom, prípadne dozornou radou na valnom zhromaždení odlišujú od návrhov, ktoré boli poskytnuté akcionárom pred konaním valného zhromaždenia alebo ak pred konaním valného zhromaždenia predstavenstvo, prípadne dozorná rada neposkytla tieto návrhy, nie je to dôvodom na vyslovenie neplatnosti týchto uznesení valného zhromaždenia, ak tieto skutočnosti predstavenstvo, prípadne dozorná rada na valnom zhromaždení vecne odôvodní.

Nábor zamestnancov

Model IT a.s. v krátkom čase po založení spustila rozsiahly náborový proces, ktorého výsledkom je stav 500 zamestnancov. Okrem pravidiel, ktorým sa analýza detailnejšie venuje v ďalších modelových príkladoch, musela firma dohliadať aj na regulácie vyplývajúce z niekoľkých nariadení, vyhlášok a opatrení. **Duševné vlastníctvo**

Predmetom činnosti akciovej spoločnosti Model IT je vývoj softvéru. Z tejto charakteristiky je zrejmé, že ide o riešenia s vysokou pridanou hodnotou, ktoré musia mať vo vysoko konkurenčnom IT prostredí silne unikátne parametre. Z toho titulu je nutné vyvinuté riešenia chrániť registráciou duševného vlastníctva.

Ide o kombináciu opatrení - napr. registráciu ochrannej známky. Tou môže byť slovné, obrazové, priestorové, pozičné označenie, označenie vzoru, označenie tvorené jednou farbou alebo kombináciou farieb bez obrysov, zvukové označenie, pohybové, multimediamiálne, holografické alebo iné označenie, ktoré je spôsobilé odlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby.

Prihláška o ochrannú známku je podaná na predpísanom tlačive a obsahuje:

- identifikačné údaje prihlasovateľa a jeho podpis,
- identifikačné údaje zástupcu prihlasovateľa a jeho podpis,
- zobrazenie prihlasovaného označenia,
- zoznam tovarov alebo služieb, pre ktoré má byť ochranná známka zapísaná,

- písomná zmluva uzavretá medzi všetkými členmi združenia (v prípade kolektívnej ochrannej známky) a
- zoznam členov združenia, ktorí môžu ochrannú známku používať (v prípade kolektívnej ochrannej známky).

Prihláška ochrannej známky stále prebieha osobne alebo korešpondenčne poštou Úradu priemyselného vlastníctva v Banskej Bystrici. Ten po preskúmaní prihlášku zverejní vo vestníku, ak má nedostatky v praxi, dochádza k problémom s nedostatočnou informovanosťou.

Model IT a.s. tak v prípade, že do 3 mesiacov známku vo vestníku nevidí, musí úrad kontaktovať a zisťuje v čom bol problém. Neraz musí prihlášku podávať opakovane nanovo. Ochrana je dočasná - trvá 10 rokov a firma musí uhradiť sériu správnych poplatkov. Popri národných ochranných známkach firma prostredníctvom slovenských autorít podáva žiadosti aj o európske ochranné známky. Bez nároku na štátny príspevok pre malé a stredné podniky Model IT a.s. sám uhrádza nároky, podobne ako náklady na konzultácie, ktoré sú bezplatné iba pre podniky s menším počtom zamestnancov.

GDPR

Nielen ako obchodná spoločnosť pracujúca s osobnými údajmi zamestnancov a klientov, ale aj ako vývojár riešení, ktoré pracujú s osobnými údajmi koncových zákazníkov, spoločnosť musí detailne pracovať s nariadeniami vyplývajúcimi zo zákona o ochrane osobných údajov. Pri porušení niektorého z pravidiel hrozí podnikateľovi sankcia vo výške 10 miliónov eur, 20 miliónov eur alebo ak ide o globálny podnik do 2 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok podľa toho, ktorá suma je vyššia, alebo ak ide o podnik do 4 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok podľa toho, ktorá suma je vyššia v závislosti od charakteru porušenia povinnosti (niektoré povinnosti vyplývajúce z tohto zákona sme už vypísali v inej časti analýzy).

Osoba, ktorej údaje sú uchovávané, musí vyjadriť s takýmto krokom súhlas. Jeho variabilita je rovnako ako samotný právny nárok na uchovanie a spracovanie široká:

- Dotknutá osoba vyjadrila súhlas so spracúvaním svojich osobných údajov aspoň na jeden konkrétny účel.
- Spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na plnenie zmluvy, ktorej zmluvnou stranou je dotknutá osoba, alebo na vykonanie opatrenia pred uzatvorením zmluvy na základe žiadosti dotknutej osoby.
- Spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné podľa osobitného predpisu alebo medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.
- Spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na ochranu života, zdravia alebo majetku dotknutej osoby alebo inej fyzickej osoby.
- Spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi.
- Spracúvanie osobných údajov je nevyhnutné na účel oprávnených záujmov prevádzkovateľa alebo tretej strany okrem prípadov, keď nad týmito záujmami prevažujú záujmy alebo práva dotknutej osoby vyžadujúce si ochranu osobných údajov, najmä ak je dotknutou osobou dieťa.

Tabuľka 11 Prehľad povinností vyplývajúcich z GDPR

Základné povinnosti: dodržiavať zásadu zákonnosti, zásadu minimalizácie uchovávanía údajov, zásadu transparentnosti, spravodlivosti a ďalších.

Povinnosť informovať fyzickú osobu, ktorej osobné údaje sa majú spracúvať prevádzkovateľom, o údajoch o samotnom podnikateľovi, kontaktných údajoch na zodpovednú osobu, účele a právnom základe spracúvania osobných údajov.

Povinnosť uskutočniť opatrenia na to, aby podnikateľ preukázal dodržiavania zákona o ochrane osobných údajov. (Zákon nedefinuje spôsob, akým má predmetnú povinnosť zabezpečiť, a to najmä s ohľadom na rôznorodosť podnikateľských subjektov.)

Povinnosť vedenia záznamov o spracovateľských činnostiach. (Zákon neurčuje formu vedenia tohto záznamu, je to ponechané na rozhodnutí samotného spracovateľa osobných údajov, či takýto záznam bude viesť elektronicky alebo v papierovej podobe.)

Ako podnikateľ s povinnosťou chrániť priestory aj kamerovým systémom má Model IT a.s. podobne ako ďalšie modelové spoločnosti v analýze povinnosť označiť priestor ako monitorovaný, taktiež je povinný zabezpečiť, aby nedochádzalo k monitorovaniu iných priestorov ako jeho vlastných, a taktiež je povinný mať spracovaný vyššie uvedený záznam o spracovateľských činnostiach.

Podnikateľ vlastníci webovú stránku musí tiež podľa zákona dbať na to, aby súhlas na spracovanie osobných údajov, ktorý jeho zákazník udeľuje, nebol vopred zaškrtnutý alebo aby nebol súčasťou obchodných podmienok.

Povinnosť vykonať analýzu posúdenia vplyvu na ochranu osobných údajov známu pod skratkou DPIA najmä, ak ide o systematické a rozsiahle hodnotenie osobných znakov alebo charakteristík týkajúcich sa dotknutej osoby, ktoré je založené na automatizovanom spracúvaní osobných údajov vrátane profilovania a z ktorého vychádzajú rozhodnutia s právnymi účinkami týkajúcimi sa dotknutej osoby alebo s podobne závažným vplyvom na ňu, spracúvanie vo veľkom rozsahu osobitných kategórií osobných údajov alebo osobných údajov týkajúcich sa uznania viny za spáchanie trestného činu alebo priestupku alebo systematické monitorovanie verejne prístupných miest vo veľkom rozsahu.

Povinnosť oznámenia porušenia ochrany osobných údajov Úradu na ochranu osobných údajov SR do 72 hodín po tom, ako sa on sám o porušení dozvedel.

Povinnosť odmietnuť uzavretie obchodného vzťahu, ukončiť obchodný vzťah alebo odmietnuť vykonať obchod za predpokladu, že nevie alebo nemôže vykonať starostlivosť o klienta podľa zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti.

Povinnosť vypracovať a aktualizovať program vlastnej činnosti zameranej proti legalizácii a financovaniu terorizmu tak, aby v predmetnom programe bola zohľadnená vlastná organizačná štruktúra a činnosť konkrétneho podnikateľa.

Zdroj: Vlastné spracovanie

Dividendy

V prípade akciovej spoločnosti s dvomi akcionármi je špecifickou oblasťou prijímanie financovania od zahraničného akcionára, rovnako ako vyplácanie dohodnutého podielu zo zisku. Prevody sa vykonávajú okrem úverovania aj formou vyplácania dividend osobám reprezentujúcim akcionárov. Pre medzinárodné aktivity spoločnosti a viacero prepojených podnikov v skupine zahraničného akcionára dochádza k platbám dividend oboma smermi - na účet Model IT a.s. a aj z účtu Model IT a.s. na zahraničné účty akcionára XSR s.r.o. či XEU s.r.o.. Dividendy sú uhrádzané aj na účty fyzických osôb.

V prípade, že rezident Slovenskej republiky - Model IT a.s. - v zdaňovacom období prijal dividendy zo zahraničia, pri ich zdaňovaní sa v prípade zmluvného štátu postupuje v zmysle zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia s týmto štátom a zákona o dani z príjmov. Dividenda sa vypláca ako rozdelenie zisku až po zdanenom príjme, teda z čistého príjmu.

Podľa zákona o dani z príjmov sa zdaňuje podiel na zisku vyplácaný zo zisku obchodnej spoločnosti alebo družstva osobám, ktoré sa podieľajú na ich základnom imaní alebo sú členom štatutárneho orgánu či dozorného orgánu, ďalej príjem, ktorý plynie zo zníženia základného imania obchodnej spoločnosti, v akej bolo predtým zvýšené zo zisku po zdanení, príjem, ktorý plynie z rezervného fondu obchodnej spoločnosti v časti, v akej bol predtým zvýšený po zisku po zdanení, výplata prostriedkov z kapitálového fondu z príspevkov, ktorý bol tvorený prerozdelením vlastných zdrojov obchodnej spoločnosti zo zisku po zdanení, podiel na likvidačnom zostatku, vyrovnací podiel alebo podiel na výsledku podnikania vyplácaný tichému spoločníkovi.

Ak je právnickej osobe vyplatená dividenda, ktorá plynie z tuzemska, tento príjem nie je predmetom dane a to isté platí aj v opačnom smere. V prípade, ak sa právnickej osobe zdaňuje vyplatená dividenda zrážkovou daňou, znamená to, že právnická osoba prijme dividendu už zníženú o túto daň.

Špecifiká medzinárodného obchodu

Zákon o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti zjednodušene označovaný aj ako zákon proti praniu špinavých peňazí hovorí aj o povinnostiach súvisiacich s medzinárodnými finančnými operáciami, ktoré používa akcionár XSR aj XEU.

Firmy musia podľa tohto zákona:

- Posudzovať skutočnosť, či daný obchod je neobvyklý
- Ohlásiť neobvyklý obchod spravodajskej jednotke
- Odmietnuť uzavretie obchodu v určitých prípadoch
- Vypracovať a aktualizovať tzv. program vlastnej činnosti

3.4 MODEL ENERGO S.R.O.

Ochrana ovzdušia

Špecifikom podnikania energetickej spoločnosti, ktorá navyše energie vyrába prostredníctvom zhodnocovania odpadov spaľovaním, je produkcia emisií zaťažujúcich životné prostredie. Práve táto prirodzená súvislosť s týmto druhom podnikania núti podnik k neustálym ekologizačným investíciám. Spaľovanie odpadu je podporovanou oblasťou, ktorá má zmysluplne nahrádzať archaické postupy vytvárania skládok odpadu. Nové technológie navyše vytvárajú značné ekologizačné zlepšenia a výrazne menšie dopady na životné prostredie než pri konvenčnom skladovaní odpadu či výrobe energií z uhlia.

Napriek tomu je Model Energo s.r.o. povinná dodržiavať desiatky regulačných nariadení, hlavne v súvislosti s monitoringom negatívnych ekologických odpadov - priebežne merať a hlásiť stavy produkovaných plodín, dopredu úradom hlásiť plánované objemy produkcie, dodržiavať emisné limity či nakupovať povolenky pre ich prekročovanie. Produkcia je tiež zaťažovaná regulačnými poplatkami zo strany samosprávy.

Aj bežný podnik bez špecifik Model Energo s.r.o. naráža aj na povinnosti súvisiace s ochranou ovzdušia. Stačí, aby mal vo svojej prevádzke malý zdroj znečisťovania - napr. kotolňu.

Podľa zákona o ovzduší je malým zdrojom znečisťovania ovzdušia:

- technologický celok,
- plochy, na ktorých sa vykonávajú práce, ktoré môžu spôsobovať znečistenie ovzdušia,
- skládky palív, surovín, produktov a odpadov,
- stavby, zariadenia a činnosti znečisťujúce ovzdušie, ak nie sú súčasťou veľkého zdroja alebo stredného zdroja.

Je teda možné konštatovať, že takmer každý podnikateľ podlieha regulačným povinnostiam súvisiacim s ochranou ovzdušia.

Základné povinnosti definuje okrem zákona o ovzduší aj zákon o odpadoch:

- povinnosť uvádzať do prevádzky a prevádzkovať stacionárne zdroje v súlade s dokumentáciou a s podmienkami určenými obcou podľa § 17,
- viesť prevádzkovú evidenciu o stacionárnych zdrojoch a poskytovať okresnému úradu ustanovené údaje a na požiadanie poskytovať tieto aj ďalšie údaje potrebné na zistenie stavu ovzdušia orgánom ochrany ovzdušia alebo týmito orgánmi povereným právnickým osobám,
- neprekročiť ustanovenú tmavosť dymu,
- dodržiavať ustanovené technické požiadavky a podmienky prevádzkovania stacionárnych zdrojov,
- podrobiť sa preskúmaniu podmienok a požiadaviek určených na prevádzku stacionárneho zdroja podľa § 31 ods. 2 a predkladať obci potrebné podklady.

Regulácie týkajúce sa poplatkov za znečisťovanie ovzdušia sú samostatne vyčlenené v zákone o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia.

Podnikateľ na základe tohto zákona musí oznámiť do 15. februára kalendárneho roka obci spotrebu palív a surovín, z ktorých látky znečisťujúce životné prostredie vznikajú spolu s ďalšími detailnými informáciami, platiť poplatok, ktorý je stanovený paušálnou sumou, ktorá sa stanovuje úmerne k množstvu škodlivosti znečisťujúcich látok a množstvu spotrebovaného paliva a iných surovín, z ktorých znečisťujúce látky vznikajú. Pri nesplnení poplatkovej povinnosti podnikateľovi hrozí pokuta 3330 eur.

Zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia je taktiež rozsiahlym regulačným predpisom zaťažujúcim podnikanie, a to hlavne pre jeho rozsah a častosť novelizácie. Norma, ktorú musí nielen energetický podnik detailne sledovať určuje celkovo 19 regulačných povinností. Pri nedodržaní niektorej z nich hrozí podnikateľovi pokuta od 150 do 20-tisíc eur.

Medzi hlavné nariadenia patria:

- Zabezpečenie primeraného zdravotného dohľadu pre zamestnancov
- Zabezpečenie posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu
- Zabezpečenie pracoviska v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce
- Zabezpečenie pitnej vody a zariadení na osobnú hygienu na pracovisku
- Zabezpečiť vypracovanie posudku o riziku a kategorizácii prác z hľadiska zdravotného rizika
- Nahlasovať Úradu verejného zdravotníctva SR údaje o svojich zamestnancoch vykonávajúcich závislú prácu zaradenú do druhej kategórie

Bezpečnosť pracoviska

Špeciálne nároky sú v prípade energetickej spoločnosti kladené na bezpečnosť prevádzky. Tá je pravidelne monitorovaná úradmi dohliadajúcimi na bezpečnosť pri práci, ochranu zdravia, životného prostredia či protipožiarnu ochranu. Len samotný zákon o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci má pritom rozsah takmer sto strán a prechádza častými novelizáciami. Napr. v roku 2019 bol zmenený trikrát. Z neprehľadne formulovaných predpisov vyplýva podniku 36

regulačných povinností. Podnik je podľa zákona povinný taktiež zabezpečiť pre zamestnancov pracovnú zdravotnú službu a bezpečnostno-technickú službu. Pri zistení nedostatkov hrozí pokuta až do výšky 100-tisíc eur.

Parametre akéhokoľvek pracoviska navyše určuje aj nariadenie vlády č. 391/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na pracovisko. Dvadsaťstránkový dokument definuje mnoho detailov technickej stránky pracoviska vrátane účinnosti vetrania, teploty na pracovisku, podmienok denného a umelého osvetlenia, čistoty či rozmiestnenia únikových východov. V prípade nedodržania nariadení hrozí podnikateľovi sankcia od 150 do 20-tisíc eur.

Tabuľka 12 Povinnosti podnikateľa vyplývajúce z nariadenia vlády č. 391/2006 Z. z.

Udržať dopravné cesty k únikovým východom a samotné únikové východy trvalo voľné a priechodné
Vykonávať údržbu pracoviska, pracovných prostriedkov a zariadení a zabezpečiť, aby sa každá zistená porucha, ktorá má vplyv na bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov, čo najskôr odstránila
Pravidelne čistiť a udržiavať pracovisko tak, aby zodpovedalo primeranej úrovni hygieny
Udržiavať a kontrolovať bezpečnostné prostriedky a zariadenia určené na prevenciu alebo vylúčenie nebezpečenstiev
Zabezpečiť, aby pracovisko spĺňalo požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ochrana pred požiarmi

Zákon o ochrane pred požiarmi predpisuje niekoľko nárokov, ktoré musí spĺňať pracovisko nezávisle od jeho veľkosti. V prípade energetickej spoločnosti sú nároky ešte vyššie. Základnými povinnosťami predpísanými zákonom sú zabezpečiť pre zamestnancov školenie a overovanie vedomostí o ochrane pred požiarmi pri prijatí do zamestnania a následne vždy raz za 24 mesiacov či zabezpečiť a udržiavať únikové cesty, v prípade energetickej firmy zabezpečené špeciálnym protipožiarnym systémom. Porušenie je sankcionované pokutou vo výške 8298 eur.

Ďalšie nariadenia však pre špecifickosť spaľovne odpadov nariaďujú ďalšie stovky technických parametrov týkajúcich sa protipožiarnej ochrany. Model Energo s.r.o. musí disponovať taktiež na mieru pripraveným ohlasovacím systémom požiarov alebo vlastnou hasičskou službou. Na všetko dohliadajú aj špeciálne vyškolení zamestnanci.

Dodávateľ energií

Keďže Model Energo s.r.o. nielen zhodnocuje odpad, ale aj vyrába teplo a elektrinu, ktoré dodáva do neďalekých odberných miest, ďalšie desiatky hlavne ohlasovacích povinností spĺňa aj voči Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústave. Tieto úrady regulujú nielen bezpečnostné prvky sietí, ale aj cenotvorbu, ďalšie obchodné parametre či vzťahy, ktoré Model Energo s.r.o. ako dodávateľ poslednej inštancie so zákazníkmi, ale aj sprostredkovateľmi a obchodníkmi uzatvára.

Pripomeňme rozsah ďalších regulácií, s ktorými sa podnik počas kalendárneho roka vo viacerých bežných situáciách stretne. V Tabuľke 19 uvádzame len zostručnený prehľad. Z každej povinnosti vyplývajú viaceré kroky, často duplicitné či opakované počas roka.

Povinnosti dodávateľa elektriny:

- a) na prenos a distribúciu elektriny, ak má uzatvorenú zmluvu o prístupe do prenosovej sústavy a prenose elektriny s prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo uzatvorenú zmluvu o prístupe do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny s prevádzkovateľom distribučnej sústavy,
- b) na prenos elektriny, ak má uzatvorenú zmluvu o zúčtovaní odchýlky účastníka trhu s elektrinou so zúčtovateľom odchýlok,
- c) dodávať elektrinu odberateľovi elektriny,
- d) zúčastňovať sa organizovaného krátkodobého cezhraničného trhu s elektrinou, ak je subjektom zúčtovania a uzatvoril s organizátorom krátkodobého trhu s elektrinou zmluvu o prístupe a podmienkach účasti na organizovanom krátkodobom cezhraničnom trhu s elektrinou,

- e) na poskytnutie údajov a opravných údajov od zúčtovateľa odchýlok na účely vyúčtovania dodávok elektriny a odchýlky subjektu zúčtovania v rozsahu a kvalite podľa pravidiel trhu a údajov a opravných údajov od prevádzkovateľa sústavy na účely vyúčtovania dodávok elektriny v rozsahu a kvalite podľa pravidiel trhu,
- f) požiadať prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľa distribučnej sústavy o prerušenie alebo obmedzenie prenosu alebo distribúcie elektriny odberateľovi elektriny, s ktorým má dodávateľ elektriny uzatvorenú zmluvu o združenej dodávke elektriny, ak odberateľ elektriny podstatne porušuje zmluvu o združenej dodávke elektriny aj po doručení predchádzajúceho písomného upozornenia.

(2) Dodávateľ elektriny je povinný:

- a) uzatvoriť so zúčtovateľom odchýlok zmluvu o zúčtovaní odchýlky, ktorá obsahuje aj povinnosť zložiť finančnú zábezpeku; táto povinnosť sa nevzťahuje na prevádzkovateľa miestnej distribučnej sústavy, ktorý dodáva elektrinu koncovým odberateľom elektriny pripojeným do jeho miestnej distribučnej sústavy a preniesol svoju zodpovednosť za odchýlku na iného účastníka trhu s elektrinou na základe zmluvy o prevzatí zodpovednosti za odchýlku v súlade s § 15 ods. 7,
- b) poskytovať zúčtovateľovi odchýlok technické údaje o dodávke elektriny v súlade s uzavretou zmluvou,
- c) poskytovať odberateľovi elektriny informácie o podiele jednotlivých druhov primárnych energetických zdrojov na elektrine nakúpenej alebo vyrobenej dodávateľom na účel jej dodávky odberateľom elektriny vrátane odberateľov elektriny mimo vymedzeného územia v predchádzajúcom roku; pri poskytovaní týchto informácií zohľadní dodávateľ aj elektrinu nakúpenú alebo vyrobenú v iných členských štátoch a v tretích štátoch; informácie je povinný poskytnúť na požiadanie aj ministerstvu a úradu,

- d) poskytovať informácie odberateľovi elektriny o vplyve výroby elektriny nakúpenej alebo vyrobenej dodávateľom na účel jej dodávky odberateľom elektriny vrátane odberateľov elektriny mimo vymedzeného územia v predchádzajúcom roku na životné prostredie vrátane údajov o emisiách CO² a rádioaktívnom odpade vzniknutom pri výrobe tejto elektriny alebo uviesť odkaz na verejný zdroj týchto informácií; pri poskytovaní týchto informácií zohľadní dodávateľ aj elektrinu nakúpenú alebo vyrobenú v iných členských štátoch a v tretích štátoch; informácie je povinný poskytnúť na požiadanie aj ministerstvu a úradu,
- e) obmedziť dodávku elektriny z členských štátov a z tretích štátov v rozsahu rozhodnutia ministerstva podľa § 88,
- f) ak je dodávateľom elektriny poskytujúcim univerzálnu službu:
1. uzatvoriť zmluvu o združenej dodávke elektriny na vymedzenom území podľa § 17 ods. 1 s každým odberateľom elektriny v domácnosti, ktorý o to požiada a splní obchodné podmienky dodávateľa elektriny,
 2. informovať na svojom webovom sídle a na svojich obchodných miestach odberateľa elektriny v domácnosti o možnosti uzatvoriť zmluvu o združenej dodávke elektriny, ktorou sa poskytuje univerzálna služba,
 3. vypracovať obchodné podmienky poskytovania univerzálnej služby podľa osobitného predpisu a predložiť ich a každú ich zmenu na schválenie úradu najneskôr 30 dní pred dňom nadobudnutia ich platnosti; nový dodávateľ elektriny predkladá obchodné podmienky poskytovania univerzálnej služby úradu na schválenie do 30 dní po doručení povolenia; obchodné podmienky poskytovania univerzálnej služby musia spĺňať požiadavky ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách, musia obsahovať spôsob predaja elektriny a reklamačný poriadok, musia byť formulované jasne a zrozumiteľne a nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré neprimeraným spôsobom sťažujú alebo znemožňujú výkon práv odberateľa elektriny v domácnosti,

4. zverejniť obchodné podmienky poskytovania univerzálnej služby a každú ich zmenu na svojom webovom sídle; každú zmenu obchodných podmienok poskytovania univerzálnej služby je dodávateľ elektriny povinný zverejniť na svojom webovom sídle najmenej 30 dní pred účinnosťou tejto zmeny,
5. poskytovať informácie v súlade s § 17 ods. 1 písm. b), d) a e),
 - g) nakupovať vo všeobecnom hospodárskom záujme elektrinu vyrobenú na vymedzenom území z obnoviteľných zdrojov energie, zo zdrojov kombinovanej výroby a z domáceho uhlia,
 - h) poskytovať koncovému odberateľovi elektriny základné informácie o jeho právach týkajúcich sa dostupných prostriedkov na urovnanie sporu,
 - i) poskytovať dispečingu informácie o objeme všetkých plánovaných obchodných transakcií na vymedzenom území,
 - j) poskytovať prevádzkovateľovi prenosovej sústavy údaje v rozsahu podľa technických podmienok prevádzkovateľa prenosovej sústavy podľa § 19 potrebné na spracovanie návrhov na riešenie rovnováhy medzi ponukou a dopytom elektriny a na účely vypracovania správy o výsledkoch monitorovania bezpečnosti dodávok elektriny,
 - k) poskytnúť informácie o právach odberateľov vypracované Komisiou a uverejnené ministerstvom podľa § 88 ods. 2 písm. q) odberateľovi elektriny, s ktorým má uzatvorenú zmluvu o združenej dodávke elektriny, na svojom webovom sídle a vo svojich prevádzkových priestoroch alebo na požiadanie ich zaslaním odberateľovi elektriny,
 - l) vybrať a uhradiť odvod určený osobitným predpisom spôsobom podľa osobitného predpisu,
 - m) bezodplatne umožniť odberateľovi elektriny zmenu dodávateľa elektriny,
 - n) uchovávať údaje o obchodoch medzi dodávateľom elektriny a osobami, ktoré nakupujú elektrinu na účel jej ďalšieho predaja, alebo prevádzkovateľmi prenosovej sústavy týkajúcich sa zmlúv o dodávke elektriny počas piatich rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú, a tieto údaje poskytovať na požiadanie ministerstvu, úradu,

Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky, iným štátnym orgánom v rozsahu ich pôsobnosti a Komisii; na účely tohto ustanovenia sa zmluvou o dodávke elektriny rozumie zmluva o dodávke elektriny okrem zmluvy ohľadom derivátu týkajúceho sa elektriny; derivátom týkajúcim sa elektriny je finančný nástroj podľa osobitného predpisu, ktorý sa týka elektriny,

o) uchovávať údaje o obchodoch medzi dodávateľom elektriny a osobami, ktoré nakupujú elektrinu na účel jej ďalšieho predaja, alebo prevádzkovateľmi prenosovej sústavy týkajúcich sa derivátov týkajúcich sa elektriny počas piatich rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú, v súlade s osobitným predpisom, ktorý vydá Komisia, a tieto údaje poskytovať na požiadanie ministerstvu, úradu, Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky, iným štátnym orgánom v rozsahu ich pôsobnosti a Komisii,

p) viesť evidenciu sťažností odberateľov elektriny v domácnosti v elektronickej databáze a každoročne predkladať údaje z evidencie sťažností úradu do 28. februára nasledujúceho roka,

q) požiadať prevádzkovateľa distribučnej sústavy o vyradenie odberného miesta odberateľa elektriny zo svojej bilančnej skupiny ku dňu ukončenia zmluvy o dodávke elektriny.

r) ak ho na to odberateľ elektriny splnomocní písomným plnomocenstvom s úradne osvedčeným podpisom, sprístupniť poskytovateľovi energetickej služby určenému podľa § 35 ods. 1 písm. m) spôsobom zrozumiteľným pre odberateľa elektriny:

1. vyúčtovaciu faktúru a materiál zasielaný súčasne s vyúčtovacou faktúrou,
2. informácie o histórii spotreby elektriny, ak má odberateľ elektriny nainštalované určené meradlo podľa § 31 ods. 3 písm. p) alebo písm. q),
3. aktuálne namerané údaje, ak má odberateľ elektriny nainštalované určené meradlo podľa § 31 ods. 3 písm. p) alebo písm. q),

- s) sprístupniť odberateľovi elektriny informácie o histórii spotreby elektriny, ak má odberateľ elektriny nainštalované určené meradlo podľa § 31 ods. 3 písm. p) alebo písm. q),
- t) umožniť odberateľovi elektriny vybrať si písomný alebo elektronický spôsob informovania o vyúčtovacej faktúre a písomný alebo elektronický spôsob doručovania vyúčtovacej faktúry.

(3) Informácie podľa odseku 2 písm. c), d) a h) musia byť spoľahlivé; dodávateľ elektriny je ich povinný uviesť na vyhotovenej faktúre za dodávku elektriny alebo v materiáli zasielanom súčasne s takouto faktúrou a v propagačných materiáloch zasielaných koncovým odberateľom elektriny. Informácie podľa odseku 2 písm. c) je dodávateľ elektriny povinný uvádzať spôsobom, ktorý je pre odberateľa elektriny zrozumiteľný a ktorý umožní ich jednoduchú porovnateľnosť s obdobnými informáciami poskytovanými inými dodávateľmi dodávajúcimi elektrinu na vymedzenom území.

(4) Úrad môže požiadať dodávateľa elektriny poskytujúceho univerzálnu službu o predloženie návrhu zmeny obchodných podmienok poskytovania univerzálnej služby, ak obchodné podmienky poskytovania univerzálnej služby nespĺňajú požiadavky podľa odseku 2 písm. f) tretieho bodu alebo ak sa úrad dôvodne domnieva, že dodávateľ elektriny uplatňuje obchodné podmienky poskytovania univerzálnej služby neprimeraným alebo diskriminačným spôsobom.

(5) Dodávateľ elektriny poskytujúci univerzálnu službu je povinný vypracovať a predložiť úradu do 30 dní odo dňa doručenia odôvodnenej žiadosti úradu podľa odseku 4 návrh zmeny obchodných podmienok poskytovania univerzálnej služby v rozsahu vyžadovanom úradom. Úrad môže požiadať dodávateľa elektriny poskytujúceho univerzálnu službu o zmenu návrhu podľa predchádzajúcej vety do 30 dní odo dňa jeho predloženia, ak je návrh podľa predchádzajúcej vety v rozpore s týmto zákonom alebo osobitnými predpismi; ustanovenie predchádzajúcej vety sa použije primerane.

(6) Dodávateľ elektriny poskytujúci univerzálnu službu je povinný zmeniť obchodné podmienky poskytovania univerzálnej služby v súlade s návrhom predloženým úradu, ak úrad nepožiadá o zmenu takéhoto návrhu v lehote podľa odseku 5 do 40 dní odo dňa uplynutia tejto lehoty.

(7) Dodávateľ elektriny je povinný viesť evidenciu odberateľov elektriny v domácnosti, ktorá obsahuje:

1. meno, priezvisko a dátum narodenia odberateľa elektriny v domácnosti,
2. adresu trvalého pobytu odberateľa elektriny v domácnosti,
3. adresu odberného miesta,
4. číslo odberného miesta,
5. dátum, od ktorého je odberateľ elektriny v domácnosti evidovaný v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti.

(8) Ak dodávateľ elektriny nemá k dispozícii údaje potrebné na splnenie povinnosti podľa odseku 2 písm. c) alebo d) týkajúce sa časti elektriny nakúpenej na účel jej dodávky odberateľom elektriny vrátane odberateľov elektriny mimo vymedzeného územia, použije namiesto skutočných údajov týkajúcich takejto časti elektriny súhrnné štatistické údaje za predchádzajúci rok týkajúce sa elektriny vyrobenej v tých členských štátoch, v ktorých sú takéto údaje dostupné.

(9) Dodávateľ elektriny môže predávať elektrinu formou aukcií podľa pravidiel schválených úradom.

(10) Dodávateľ elektriny, ktorý bude predávať elektrinu podľa odseku 9, je povinný:

- a) vypracovať návrh pravidiel pre predaj elektriny formou aukcií podľa osobitného predpisu
- b) predložiť úradu návrh pravidiel pre predaj elektriny formou aukcií na nasledujúci kalendárny rok do 31. októbra kalendárneho roka
- c) dodržiavať úradom schválené pravidlá pre predaj elektriny formou aukcií.

Tabuľka 13 Prehľadný rozpis regulačných povinností v ročnom cykle podnikania

Zákon alebo právny predpis, z ktorého povinnosť vyplýva	Typ regulačnej povinnosti
Daňový poriadok	Oznamovacia povinnosť
Živnostenský zákon	Oznamovacia povinnosť
Všeobecne záväzné nariadenie obce	Oznamovacia povinnosť
Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady	Platenie poplatku
Zákon o veterinárnej starostlivosti	Ohlasovacia povinnosť
Zákon o ochrane spotrebiteľa	Ohlasovacia povinnosť
Zákon o BOZP	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, certifikačné povinnosti, platenie poplatkov
Zákon o používaní elektronickej registračnej pokladnice	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, platenie poplatkov
Zákonník práce	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, certifikačné povinnosti, platenie poplatkov
Zákon o dani z príjmov, Daňový poriadok	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, platenie poplatkov
Zákon o sociálnom poistení	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, platenie poplatkov
Zákon o zdravotnom poistení	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, platenie poplatkov
Zákon o ochrane zdravia	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, platenie poplatkov, certifikačné povinnosti
Zákon o BOZP	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, platenie poplatkov, certifikačné povinnosti
Zákon o ochrane pred požiarimi	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti, platenie poplatkov, certifikačné povinnosti
Zákon o ochrane osobných údajov	Spektrum povinností - ohlasovacia povinnosť,

	organizačné povinnosti, platenie poplatkov, certifikačné povinnosti
Zákon o odpadoch	Ohlasovacia povinnosť, platenie poplatkov
Zákon o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia	Ohlasovacia povinnosť, platenie poplatkov
Zákon o cestnej premávke	Ohlasovacia povinnosť, organizačné povinnosti

Zdroj: Vlastné spracovanie

Najvýznamnejšiu časť regulačnej povinnosti podnikateľa tvorí skupina regulácií týkajúcich sa daňových povinností. Preto účtovnícky kalendár zapíňajú hlavne tieto povinnosti.

Tabuľka 14 Prehľad regulačných povinností podnikateľa v spojitosti s daňovou agendou v ročnom vyjadrení

Druh dane	Názov povinnosti	Obdobie či interval, kedy je podnikateľ povinný povinnosť splniť
Daň zo závislej činnosti	Odvod preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti za zamestnancov znížené o úhrn daňového bonusu	do 5 dní po dni výplaty, mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Odvedenie sumy na zabezpečenie dane z príjmov platiteľom a oznámenie tejto skutočnosti správcovi dane	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Odvedenie dane z príjmov vyberanej zrážkou a oznámenie tejto skutočnosti správcovi dane	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Odvedenie dane z príjmov vyberanej zrážkou a oznámenie tejto skutočnosti správcovi dane	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Odvedenie sumy na zabezpečenie dane z príjmov platiteľom a oznámenie tejto skutočnosti správcovi dane	Mesačne (za rok 12*)
Daň z pridanej hodnoty	Podanie daňového priznania k DPH za predchádzajúci	Štvrťročne (za rok 4*)

	kalendárny štvrtrok pre osobu uplatňujúcu osobitnú úpravu MOSS a zaplatenie dane	
Spotrebná daň z liehu	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)
Daň z pridanej hodnoty	Podanie kontrolného výkazu za kalendárny štvrtrok pre platiteľa so zdaňovacím obdobím kalendárny štvrtrok	Štvrťročne (za rok 4*)
Daň z pridanej hodnoty	Podanie súhrnného výkazu za kalendárny mesiac pre platiteľa podávajúceho súhrnný výkaz za kalendárny mesiac	Mesačne (za rok 12*)
Daň z pridanej hodnoty	Podanie daňového priznania k DPH za predchádzajúci kalendárny štvrtrok pre platiteľa so zdaňovacím obdobím kalendárny štvrtrok a zaplatenie dane	Štvrťročne (za rok 4*)
Spotrebná daň zo zemného plynu	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)
Spotrebná daň z vína	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)
Spotrebná daň z tabakových výrobkov	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)

Daň z pridanej hodnoty	Podanie kontrolného výkazu za kalendárny mesiac pre platiteľa so zdaňovacím obdobím kalendárny mesiac	Mesačne (za rok 12*)
Spotrebná daň z piva	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)
Spotrebná daň z elektriny	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)
Spotrebná daň z minerálneho oleja	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)
Daň z pridanej hodnoty	Podanie súhrnného výkazu za kalendárny štvrtrok	Štvrtročne (za rok 4*)
Spotrebná daň z uhlia	Podanie daňového priznania za spotrebné dane za predchádzajúci kalendárny mesiac a zaplatenie týchto daní	Mesačne (za rok 12*)
Daň z pridanej hodnoty	Podanie daňového priznania k DPH za predchádzajúci kalendárny mesiac pre platiteľa so zdaňovacím obdobím kalendárny mesiac a zaplatenie dane	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Odvedenie dane z príjmov vyberanej zrážkou a oznámenie tejto skutočnosti správcovi dane	Ročne (za rok 1*)
Daň z poistenia (náklady poistenia)	Podanie daňového priznania k dani z poistenia za predchádzajúci kalendárny	Štvrtročne (za rok 4*)

	štvrtrok a zaplataenie tejto dane	
Daň z príjmu právnickej osoby	Odvedenie dane z príjmov vyberanej zrážkou a oznámenie tejto skutočnosti správcovi dane	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Podanie prehľadu o zrazených a odvedených preddavkoch na daň z príjmov zo závislej činnosti	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Oznámenie „držiteľa“ správcovi dane o výške nepeňažného plnenia	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie oznámenia „držiteľa“ príjemcovi, ktorým je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie oznámenia „držiteľa“ správcovi dane o výške a dátume poskytnutia nepeňažného plnenia poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Zaplataenie mesačných preddavkov na daň z príjmov fyzickej osoby vo výške 1/12 poslednej známej daňovej povinnosti	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Oznámenie „držiteľa“ správcovi dane o výške nepeňažného plnenia	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie oznámenia platiteľa dane o uzatvorení písomnej dohody s autorom o nevyberaní dane zrážkou	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie oznámenia „držiteľa“ príjemcovi, ktorým je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti o výške	Ročne (za rok 1*)

	nepeňažného plnenia za rok	
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie oznámenia platiteľa dane o uzatvorení písomnej dohody s autorom o nevyberaní dane zrážkou	Ročne (za rok 1*)
Daň z motorových vozidiel	Podanie oznámenia o zániku povinnosti platenia dane	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Oznámenie držiteľa prijímateľovi o výške zdaniteľného nepeňažného plnenia okrem nepeňažných plnení	Ročne (za rok 1*)
Odvody	Zaplatenie osobitného odvodu z podnikania v regulovaných odvetviach	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Zaplatenie mesačných preddavkov na daň z príjmov právnickej osoby vo výške 1/12 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Oznámenie „držiteľa“ prijímateľovi o výške zdaniteľného nepeňažného plnenia	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Podanie písomného oznámenia správcovi dane o výške sumy osobitnej dane vybraného ústavného činiteľa z príjmu zo závislej činnosti	Mesačne (za rok 12*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie oznámenia „držiteľa“ správcovi dane o výške a dátume poskytnutia nepeňažného plnenia poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Odvod preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti za zamestnancov znížené o	do 5 dní od výplaty, mesačne (za rok 12*)

	úhrn daňového bonusu, a to najneskôr	
Daň zo závislej činnosti	Povinnosť zamestnávateľa vystaviť potvrdenie o zdaniteľných príjmoch zamestnanca	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Povinnosť zamestnávateľa vystaviť potvrdenie o zdaniteľných príjmoch zamestnanca	Ročne (za rok 1*)
Daň z motorových vozidiel	Podanie daňového priznania k dani z motorových vozidiel za rok a zaplatenie dane	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Zaplatenie štvrtročných preddavkov na daň z príjmov fyzickej osoby vo výške 1/4 poslednej známej daňovej povinnosti	Štvrtročne (za rok 4*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie oznámenia o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Odvedenie dane z príjmov fyzických osôb poskytovateľa zdravotnej starostlivosti vyberanej zrážkou z nepeňažného plnenia od „držiteľa“	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Zaplatenie štvrtročných preddavkov na daň z príjmov právnickej osoby vo výške 1/4 dane za predchádzajúce zdaňovacie obdobie	Štvrtročne (za rok 4*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Povinnosť zamestnávateľa vykonať ročné zúčtovanie preddavkov na daň	Ročne (za rok 1*)

Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie a zaplatenie dane vyplývajúcej z daňového priznania	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie oznámenia o predĺžení lehoty na podanie daňového priznania za zdaňovacie obdobie	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Povinnosť zamestnávateľa vystaviť na žiadosť zamestnanca „Potvrdenie o zaplatení dane na účely § 50“	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Podanie hlásenia o vyúčtovaní dane, o úhrne príjmov zo závislej činnosti a o daňovom bonuse	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie	Ročne (za rok 1*)
Daň zo závislej činnosti	Povinnosť zamestnávateľa doručiť zamestnancovi doklad o vykonanom ročnom zúčtovaní preddavkov na daň	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie vyhlásenia fyzickej osoby, ak ide o daňovníka, ktorému zamestnávateľ vykonal ročné zúčtovanie, na poukázanie 2 % (3 %) zaplatenej dane z príjmov za rok určenému prijímateľovi	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie a zaplatenie dane	Ročne (za rok 1*)

Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie a zaplatenie dane	Ročne (za rok 1*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie a zaplatenie dane	Ročne (za rok 1*)
Daň z motorových vozidiel	Zaplatenie štvrtročných preddavkov na daň z motorových vozidiel vo výške 1/3 predpokladanej dane u daňovníka, ktorého predpokladaná daň presiahne 700 eur a nepresiahne 8300 eur	Štvrtročne (za rok 4*)
Daň z motorových vozidiel	Zaplatenie mesačných preddavkov na daň z motorových vozidiel vo výške 1/9 predpokladanej dane	Ročne (za rok 12*)
Daň z poistenia – PO (náklady poistenia)	Podanie daňového priznania k dani z poistenia za predchádzajúci kalendárny štvrťrok a zaplatenie tejto dane	Štvrtročne (za rok 4*)
Daň z príjmu právnickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov právnickej osoby za zdaňovacie obdobie	Ročne (za rok 4*)
Daň z príjmu fyzickej osoby	Podanie daňového priznania k dani z príjmov fyzickej osoby za zdaňovacie obdobie a zaplatenie dane	Ročne (za rok 1*)

Zdroj: Vlastné spracovanie

3.5 MODEL MARKETING S.R.O.

Hoci v prípade Model Marketing s.r.o. nešlo o projekt s naivnými očakávaniami spojenými s masívnym náborom zamestnancov, ale o prirodzene sa vyvíjajúcu aktivitu osamostatnených ľudí z oboru, hneď na začiatku firma narazila na súbor regulácií, ktoré jej sťažovali nábor prvých zamestnancov. Už u prvého z nich spoločnosť narazila na rozsiahly súbor povinností, ktoré musela splniť.

Tabuľka 15 Základné regulačné predpisy pri zamestnaní prvého zamestnanca a ich rozsah pre ilustráciu administratívnej záťaže a zložitosti

Právny predpis	Rozsah v normostranách
Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti	207
Zákon č. 311/2001 Z. z. – Zákonník práce	198
Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov	350
Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení	432
Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení	145
Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci	85
Nariadenie vlády č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko	19
Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia	187
Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi	76
Zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách	48
Zákon č. 152/1994 Z. z. o sociálnom fonde	5
Zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca	10
Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov	134
Zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach	40

Zdroj: Vlastné spracovanie

Samotný Zákonník práce prináša ďalšie rozsiahle pravidlá, ktoré musí firma poznať hneď od počiatku. V prípade neznalosti a nesúlady chodu spoločnosti s týmito pravidlami hrozia Model

Marketing s.r.o. ako každému podniku sankcie, ktoré v jej začiatkoch môžu byť aj likvidačné.

To isté platí pri zanedbaní registratúrnych povinností.

Tabuľka 16 Povinnosti zamestnávateľa vyplývajúce zo zákona č. 311/2001 Z. z. – Zákonníka práce a s nimi spojené hrozby sankcií

Povinnosť	Výška finančnej sankcie pri nesplnení
<p>§ 41 ods. 1 Povinnosť oboznámiť fyzickú osobu s právami a povinnosťami, ktoré pre ňu vyplývajú z pracovnej zmluvy, s pracovnými podmienkami a mzdovými podmienkami, za ktorých má prácu vykonávať pracovný pomer pred uzatvorením pracovnej zmluvy.</p>	do 100000 eur
<p>§ 42 ods. 1 Povinnosť uzatvoriť so zamestnancom pracovnú zmluvu pred začatím vykonávania závislej práce zamestnancom.</p>	od 2000 eur do 200000 eur
<p>§ 47 ods. 2 Povinnosť oboznámiť zamestnanca s pracovným poriadkom, kolektívnou zmluvou, právnymi predpismi vzťahujúcimi sa na prácu ním vykonávanú, právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré musí zamestnanec pri svojej práci dodržiavať, ustanoveniami o zásade rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona, vnútorným predpisom upravujúcim oznamovanie kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.</p>	do 100000 eur
<p>§ 119 ods. 1 Povinnosť poskytovať zamestnancovi za vykonanú prácu mzdu, ktorá nie je nižšia ako minimálna mzda ustanovená osobitným predpisom pracovný pomer a dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.</p>	do 100000 eur
<p>§ 224 ods. 2 písm. b) Povinnosť oboznámiť zamestnanca s právnymi predpismi a ostatnými predpismi vzťahujúcimi sa na prácu nimi vykonávanú, najmä s predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.</p>	do 100000 eur
<p>§ 226 ods. 2, § 228 ods. 1, § 228a ods. 2</p>	od 2000 eur do 200000 eur

Povinnosť uzatvoriť so zamestnancom dohodu o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru najneskôr deň pred dňom začatia výkonu závislej práce.	
§ 99 Povinnosť viesť evidenciu pracovného času.	do 100000 eur
§ 111 ods. 1 a 5 Povinnosť určiť zamestnancovi čerpanie dovolenky.	do 100000 eur
§ 129 ods. 1 Povinnosť vyplatiť zamestnancovi mzdu za príslušný kalendárny mesiac.	do 100000 eur
§ 130 ods. 5 Povinnosť vydať zamestnancovi výplatnú pásku.	do 100000 eur
§ 152 Povinnosť zabezpečovať zamestnancovi stravovanie.	do 100000 eur
§ 224 ods. 2 písm. d) Povinnosť viesť evidenciu uzatvorených dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru v poradí, v akom boli uzatvorené.	do 100000 eur
§ 224 ods. 2 písm. e) Povinnosť viesť evidenciu pracovného času alebo evidenciu vykonanej práce dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.	do 100000 eur
§ 60, § 61, § 68 až 70, § 72 Povinnosť skončiť pracovný pomer.	do 100000 eur
§ 75 ods. 1 Povinnosť vydať zamestnancovi pracovný posudok do 15 dní od jeho požiadania, nie však skôr ako dva mesiace pred skončením pracovného pomeru.	do 100000 eur
§ 75 ods. 2 Povinnosť vydať zamestnancovi potvrdenie o zamestnaní	do 100000 eur
§ 76 ods. 1 a 2 Povinnosť poskytnúť zamestnancovi odstupné, ak sa pracovný pomer s týmto zamestnancom z presne špecifikovaných dôvodov končí výpoveďou zamestnávateľa alebo dohodou medzi zamestnancom a zamestnávateľom.	do 100000 eur
§ 76a ods. 1 Povinnosť poskytnúť zamestnancovi odchodné, ak sa pracovný pomer s týmto zamestnancom prvýkrát končí z akéhokoľvek dôvodu po vzniku nároku na starobný	do 100000 eur

dôchodok alebo invalidný dôchodok, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je viac ako 70 percent alebo ak mu bol priznaný predčasný starobný dôchodok na základe žiadosti podanej pred skončením pracovného pomeru alebo do desiatich dní po jeho skončení.	
§ 116 ods. 3 Povinnosť vyplatiť zamestnancovi náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku, ak si zamestnanec túto dovolenku nemohol vyčerpať z dôvodu skončenia pracovného pomeru.	do 100000 eur
§ 226, § 228 a § 228a Povinnosť skončiť dohodu o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru, ak nebola dodržaná podoba skončenia dohody o brigádnickej práci študentov alebo podoba dohody o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.	do 100000 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 17 Povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a s nimi spojené sankcie

Povinnosť	Výška finančnej sankcie v prípade nesplnenia
§ 16 ods. 2 písm. b) Povinnosť vypracovať registratúrny plán a predložiť ho na schválenie štátnemu ústrednému archívu alebo štátnemu archívu s regionálnou územnou pôsobnosťou.	do 3319 eur
§ 18 ods. 3 Povinnosť predložiť návrh na vyradenie registratúrnych záznamov týkajúcich sa zamestnávania zamestnancov z registratúry pracovný pomer a dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru.	do 1659 eur
§ 20 ods. 1 písm. b) Povinnosť odovzdať štátnemu archívu registratúrne záznamy týkajúce sa zamestnávania zamestnancov vyradené z registratúry pracovný pomer a dohoda o práci vykonávanej mimo pracovného pomeru najneskôr do piatich rokov od vydania rozhodnutia.	do 33193 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

Hneď prvé zákazky a sľubne sa rozvíjajúca obchodná činnosť neprináša Model Marketing s.r.o. iba radosť, ale aj súbor regulačných povinností, ktoré znamenajú hodiny správy a tisíce eur na zaplatení daných pracovných jednotiek.

Tabuľka 18 Povinnosti zamestnávateľa vyplývajúce zo zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov a s nimi spojené hrozby sankcií

Povinnosť	Výška finančnej sankcie pri nesplnení
<p>§ 36 ods. 6 Povinnosť predložiť zamestnancovi na podpísanie vyhlásenie na uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a daňového bonusu</p>	bez presného definovania v zákone
<p>§ 49a ods. 3; zákon o správe daní, § 67 ods. 9 Povinnosť požiadať správcu dane o registráciu za platiteľa dane z príjmov zo závislej činnosti, ak ešte nie je u správcu dane registrovaný pre daň z príjmov alebo oznámiť skutočnosť, že sa stal platiteľom dane z príjmov zo závislej činnosti, ak už je u správcu dane registrovaný pre daň z príjmov.</p>	od 30 eur do 20000 eur
<p>§ 35 ods. 6. Povinnosť odvieť správcovi dane preddavok na daň z príjmov zo závislej činnosti zamestnanca.</p>	štvornásobok základnej úrokovej sadzby ECB platnej v deň nasledujúci po dni, v ktorom mal byť preddavok na daň odvedený, najmenej však 15 percent
<p>§ 36 ods. 6 Povinnosť predložiť zamestnancovi na podpísanie vyhlásenie na uplatnenie nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a daňového bonusu.</p>	nie je zákonom exaktne stanovená
<p>§ 38 ods. 1 Povinnosť predložiť zamestnancovi na podpísanie žiadost' o vykonanie ročného zúčtovania preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti.</p>	nie je zákonom exaktne stanovená
<p>§ 38 ods. 6 Povinnosť na žiadost' zamestnanca vykonať ročné zúčtovania preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti.</p>	od 15 eur do 30000 eur
<p>§ 39 ods. 1</p>	od 60 eur do 3000 eur

Povinnosť viesť pre zamestnancov mzdové listy a výplatné listiny vrátane ich sumarizácie za každý kalendárny mesiac a za celé zdaňovacie obdobie.	
§ 39 ods. 5 Povinnosť vystaviť a zamestnancovi doručiť potvrdenie o zdaniteľných príjmoch fyzickej osoby zo závislej činnosti.	od 60 eur do 3000 eur
§ 39 ods. 6 Povinnosť doručiť zamestnancovi doklad o vykonanom ročnom zúčtovaní preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti.	od 60 eur do 3000 eur
§ 39 ods. 7 Povinnosť na žiadosť zamestnanca vystaviť potvrdenie o zaplatení dane na účely poukázania podielu zaplatenej dane.	od 60 eur do 3000 eur
§ 39 ods. 8 Povinnosť uchovávať kópie mzdových listov, výplatných listín, potvrdení o zdaniteľných príjmoch fyzickej osoby zo závislej činnosti a ročných zúčtovaní preddavkov na daň z príjmov zo závislej činnosti počas desiatich rokov nasledujúcich po roku, ktorého sa týkajú.	od 60 eur do 3000 eur
§ 39 ods. 9 písm. a) Povinnosť predkladať správcovi dane prehľad o zrazených a odvedených preddavkoch na daň z príjmov zo závislej činnosti, ktoré zamestnávateľ platiaci dane zamestnancom vyplatil, o zamestnaneckej prémii, o daňovom bonuse a o daňovom bonuse na zaplatené úroky za uplynulý kalendárny mesiac.	od 60 € do 3000 €
§ 39 ods. 9 písm. b) Povinnosť predkladať správcovi dane hlásenie o vyúčtovaní dane a o úhrne príjmov zo závislej činnosti poskytnutých jednotlivým zamestnancom bez ohľadu na to, či ide o peňažné plnenie alebo nepeňažné plnenie za uplynulé zdaňovacie obdobie, o zrazených preddavkoch na daň, o zamestnaneckej prémii a o daňovom bonuse.	od 60 eur do 3000 eur
§ 49a ods. 6; zákon o správe daní, § 67 ods. 9 Povinnosť oznámiť správcovi dane, že prestal byť platiteľom dane z príjmov zo závislej činnosti	od 30 eur do 3000 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

So zamestnávaním už aj prvých zamestnancov sa spája tiež niekoľko praktických organizačných regulácií súvisiacich s plnením pracovných úloh. Obvyklou samozrejmosťou sú napr. pracovné cesty. Tým sa podnikateľ dostáva pod regulatívu zákona o cestovných náhradách. Podnikateľ nájde v zhruba 50-stránkovom znení minimálne dve regulačné povinnosti, ktoré musí splniť.

Musí určiť miesto nástupu, miesto výkonu práce, čas trvania, spôsob dopravy a miesto skončenia pracovnej cesty. Musí tiež vyúčtovať pracovnú cestu a poskytnúť cestovné náhrady. Pokuta za nesplnenie je takisto možnou likvidáciou - do výšky 100-tisíc eur.

Zamestnávateľ musí taktiež rešpektovať nariadenia zákona o náhrade príjmu. Ten prikazuje pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca poskytovať zamestnancovi náhradu príjmu. Aj tu sa šplhá možná vyrubená pokuta až do výšky 100-tisíc eur.

Aj pre malú skupinu zamestnancov musí firma zabezpečiť pracovné podmienky a prostredie, ktoré sa vzťahuje aj na veľké podniky zamestnávajúce omnoho vyššie počty pracovníkov. Aj malá kancelária v bytovom dome teda musela rešpektovať niekoľko pravidiel vyplývajúcich zo zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia.

Tabuľka 19 Prehľad povinností zamestnávateľa vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s nimi spojených sankcií

Povinnosť	Výška finančnej sankcie pri nesplnení
§ 30 ods. 1 písm. b) Povinnosť zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a na základe tohto posúdenia zabezpečiť vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.	od 150 eur do 20000 eur
§ 30 ods. 1 písm. e)	nie je zákonom exaktne stanovená

Povinnosť poskytnúť kópiu posudku o riziku s kategorizáciou prác zástupcom zamestnancov.	
§ 30 ods. 1 písm. f), § 30e ods. 1 písm. a) Povinnosť zabezpečiť pre zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu, ak to vyžaduje osobitný predpis alebo ak sa na pracovisku v danej profesii opakovane vyskytla choroba z povolania.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. e) Povinnosť vypracovať prevádzkový poriadok, ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitné predpisy a predložiť ho príslušnému orgánu verejného zdravotníctva na schválenie.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. g) Povinnosť zabezpečiť primeraný zdravotný dohľad pre zamestnancov.	od 150 eur do 20000 eur
§ 30 ods. 1 písm. a) Povinnosť zabezpečiť opatrenia, ktoré znížia expozíciu zamestnancov a obyvateľov fyzikálnym, chemickým, biologickým alebo iným faktorom práce a pracovného prostredia na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň, najmenej však na úroveň limitov ustanovených osobitnými predpismi.	od 150 eur do 20000 eur
§ 30 ods. 1 písm. b) Povinnosť zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia.	od 150 eur do 20000 eur
§ 30 ods. 1 písm. c) a d) Povinnosť zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracovisku, na ktorom zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do druhej kategórie.	od 150 eur do 20000 eur
§ 30 ods. 1 písm. j)	od 150 eur do 20000 eur

Povinnosť viesť a uchovávať evidenciu zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do druhej kategórie.	
§ 30 ods. 1 písm. k) Povinnosť oznámiť Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky údaje týkajúce sa zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do druhej kategórie.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. b) Povinnosť predkladať opatrenia a návrhy (vymedzené v § 13 zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia) na posúdenie príslušnému orgánu verejného zdravotníctva.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. c) Povinnosť kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory pracovného prostredia.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. e) Povinnosť vypracovať prevádzkový poriadok, ak to ustanovuje tento zákon alebo osobitné predpisy a predložiť ho príslušnému orgánu verejného zdravotníctva na schválenie, ako aj návrh na jeho zmenu.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. f) Povinnosť dodržiavať pracovné a technologické postupy, schválený prevádzkový poriadok a správnu výrobnú prax.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. g) Povinnosť zabezpečiť primeraný zdravotný dohľad pre zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. i) Povinnosť zabezpečiť na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. j)	od 150 eur do 20000 eur

Povinnosť zabezpečiť na zamedzenie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov.	
§ 52 ods. 1 písm. l) Povinnosť zabezpečiť pre zamestnancov pitnú vodu a vybavenie pracovísk zariadeniami na osobnú hygienu s prihliadnutím na charakter práce.	od 150 eur do 20000 eur
§ 52 ods. 1 písm. m) Povinnosť oznamovať úradu verejného zdravotníctva a regionálnemu úradu verejného zdravotníctva všetky významné okolnosti na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a iných ochorení a ochorení podmienených prácou a poskytovať im informácie dôležité pre epidemiologické vyšetrenie a pre posudzovanie ochorení vo vzťahu k vykonávanej práci.	od 150 eur do 20000 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

Okrem tohto zákona sa pracovných podmienok týka taktiež povinné bezpečnostné zaškoľovanie či dodržiavanie podmienok pre prevádzku z technického hľadiska.

Tabuľka 20 Prehľad povinností zamestnávateľa v spojitosti so zákonom č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci

Povinnosť	Výška finančnej sankcie pri nesplnení
§ 6 ods. 1 písm. c) Povinnosť zisťovať nebezpečenstvá a ohrozenia, posudzovať riziko a vypracovať písomný dokument o posúdení rizika pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 7 ods. 3 Povinnosť oboznámiť zamestnanca s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci.	do 100000 eur

<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. a) Povinnosť vykonávať opatrenia so zreteľom na všetky okolnosti týkajúce sa práce a v súlade s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. b) Povinnosť zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom (zohľadňovať pritom meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti a dosiahnuté vedecké a technické poznatky).</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. c) Povinnosť zisťovať nebezpečenstvá a ohrozenia, posudzovať riziko a vypracovať písomný dokument o posúdení rizika pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. d) Povinnosť zabezpečovať, aby pracoviská, komunikácie, pracovné prostriedky, materiály, pracovné postupy, výrobné postupy, usporiadanie pracovných miest a organizácia práce neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov a na ten účel zabezpečovať potrebnú údržbu a opravy.</p>	do 100000 eur

Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 1 písm. e) Povinnosť zabezpečiť, aby chemické faktory, fyzikálne faktory, biologické faktory, faktory ovplyvňujúce psychickú pracovnú záťaž a sociálne faktory neohrozovali bezpečnosť a zdravie zamestnancov.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 1 písm. f) Povinnosť odstraňovať nebezpečenstvo a ohrozenie a ak to podľa dosiahnutých vedeckých a technických poznatkov nie je možné, vykonať opatrenia na ich obmedzenie a pripravovať opatrenia na ich odstránenie.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 1 písm. g) Povinnosť nahrádzať namáhavé a jednotvárne práce a práce v sťažených a zdraví nebezpečných alebo škodlivých pracovných podmienkach vhodnými pracovnými prostriedkami, pracovnými postupmi, výrobnými postupmi a zdokonaľovaním organizácie práce.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 1 písm. i) Povinnosť určovať bezpečné pracovné postupy.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur

<p>§ 6 ods. 1 písm. j) Povinnosť určovať a zabezpečovať ochranné opatrenia, ktoré sa musia vykonať, a ak je to potrebné, určovať a zabezpečovať ochranné prostriedky, ktoré sa musia používať.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. l) Povinnosť vydávať vnútorné predpisy, pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dávať pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. m) Povinnosť vypracovať a podľa potreby aktualizovať vlastný zoznam prác a pracovísk zakázaných tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy, zakázaných mladistvým zamestnancom.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. n) Povinnosť viesť a uchovávať predpísanú dokumentáciu, záznamy a evidenciu súvisiacu s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci päť rokov odo dňa, keď bol v nich vykonaný posledný záznam, ak osobitný predpis neustanovuje inak.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur

<p>§ 6 ods. 1 písm. o) Povinnosť zaraďovať zamestnancov na výkon práce so zreteľom na ich zdravotný stav, najmä na výsledok posúdenia ich zdravotnej spôsobilosti na prácu, schopnosti, na ich vek, kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť podľa právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. p) Povinnosť zabezpečiť posudzovanie individuálnych fyzických schopností zamestnanca pri ručnej manipulácii s bremenami.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. q) Povinnosť zabezpečiť vykonávanie zdravotného dohľadu vrátane lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci, a to v pravidelných intervaloch s prihliadnutím na charakter práce a na pracovné podmienky na pracovisku, ako aj vtedy, ak o to zamestnanec požiadava.</p>	do 100000 eur
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	najmenej 33000 eur
<p>§ 6 ods. 1 písm. r) Povinnosť dbať na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci u zamestnancov na odlúčených pracoviskách, zamestnancov, ktorí pracujú na pracovisku sami, osobitných skupín zamestnancov, predovšetkým vo vzťahu k špecifickým nebezpečenstvám,</p>	do 100000 eur

ktoré osobitne ovplyvňujú ich bezpečnosť a zdravie.	
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 1 písm. s) Povinnosť poskytovať zamestnancom prestávky v práci z dôvodu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 1 písm. t) Povinnosť nepoužívať pri prácach, pri ktorých sú zamestnanci vystavení zvýšenej možnosti vzniku úrazu alebo iného poškodenia zdravia, taký spôsob odmeňovania za prácu, ktorý by pri zvyšovaní pracovných výkonov mohol mať za následok ohrozenie bezpečnosti alebo zdravia zamestnancov.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 3 písm. b) Povinnosť zabezpečovať zamestnancom pitný režim, ak to vyžaduje ochrana ich života alebo zdravia, a poskytovať umývacie, čistiace a dezinfekčné prostriedky potrebné na zabezpečenie telesnej hygieny.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 6 ods. 5 Povinnosť vydať zákaz fajčenia na pracoviskách, na ktorých pracujú aj nefajčiari, a zabezpečiť dodržiavanie tohto zákazu, ako aj zákazu fajčenia na pracoviskách.	do 100000 eur

<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	<p>najmenej 33000 eur</p>
<p>§ 6 ods. 6 Povinnosť písomne informovať preventívne a ochranné služby o zamestnávaní zamestnanca na určitú dobu a o zamestnávaní zamestnanca k nemu dočasne prideleného.</p>	<p>do 100000 eur</p>
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	<p>najmenej 33000 eur</p>
<p>§ 7 ods. 1 až ods. 5 Povinnosť pravidelne, zrozumiteľne a preukázateľne oboznamovať každého zamestnanca a) s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, so zásadami bezpečnej práce, zásadami ochrany zdravia pri práci, zásadami bezpečného správania na pracovisku a s bezpečnými pracovnými postupmi a overovať ich znalosť, b) s existujúcim a predvídateľným nebezpečenstvom a ohrozením, s dopadmi, ktoré môžu spôsobiť na zdraví, a s ochranou pred nimi, c) so zákazom vstupovať do priestoru, zdržiavať sa v priestore a vykonávať činnosti, ktoré by mohli bezprostredne ohroziť život alebo zdravie zamestnanca, d) so zoznamom prác a pracovísk zakázaných tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode a pre dojčiacie ženy, zakázaných mladistvým zamestnancom.</p>	<p>do 100000 eur</p>

<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	<p>najmenej 33000 eur</p>
<p>§ 7 ods. 5 Povinnosť upraviť vnútorným predpisom spôsob oboznamovania zamestnancov s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci a pravidelnosť opakovaného oboznamovania.</p>	<p>do 100000 eur</p>
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	<p>najmenej 33000 eur</p>
<p>§ 7 ods. 8 Povinnosť poskytnúť zamestnancom vhodným spôsobom a zrozumiteľne potrebné informácie o nebezpečenstvách a ohrozeniach, ktoré sa pri práci a v súvislosti s ňou môžu vyskytnúť, a o výsledkoch posúdenia rizika, o preventívnych opatreniach a ochranných opatreniach, ktoré zamestnávateľ vykonal na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ktoré sa vzťahujú všeobecne na zamestnancov a na nimi vykonávané práce na jednotlivých pracoviskách, o opatreniach a postupe v prípade poškodenia zdravia vrátane poskytnutia prvej pomoci, ako aj o opatreniach a postupe v prípade zdolávania požiaru, záchranných prác a evakuácie, o preventívnych opatreniach a ochranných opatreniach navrhnutých a nariadených príslušným inšpektorátom práce alebo orgánmi dozoru, o pracovných úrazoch, chorobách z povolania a o ostatných poškodeniach zdravia z práce, ktoré sa vyskytli u zamestnávateľa vrátane výsledkov zisťovania príčin ich vzniku a o prijatých a vykonaných opatreniach.</p>	<p>do 100000 eur</p>

Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 9 ods. 1 Povinnosť sústavne kontrolovať a vyžadovať od zamestnancov dodržiavanie právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásad bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci a bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 9 ods. 2 Povinnosť odstraňovať nedostatky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásad bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci a bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 17 ods. 2 Povinnosť vnútorným predpisom určiť, komu a akým spôsobom sa oznamuje vznik pracovného úrazu, iného úrazu ako pracovného úrazu, nebezpečnej udalosti a závažnej priemyselnej havárie.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 17 ods. 4 Povinnosť vykonať registráciu pracovného úrazu.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 17 ods. 5 písm. a)	do 100000 eur

<p>Povinnosť oznámiť vznik registrovaného pracovného úrazu zástupcom zamestnancov (vrátane príslušného zástupcu zamestnancov pre bezpečnosť) príslušnému útvaru Policajného zboru (ak zistené skutočnosti nasvedčujú, že v súvislosti s pracovným úrazom bol spáchaný trestný čin), príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru (ak ide o závažný pracovný úraz).</p>	
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	<p>najmenej 33000 eur</p>
<p>§ 17 ods. 7 písm. a) Povinnosť záznam o registrovanom pracovnom úraze zasláť príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru a doručiť zamestnancovi, ktorý utrpel registrovaný pracovný úraz, alebo pozostalým, ak zamestnanec zomrel v dôsledku pracovného úrazu.</p>	<p>do 100000 eur</p>
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	<p>najmenej 33000 eur</p>
<p>§ 17 ods. 7 písm. b) Povinnosť zasláť príslušnému inšpektorátu práce alebo príslušnému orgánu dozoru správu o vyšetrení príčin a okolností vzniku závažného pracovného úrazu a o prijatých a vykonaných opatreniach na zabránenie opakovaniu podobného pracovného úrazu.</p>	<p>do 100000 eur</p>
<p>Alebo povinnosť, ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.</p>	<p>najmenej 33000 eur</p>
<p>§ 17 ods. 8 Povinnosť viesť evidenciu pracovných úrazov, iných úrazov ako pracovných úrazov a nebezpečných udalostí, priznaných chorôb z povolania a ohrození chorobou z povolania.</p>	<p>do 100000 eur</p>

Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 19 ods. 1 Povinnosť vymenovať jedného zamestnanca alebo viacerých zamestnancov za zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť, a to na základe návrhu príslušného odborového orgánu, zamestnaneckej rady alebo voľby zamestnancov, ak u zamestnávateľa nepôsobí odborový orgán alebo zamestnanecká rada.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur
§ 22 ods. 2 Povinnosť zabezpečiť pre zamestnancov bezpečnostno-technickú službu.	do 100000 eur
Alebo povinnosť , ak v dôsledku porušenia vznikol pracovný úraz, ktorým bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví.	najmenej 33000 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

Modelová marketingová firma vznikla ako bežný malý projekt ľudí so skúsenosťami z daného oboru. Malý projekt s veľkými myšlienkami hneď od počiatku narážal na súbor regulácií, ktorým sa musel podriaďovať nezávisle od toho, že šlo o malý projekt.

Firma ako spracovateľ prieskumov, ale aj ako člen veľkej skupiny marketérov, ktorí svoje produkty cielia podľa vybraných kritérií medzi zákazníkmi určené cieľové skupiny, musela od počiatku dbať na silne regulované pravidlá spracovania osobných údajov.

Za osobný údaj sa môže považovať aj IP adresa alebo cookies, čo donútilo Model Marketing s.r.o. detailne študovať desiatky strán zjednodušene vysvetlených pravidiel.

Sprostredkovateľ údajov, ktorým je aj Model Marketing s.r.o., je osobou spravujúcou osobné údaje pre prevádzkovateľa koncovej služby, ale aj medzislužieb. Zjednodušene povedané,

modelová firma je zodpovedná v plnej miere za údaje, ktoré zapíše užívateľ do komunikácie, hoci aj cez jeden zapojený počítač.

Ako sme už uviedli, prevádzkovateľ, ako aj sprostredkovateľ musia dodržiavať základné zásady stanovené priamo v nariadení GDPR, a to hlavne:

- Firma má povinnosť informovania fyzickej osoby, ktorej osobné údaje sa majú spracúvať prevádzkovateľom.
- Prevádzkovateľ je tiež povinný uskutočniť opatrenia na to, aby preukázal dodržiavania zákona o ochrane osobných údajov.
- Musí tiež dodržať povinnosť vedenia záznamov o spracovateľských činnostiach podľa ustanovenia § 37 zákona o ochrane osobných údajov. Toto nariadenie neurčuje formu vedenia tohto záznamu, je to ponechané na rozhodnutí samotného spracovateľa osobných údajov, čo robí vec ešte viac neprehľadnou a ukazuje na značný goldplating pri transpozícii európskej smernice.
- Firma ako mnoho ďalších monitoruje fyzické priestory svojho podnikania práve pre účely ochrany osobných údajov, ale aj ochranu cennej techniky kamerou. Videozáznam ukladá. V takomto prípade je podnikateľ povinný označiť priestor ako monitorovaný.
- Podnikateľ, ktorý spracúva osobné údaje aj z dôvodu vlastníctva webovej stránky, musí dbať na to, aby súhlas na spracovanie osobných údajov, ktorý jeho zákazník udeľuje, nebol vopred zaškrtnutý, alebo aby nebol súčasťou obchodných podmienok. Zákazník musí už pri návšteve stránky súhlasiť s akýmkoľvek zberom dát - vrátane IP adresy. Fakticky teda každý návštevník stránky musí vlastnou aktivitou vyjadriť súhlas s návštevou, napr. zakliknutím ikony.
- Podnikateľ je povinný vykonať analýzu posúdenia vplyvu na ochranu osobných údajov - DPIA.

Firma musí oznámiť porušenia ochrany osobných údajov Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky do 72 hodín po tom, ako sa on sám o porušení dozvedel.

V súlade so sledovaním požiadaviek zákona o ochrane osobných údajov ale musí firma dbať na niekoľko ďalších predpisov.

Tabuľka 21 Povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a s nimi spojené hrozby sankcií

Povinnosť	Výška finančnej sankcie pri nesplnení
§ 6 až 12 Povinnosť pri spracúvaní osobných údajov zamestnancov dodržiavať základné zásady spracúvania osobných údajov.	do 20 000000 eur, do výšky 4 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok
§ 19 ods. 1 a 2 Povinnosť v stručnej, transparentnej, zrozumiteľnej a ľahko dostupnej forme poskytnúť zamestnancovi presne špecifikované informácie týkajúce sa spracúvania jeho osobných údajov.	do 20 000000 eur, do výšky 4 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok
§ 31 ods. 1 Povinnosť prijať vhodné technické a organizačné opatrenia na zabezpečenie a preukázanie toho, že spracúvanie osobných údajov sa vykonáva v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov.	do 10 000000 eur; do výšky 2 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok
§ 31 ods. 4 Povinnosť pravidelne preverovať trvanie účelu spracúvania osobných údajov a po jeho splnení bez zbytočného odkladu zabezpečiť výmaz osobných údajov zamestnanca.	do 10000000 eur; do výšky 2 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok
§ 34 ods. 3 Povinnosť uzatvoriť so sprostredkovateľom zmluvu o poverení spracúvaním osobných údajov, ak zamestnávateľ plánuje spracúvaním osobných údajov poveriť sprostredkovateľa.	do 10 000000 eur; do výšky 2 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok

§ 37 ods. 1 Povinnosť viesť záznam o spracovateľských činnostiach, za ktoré je zamestnávateľ zodpovedný.	do 10 000000 eur; do výšky 2 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok
§ 42 ods. 1 Povinnosť vykonať posúdenie vplyvu plánovaných spracovateľských operácií na ochranu osobných údajov.	do 10 000000 eur; do výšky 2 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok
§ 10 Povinnosť zabezpečiť likvidáciu osobných údajov zamestnanca, ktoré nie sú súčasťou registratúrnych záznamov.	do 20 000000 eur, do výšky 4 percent celkového svetového ročného obratu za predchádzajúci účtovný rok

Zdroj: Vlastné spracovanie

Spoločnosť Model Marketing s.r.o. ponúka komplexné služby - napr. balíčky v rámci ktorých radí klientom, ako správne nastaviť predajné kanály a lepšie ich cieľiť na cieľové skupiny. K tomu je nevyhnutná aj rada, ako si nastaviť rozpočet na marketing a ako ho robiť dlhodobou strategicky udržateľným. Spĺňa tak aj definíciu ekonomického poradcu, čím sa dostáva pod reguláciu ďalšej zákonnej normy - zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti. Ide hlavne o komplex ohlasovacích povinností, ale aj certifikáciu.

Hlavnými povinnosťami sú:

- Vykonávať starostlivosť vo vzťahu ku klientovi, ktorá sa člení na základnú, zjednodušenú a zvýšenú starostlivosť. Zákon o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti upravuje predmetné povinnosti v ustanovení § 10 a.
- Povinnosť posudzovať skutočnosť, či daný obchod (či už v štádiu prípravy, alebo vykonávania) je neobvyklý, pričom je povinný predmetný neobvyklý obchod zdržať a ohlásiť ho finančnej spravodajskej jednotke.
- Povinnosť odmietnuť uzavretie obchodného vzťahu, ukončiť obchodný vzťah alebo odmietnuť vykonať obchod za predpokladu, že firma nedokáže vykonať starostlivosť o klienta podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) až e) zákona o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti.

- Povinnosť vypracovať a aktualizovať program vlastnej činnosti zameranej proti legalizácii a financovaniu terorizmu tak, aby v predmetnom programe bola zohľadnená vlastná organizačná štruktúra a činnosť konkrétneho podnikateľa.
- Povinnosť identifikovať, posudzovať, vyhodnocovať a aktualizovať riziká legalizácie a financovania terorizmu podľa druhu obchodov a obchodných vzťahov.

Konkurz

Modelový príklad Model Marketing s.r.o. teda už v začiatkoch podnikania narazil na bariéry, ktoré v spojitosti s neúspechom v konkurenčnom boji viedli k rozhodnutiu o zastavení projektu a zrušení celého podnikateľského projektu.

Podľa najnovšieho hodnotenia Svetovej banky je na Slovensku priemerný čas potrebný na oddĺženie podniku až 4 roky. Vzhľadom k vzniknutým dlhom bolo pre modelovú formu možné projekt ukončiť iba konkurzom.

Pre spoločníkov Model Marketing s.r.o. je veľmi nepríjemný aj záznam v registri diskvalifikácií, do ktorého sa dostali pre omeškanie pri formálnom podaní návrhu na začatie konkurzu voči vlastnej firme. Súd za omeškanie uložil pokutu - 12500 eur v prospech konkurznej podstaty a rozhoduje o dočasnom zákaze činnosti.

Podnikateľ sa nemôže vzdať zodpovednosti za úpadok spoločnosti tým, že sa vzdá funkcie štatutára. Ak do 60 dní nie je v obchodnom registri zapísaný nový konateľ, je osoba naposledy vykonávajúca funkciu jediného štatutárneho orgánu povinná podať návrh na zrušenie spoločnosti do 30 dní. Podnikateľ má aj povinnosť poskytovať súčinnosť aj po skončení funkcie za obdobie, v ktorom vykonával túto funkciu.

Podnikateľa v problémoch trápi aj zdržiavanie a pomalé procesy na súde, ktorý neraz sám zapríčiní odklad, za ktorý následne aj nákladovo platí dlžník. Situácia je naďalej priestorom pre šikanózne konkurzné konania, kde sa nečestný podnikateľ dokáže pokúšať o likvidáciu

konkurencie cez insolvenčné procesy. Často sa podnikateľovi pre dané lehoty nevyplatí ani ozdravný proces, ale priamo konkurz.

Tabuľka 22 Úkony podnikateľa pri reštrukturalizácii a ich lehoty

	Úkon	Lehota
1	Podanie reštrukturalizačného posudku na súd Začína plynúť lehota na to, aby súd začal reštrukturalizačné konania alebo aby návrh na povolenie reštrukturalizácie odmietol.	15 dní
2	Povolenie/zastavenie reštrukturalizačného konania Plynie lehota na to, aby súd po začatí konania reštrukturalizáciu povolil alebo zastavil.	30 dní
3	Prihlasovanie pohľadávok Povolenie reštrukturalizácie súd zverejní v Obchodnom vestníku. Tým začína plynúť lehota na prihlasovanie pohľadávok veriteľom správcovi určeného súdom.	30 dní
4	Zistenie a popieranie pohľadávok Správca v určenej lehote zhodnotí správnosť a opodstatnenosť prihlásenej pohľadávky a akceptuje ju/čiastočne či úplne ju poprie a predloží konečný zoznam pohľadávok súdu.	30 dní
5	Schôdza veriteľov Prihlásení veriteľa majú možnosť zúčastniť sa na schôdzi veriteľov, ktorá sa musí konať v určenom termíne od uplynutia lehoty na popieranie pohľadávok. Zvolí sa tu veriteľský výbor, ktorý bude dohliadať na ďalšie kroky.	2 až 7 dní
6	Vypracovanie reštrukturalizačného plánu Dlžníkovi plynie od povolenia reštrukturalizácie súdom lehota 90 dní (s možnosťou predĺženia o 60 dní) od povolenia reštrukturalizácie na predloženie plánu, ako chce uspokojiť jednotlivých veriteľov.	90 až 150 dní
7	Schvaľovanie plánu veriteľským výborom Veriteľskému výboru plynie lehota na schválenie, zamietnutie alebo žiadosť o prepracovanie reštrukturalizačného plánu odo dňa, kedy im dlžník predložil tento plán.	15 dní
8	Schvaľovanie plánu schôdzou veriteľov Od schválenia reštrukturalizačného plánu veriteľským výborom plynie lehota na schvaľovanie reštrukturalizačného plánu všetkými veriteľmi na schvaľovacej schôdzi.	30 dní
9	Potvrdenie plánu súdom Súd v určenej lehote od schválenia reštrukturalizačného plánu schôdzou veriteľov preskúma plán, potvrdí jeho platnosť a ukončí reštrukturalizačné konanie.	15 dní

Zdroj: zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení neskorších predpisov

4 VÝPOČET ROČNÉHO ZAŤAŽENIA ILUSTRATÍVNYCH FIRIEM

Pri pohľade na nákladovú náročnosť, ktorá sa spája s povinnosťami vyvolanými regulačným zaťažením, zohľadňujeme dva druhy poplatkov. Prvú skupinu tvoria poplatky z kategórie priamych - teda hlavne poplatky, ktoré sú vyrubované verejnými inštitúciami za to, že poskytli službu či úkon, o ktoré je podnikateľ podľa regulačného predpisu povinný požiadať.

Druhú významnú skupinu nákladov podnikateľov v súvislosti s regulačným zaťažením však tvoria nepriame náklady - hlavne časové, ktoré musí podnikateľ vynakladať na administratívnu správu daných povinností spojených s regulačnými predpismi.

Výšku poplatkov v oboch prípadoch, avšak hlavne v prípade nepriamych, teda časových nákladov výrazne ovplyvňuje veľkosť podnikateľského subjektu či špecifickosť sektora, v ktorom podniká.

V analýze pracujeme pri ilustráciách regulačného zaťaženia s piatimi firmami, medzi ktorými sú veľkostné kategórie mikropodnikov, malých a stredných podnikov i veľkých podnikov. Všetky taktiež podnikajú v sektoroch, ktoré sú niečím špecifické, pričom jedna z nich je akciovou spoločnosťou, čo prináša iný charakter regulácií samo o sebe.

Tabuľka 23 Kategórie regulačných nákladov

Celkové náklady spojené s plnením povinností vyplývajúcich podnikateľom z regulácie	
Priame finančné náklady okrem iných poplatkov	Odvody, dane, clá a poplatky, ktorých cieľom je znižovať negatívne externality
Priame finančné náklady - iné poplatky	Iné poplatky - registračné poplatky, správne poplatky, kolký,...
Nepriame finančné náklady	Školenia, investície do vybavenia (registračná pokladňa, IT a pod.).
Administratívne náklady	Ocenenie času stráveného plnením administratívnych úkonov plynúcich z regulácie

Zdroj: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

4.1 NEPRIAME ČASOVÉ NÁKLADY PODNIKATEĽA NA SPRÁVU REGULAČNÝCH POVINNOSTÍ

Pri analytickom výpočte časových nákladov podnikateľa je možné pre porovnateľnosť a objektivitu údajov pracovať na základe metodiky Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky pri výpočte vplyvov na podnikateľské prostredie - Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov - aktualizované upravené nové znenie (schválené 5. 5. 2021 vládou SR svojím uznesením č. 234/2021).

Podľa metodiky, ktorá vychádza z usmernení OECD, je možné určiť časové náklady jednotlivých úkonov podnikateľov spojených s regulačnými povinnosťami.

Tabuľka 24 Časové náklady jednotlivých úkonov spojených s regulačným zaťažením

Úkon podnikateľa	Časový náklad mikropodniku v minútach	Časový náklad MSP v minútach	Časový náklad veľkého podniku v minútach
Archivácia	45	90	180
Evidencia, vedenie dokumentácie	240	480	720
Inventarizácia	360	720	1200
Ohlásenie, oznámenie, poskytnutie informácie	60	60	60
Overenie súladu	120	480	960
Poskytnutie súčinnosti	100	100	100
Predloženie dokladu/dokumentu elektronicky	30	30	30
Predloženie dokladu/dokumentu papierovo	50	50	50
Vypracovanie dokumentu/správy	480	960	2400
Žiadosť/návrh	180	240	480

Zdroj: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Pre účely zjednodušeného porovnania časovej náročnosti jednotlivých úkonov, ktoré musí podnikateľ urobiť v súvislosti s regulačnými povinnosťami, teda možno konštatovať hypotetické časové náklady pre jednotlivé veľkostné kategórie podnikov nasledovne:

- Priemerný časový náklad jedného úkonu regulácie pre mikropodnik (náklady na reguláciu s priemerným časom všetkých typov úkonov) 166,5 minút
- Priemerný časový náklad jedného úkonu regulácie pre MSP (náklady na reguláciu s priemerným časom všetkých typov úkonov) 321 minút
- Priemerný časový náklad jedného úkonu regulácie pre veľký podnik (náklady na reguláciu s priemerným časom všetkých typov úkonov) 618 minút

Hypotetická situácia modelových firiem pre účely našej analýzy vychádza z ilustrácie životných situácií podnikov počas jedného účtovného roka v roku 2020. Vychádza preto z predpokladu, že priemerná cena práce v EUR za rok 2020 (priemerná mesačná mzda + odvody) bola 1531,8 eur.

Pri sledovaní faktu, že mal rok 2020 251 pracovných dní, pracovníci pracovali pre ilustratívnu firmu na hlavný pracovný pomer, v rámci ktorého odpracovali za každý pracovný deň 8 hodín a prepočtom hodinových nákladov jednotlivých úkonov podnikateľa spojených s regulačnými povinnosťami, bližšie sa k výpočtu nákladov každej z ilustratívnych firiem, ktoré musela počas 12 mesiacov roku 2020 vynaložiť na prácu zamestnancov zaoberajúcich sa danými úkonmi. Priemerný náklad na hodinovú prácu slovenského podnikateľa je po prepočte za rok 2020 9,15 eura.

Hypotetický hodinový náklad jednotlivých veľkostných kategórií na riešenie jedného úkonu súvisiaceho s regulačným nariadením:

- Hodinový náklad mikropodniku na vyriešenie regulačnej povinnosti $166,5/60 = 2,78$ hodiny
- Hodinový náklad MSP na vyriešenie regulačnej povinnosti $321/60 = 5,35$ hodiny

- Hodinový náklad veľkého podniku na vyriešenie regulačnej povinnosti 618/60 = 10,3 hodiny

Počty regulačných úkonov, ktoré museli v rámci vyššie popísaných životných situácií vykonať v rámci jedného účtovného roka jednotlivé modelové firmy:

- Model Elektro s.r.o. (MSP) 834
- Model Construct s.r.o. (veľký podnik) 916
- Model IT a.s. (veľký podnik) 936
- Model Energo s.r.o. (veľký podnik) 946
- Model Marketing s.r.o. (mikropodnik) 766

Prepočet na počet hodín, ktoré museli jednotlivé ilustratívne spoločnosti vynakladať na správu agendy regulačných nariadení:

- Model Elektro s.r.o. (MSP) $834 * 5,35 = 4461,9$ hodiny
- Model Construct s.r.o. (veľký podnik) $916 * 10,3 = 9\,434,8$ hodiny
- Model IT a.s. (veľký podnik) $936 * 10,3 = 9\,640,8$ hodiny
- Model Energo s.r.o. (veľký podnik) $946 * 10,3 = 9\,743,8$ hodiny
- Model Marketing s.r.o. (mikropodnik) $766 * 2,78 = 2\,129,48$ hodiny

Tabuľka 25 Jednotlivé typy regulačných povinností a čo do nich patrí

Typické regulačné povinnosti	Čo spadá do danej povinnosti
Archivácia	Uchovávanie dokumentácie po dobu päť rokov po skončení prítomnosti jadrových materiálov; Uchovávanie posudkov z posudzovania rizika desať rokov odo dňa zatriedenia do rizikovej triedy; Povinnosť uchovávať počas desiatich rokov od uvedenia hračky na trh kópiu ES certifikátu.
Evidencia, vedenie dokumentácie	Povinnosť viesť evidenciu používaných určených meradiel s uvedením dátumov ich overenia; Povinnosť viesť samostatnú evidenciu o zmenách

	na jadrovom zariadení; Držiteľ povolenia vedie evidenciu odborne spôsobilých zamestnancov.
Inventarizácia	Vykonať inventarizáciu omamných a psychotropných látok do 31. decembra každého roka; Pri uzatvorení dohody o hmotnej zodpovednosti, pri jej zániku, pri preradení zamestnanca na inú prácu alebo na iné pracovisko, pri jeho preložení a pri skončení pracovného pomeru sa musí vykonať inventarizácia; Účtovná jednotka je povinná inventarizovať majetok, záväzky a rozdiel majetku a záväzkov.
Ohlásenie, oznámenie, poskytnutie informácie	Povinnosť oznámiť podanie žaloby na určenie neplatnosti zmluvy, koncesnej zmluvy na práce alebo rámcovej dohody; bezodkladne informovať ÚNMS SR a orgán dohľadu, že zariadenie sprístupnené na trhu nespĺňa technické požiadavky; Informovať o pripravovanej zmene druhu opakovane použiteľného obalu najmenej tri mesiace pred vykonaním takejto zmeny.
Overenie súladu	Vykonať pravidelné kontroly výrobných činností na zistenie koncentrácie ťažkých kovov; Osoba, ktorá podpisuje návrh na zápis elektronickým podpisom, je povinná zabezpečiť overenie svojich osobných údajov na účely elektronického konania; Pred začiatkom spúšťania musí držiteľ povolenia skontrolovať pripravenosť jadrového zariadenia na spúšťanie tak, že preverí a protokolárne zaznamená splnenie kritérií úspešnosti pomontážnych skúšok systémov, konštrukcií a komponentov; Prehodnocovať a aktualizovať bezpečnostnú správu najmenej raz za päť rokov, ako aj pri závažnej zmene v podniku.
Poskytnutie súčinnosti	Prijímateľ, partner a osoba k nim majúca vzťah dodávateľa je povinná poskytnúť súčinnosť riadiacemu orgánu; Na základe vyžiadania dodať príslušné materiály a technickú dokumentáciu o meradle v štátnom jazyku; Povinnosť poskytnúť súčinnosť správe katastra pri revízii údajov katastra.

Predloženie dokladu/dokumentu elektronicky	Poskytnúť elektronickú verziu technickej dokumentácie do desiatich pracovných dní od doručenia žiadosti orgánu dohľadu nad trhom; Odovzdanie štatistických údajov spravodajskou jednotkou; Povinnosť zasielať zoznamy vydaných a zoznamy zrušených kvalifikovaných certifikátov.
Predloženie dokladu/dokumentu papierovo	Povinnosť pri skončení činnosti, ktorá je predmetom registrácie, odovzdať úradu rozhodnutie o registrácii; Predloženie auditnej správy ako náhrady kontroly; Predkladať NBS výkaz o vykonávaní finančného sprostredkovania a výkaz o vykonávaní finančného poradenstva.
Vypracovanie dokumentu/správy	Povinnosť vypracovať prevádzkový poriadok; Povinnosť zostaviť konsolidovanú účtovnú závierku; Povinnosť podať daňové priznanie k dani z motorových vozidiel; Vypracovanie písomného dokumentu o posúdení rizika pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami.
Žiadosť/návrh	Povinnosť podať žiadosť o akreditáciu; Žiadosť o schválenie systému odbornej prípravy zamestnancov držiteľov povolenia; Povinnosť podať žiadosť o povolenie na vypúšťanie skleníkových plynov do ovzdušia.

Zdroj: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

Predpoklad približného nepriameho nákladu ilustratívnych firiem na vyriešenie jednotlivých regulačných povinností počas jedného účtovného roka:

- Model Elektro s.r.o. $4461,9 * 9,15 = 40\,826,385$ eura
- Model Construct s.r.o. $9434,8 * 9,15 = 86\,328,42$ eura
- Model IT a.s. $9640,8 * 9,15 = 88\,213,32$ eura
- Model Energo s.r.o. $9743,8 * 9,15 = 89\,155,77$ eura
- Model Marketing s.r.o. $2129,48 * 9,15 = 19\,484,742$ eura

4.2 VÝPOČET POPLATKOVÝCH NÁKLADOV SPOJENÝCH S REGULAČNÝMI PREDPISMI

Samostatnou kategóriou záťaže podnikateľa pri regulačných nariadeniach je dodržiavanie poplatkových povinností. Značná časť regulačných predpisov si vyžaduje od podnikateľa žiadať úkon či službu verejnej správy, ktorá je zaťažená poplatkom.

Okrem spojenej administratívnej záťaže tak pribúda nákladová položka firmy aj pre samotnú výšku poplatkov, ktorých sadzba niekedy poškodzuje konkurencieschopnosť slovenských podnikov, či dokonca odrádza fyzickú osobu zvažujúcu vstup do podnikateľského prostredia od transformácie v podnikateľa.

Podstatou problému je často nedodržiavanie princípu, podľa ktorého by mal poplatok zodpovedať nákladom inštitúcie verejnej správy, ktorá občanovi/podnikateľovi poskytne službu či úkon, o ktoré žiada. Neraz sú sadzby poplatkov určované od stola, bez dodržiavania princípu oprávnenosti a neexistuje ani funkčný pravidelný audit systému poplatkov vo verejnej správe.

V prípade modelových firiem v tejto analýze sú poplatkovými zaťažienami zaťažené úkony od počiatku podnikania až po záver účtovného roka. Niektoré z poplatkov ovplyvňujú veľkostné kritéria podnikov, iné sú ovplyvnené špecifikami sektorov, v ktorých podnikajú.

Pre účely analýzy je nutné spracovať poplatky oddelene za každú modelovú firmu aj podľa skupinových kritérií. Zámerom je sledovať hlavne odborové špecifiká a špecifiká poplatkov v určitých životných situáciách.

V modeli nebolo možné spracovať celé spektrum poplatkov. Modelové situácie totiž nedokázali zachytiť niektoré špecifické premenné, ktoré by boli v praxi započítané do poplatkového zaťaženia – napr. v prípade Model Energo s.r.o. obchodovanie s emisnými povolenkami, ktorých cena sa odvíja od obchodovania na burze v čase a je na stratégii podniku, či si ich nakupuje s predstihom alebo volí inú obchodnú taktiku.

Tabuľka 26 Poplatkové náklady modelových firiem počas jedného účtovného roka

Životná situácia	Poplatkové náklady Model Elektro s.r.o.	Poplatkové náklady Model Construct s.r.o.	Poplatkové náklady Model IT a.s.	Poplatkové náklady Model Energo s.r.o.	Poplatkové náklady Model Marketing s.r.o.
Založenie spoločnosti	365,5 eura	365,5 eura	829,5 eura	365,5 eura	365,5 eura
Založenie prevádzky a spustenie prevádzky	7439 eur	6939 eur	8549 eur	12648 eur	4830 eur
Zamestnávanie	3150 eur	6300 eur	10500 eur	8400 eur	126 eur
Koncesionárske poplatky	955,92 eura	2389,92 eur	2389,92 eur	2389,92 eur	55,68 eura
Spustenie firemnej jedálne	274,5 eura	0	0	274,5 eura	0
Odpadové hospodárstvo	4105 eur	4805 eur	105 eur	-	0
Súdne spory	0	0	0	0	31 141,5 eura

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri založení spoločnosti nezohrala v modelových príkladoch rolu veľkosť firmy, ale právna forma, ktorá je pri jednej modelovej firme odlišná. Založenie prevádzky a jej spustenie je poplatkami zaťažené v závislosti od oboru podnikania, v ktorom pôsobí, a počtu zamestnancov.

V prípade náboru zamestnancov, ich zamestnania a s tým spojenými reguláciami ide o nemalé regulačné zaťaženie nielen z časového hľadiska, ale hlavne pri veľkých podnikoch a podnikoch zamestnávajúcich aj cudzincov ide tiež o nemalé nákladové zaťaženie z hľadiska poplatkov.

Modelové situácie teda prirodzene neobsiahli celé spektrum možných poplatkových záťaží. Pre účely analýzy boli preto modelované hlavne životné situácie týkajúce sa veľkého počtu podnikateľov spolu so špecifickými poplatkami vo vysoko regulovaných sektoroch. Gro situácií

naviac počítalo s optimistickým scenárom, a teda, že nedochádzalo k častej chybovosti úkonov, penalizácii a opakovanému čineniu opravných úkonov.

U viacerých modelových životných situácií vo všetkých prípadoch analýza naráža na niekoľko neprimerane vysokých alebo neopodstatnených poplatkov. Opakujú sa často nezávisle od sektora či veľkosti a právnej formy podniku.

Príklady neprimerane zaťažujúcich alebo neopodstatnených poplatkov

Miestny poplatok za reklamu

Každý podnikateľ, ktorý na území mesta či obce šíri písomnú, obrazovú, svetelnú, zvukovú alebo figurálnu reklamu je povinný túto skutočnosť hlásiť obci či mestu a uhrádzať za to príslušný poplatok.

Archaický poplatok sa uhrádza aj za reklamu, ktorá je nakúpená napr. v rámci inzercie v miestnych samosprávnych novinách. Podnikateľ tak samospráve zaplatí za službu a odvedie aj poplatok za to, že ju samospráve zaplatiť mohol.

Koncesionárske poplatky

Poplatky za používanie služieb RTVS uhrádzajú aj podniky, ktoré dané služby nevyužívajú. Nie je jasne definovaná ani opodstatnenosť konkrétnej sadzby. Je otázne, či zodpovedá nákladom za danú službu.

Poplatky za výrub stromov

Typicky neprimerane zaťažujúcou reguláciou spojenou s poplatkom, ktorá aj z jednoduchého procesu vo firme vytvára zložitý a dlhý byrokratický proces, je žiadanie o povolenie pre výrub stromov. Preto ich možno použiť ako príklad neprimeranej záťaže.

Podnikateľ musí poznať zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení a zákon NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v platnom znení.

Príslušný mestský alebo obecný úrad musí požiadať o vydanie rozhodnutia o výrube drevín. Dreviny, na ktoré sa v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody sú stromy s obvodom kmeňa nad 40 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, súvislé krovité porasty v zastavanom území obce s výmerou nad 10 m² a za hranicami zastavaného územia obce nad 20 m², stromy s obvodom kmeňa nad 80 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, ak rastú v záhradách a záhradkárskych osadách a dreviny rastúce na cintorínoch alebo ako súčasť verejnej zelene.

K vybaveniu súhlasu na výrub drevín, aj keby šlo o jeden strom napr. na parkovisku prevádzky, je nutné doložiť minimálne 5 zhotovených dokumentov a výrub je možné zrealizovať až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia a po predchádzajúcom označení stromu orgánom ochrany prírody.

Poplatky týkajúce sa sekcie Ochrana osobných údajov

Ochrana osobných údajov patrí na Slovensku k príkladom tzv. goldplatingu. Dobrá myšlienka európskej smernice, ktorá mala dbať hlavne na ochranu spotrebiteľov, bola pri transpozícii do slovenskej legislatívy chápaná príliš technokraticky, čo vyústilo v desiatky regulačných predpisov spojených s neprimerane vysokými poplatkami a hrozbami pokút.

Poplatky v sekcii ochrany osobných údajov obsahujú celkovo 7 sadzieb s priemernou hodnotou 2893 eur. Sankcie za prípadné neplnenie povinností sú často likvidačné.

Poplatky týkajúce sa súboru regulácií Bezpečnosť práce a technického zariadenia

Agenda bezpečnosti práce a technického zariadenia si od slovenských podnikateľov vyžaduje niekoľko certifikačných úkonov ročne spojených s regulačnými úkonmi prípravy dokumentov, podávania žiadostí či poskytovania súčinnosti.

V praxi často formálne odvedené úkony úradov, napr. pri preskúšavaní zamastencov či ich školeniach spochybňujú oprávnenosť a relevantnosť spoplatnených služieb.

V oblasti Bezpečnosť práce a technického zariadenia obsahuje sadzobník poplatkov až 70 sadziieb s priemernou hodnotou 2006 eur.

4.3 NÁKLADY PODNIKATEĽA SPOJENÝCH S REGULAČNÝMI PREDPISMI V JEDNOTLIVÝCH FÁZACH PODNIKANIA

Jedným z aspektov analýzy modelových príkladov firiem je aj možnosť porovnať regulačné zaťaženie jednotlivých životných situácií podnikov. Množstvo z fáz podnikania nesie spoločné znaky zaťaženia pre podniky nezávisle od ich veľkosti či odboru podnikania. Iné životné situácie rozlišujú výrazné rozdiely v zaťažení z hľadiska podľa veľkostného kritéria.

Tabuľka 27 Príklady regulačného zaťaženia v jednotlivých životných situáciách s hľadiskom kritéria veľkosti podniku

Životná situácia	Poznámka	Typ úkonu	Časové náklady mikropodniku s.r.o.	Časové náklady MSP s.r.o.	Časové náklady veľkého podniku s.r.o.
Založenie spoločnosti	Rozdielny je počet úkonov pri a.s. Pri a.s. sú náklady: mikropodniku 714,6 eura, MSP 1229,8 eura, veľkej firmy 2831 eur.	Ohlásenie, oznámenie, poskytnutie informácie, Vypracovanie dokumentu/správy, Žiadosť/návrh, Predloženie dokladu/dokumentu elektronicky	600,2 eura	1033 eur	2439,4 eura
Založenie a spustenie prevádzky		Ohlásenie, oznámenie, poskytnutie informácie, Vypracovanie dokumentu/správy, Vypracovanie dokumentu/správy, Žiadosť/návrh, Predloženie dokladu/dokumentu elektronicky,	2344,2 eura	4472,5 eura	8944,1 eura

		Evidencia, vedenie dokumentácie, Archivácia, Predloženie dokladu/dokumentu papierovo, Overenie súladu, Poskytnutie súčinnosti			
Vedenie daňovo-odvodovej agendy		Ohlásenie, oznámenie, poskytnutie informácie, Vypracovanie dokumentu/správy, Žiadosť/návrh, Predloženie dokladu/dokumentu elektronicke, Evidencia, vedenie dokumentácie, Archivácia, Predloženie dokladu/dokumentu papierovo, Overenie súladu, Poskytnutie súčinnosti	9322,9 eura	16034,5 eura	36914,8 eura
Zamestnávanie		Ohlásenie, oznámenie, poskytnutie informácie, Vypracovanie dokumentu/správy, Žiadosť/návrh, Predloženie dokladu/dokumentu elektronicke, Evidencia, vedenie dokumentácie, Archivácia, Predloženie dokladu/dokumentu papierovo, Overenie súladu, Poskytnutie súčinnosti	6005,2 eura	10328,5 eura	24394 eur

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tabuľka 28 Špecifické životné situácie významne regulačne zaťažujúce iba niektoré z modelových firiem

Životná situácia	Časové náklady Model Elektro s.r.o.	Časové náklady Model Construct s.r.o.	Časové náklady Model IT a.s.	Časové náklady Model Energo s.r.o.	Časové náklady Model Marketing s.r.o.
Spustenie firemnej jedálne	492,3 eura	1132,8 eura		1132,8 eura	
Súdne spory					990 eur
Ekologické úkony		6502,9 eura		11403,6 eura	
Regulácie v energetike (povolenky, certifikácia technológie)				5466,2 eura	
Ochrana osobných údajov			4618 eur		482,2 eura

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ako z analýzy vyplýva, časovo najnáročnejšími povinnosťami, s ktorými sa podnikateľ počas účtovného roku stretne, sú vysporiadania daňovo-odvodovej agendy a agendy zamestnávania. Na komplikované regulačné nariadenia však niekedy naráža aj nezávisle od životnej situácie, pravidelne a v závislosti od zamerania svojho podnikania.

4.4 SUMÁRNE HODNOTENIE REGULAČNÉHO ZAŤAŽENIA KAŽDEJ Z MODELOVÝCH FIRIEM

Model Elektro

Model Elektro s.r.o. sme pre účely analýzy predstavili ako jednoduchú výrobnú spoločnosť, ktorá sa v sledovanom období nestretla s výrazne špecifickými situáciami. Sledovali sme jej obvyklé založenie, nábor zamestnancov a spustenie prevádzky.

Napriek tomu narazila na 834 regulačných povinností.

Špecifiká: prepisy nehnuteľností, zriadenie zázemia výroby, spravovanie odpadov

Nepriame časové náklady na správu regulačných povinností: 40 826,385 eura

Poplatkové náklady spojené s riešením regulačných predpisov: 16 289,9 eura

Celkovo: 57 116,3 eura

Model Construct

Model Construct s.r.o. sme pre účely analýzy modelovali ako stavebnú firmu s významnejším objemom zákaziek, ale stále v slovenských podmienkach obvyklú.

Ako stavebná firma naráža na špecifiká hlavne v oblasti zamestnávania a práce s odpadmi.

Samostatnou kapitolou je súbor regulácií, ktoré určuje zákon o verejnom obstarávaní.

Celkovo sme v našom prípade identifikovali 916 regulácií, s ktorými sa v rámci bežného podnikateľského cyklu účtovného roka Model Construct s.r.o. stretla.

Špecifiká: variabilita pracovných pomerov, nábor dočasných pracovníkov, nábor pracovníkov zo zahraničia, verejné obstarávanie, správa odpadov

Nepriame časové náklady na správu regulačných povinností: 86 328,42 eura

Poplatkové náklady spojené s riešením regulačných predpisov: 20 799,4 eura

Celkovo: 107 037,8 eura

Model IT

Model IT a.s. vykresľuje hlavne špecifiká spojené so situáciou, keď má akciová spoločnosť aj zahraničného akcionára, a špecifiká spojené s IT sektorom. Špeciálnymi reguláciami, ktoré na spoločnosť dopadajú sú hlavne tie v oblasti duševného vlastníctva, ochrany osobných údajov, medzinárodných finančných operácií a vedenia akciovej spoločnosti.

Modelová situácia vykreslila celkovo 936 regulačných povinností, s ktorými sa Model IT a.s. počas roka stretla. Je tiež nutné dodať, že okrem týchto regulácií musia predpisy dodržiavať aj samotní akcionári - dve spoločnosti s ručením obmedzeným.

Špecifiká: správa akciovej spoločnosti, medzinárodné finančné operácie, ochrana duševného vlastníctva

Nepriame časové náklady na správu regulačných povinností: 88 213,32 eura

Poplatkové náklady spojené s riešením regulačných predpisov: 22 373,4 eura

Celkovo: 110 586,7 eura

Model Energo

Špecifikom podnikania Model Energo s.r.o. je rozsiahla sieť regulácií vyžadujúcich dodržiavanie povinností v oblasti ochrany životného prostredia či v oblasti technických nárokov na prevádzku. V súvislosti s obchodom s energiami a správou odpadov je modelová firma taktiež zaťažená špecifickými regulačnými nariadeniami, ktoré sumárne znamenajú 946 regulačných povinností Model Energo s.r.o. za účtovný rok.

Špecifiká: ochrana životného prostredia, ochrana ovzdušia, správa odpadu, obchodovanie s emisiami, úkony súvisiace s predajom a výrobou energií, prístup do sietí

Nepriame časové náklady na správu regulačných povinností: 89 155,77 eura

Poplatkové náklady spojené s riešením regulačných predpisov: 24 077,9 eura

Celkovo: 113 233,7 eura

Model Marketing

Model Marketing s.r.o. ako ambiciózny, ale realistický projekt neuspela na trhu aj pre rozsiahle regulačné povinnosti spojené so zamestnávaním už prvých zamestnancov.

Špecifiká oboru, ktorý do veľkej miery pracuje s cílením na cieľové skupiny, a teda aj zberom dát o nich, prinútili firmu rešpektovať desiatky povinností vyplývajúcich z ochrany osobných údajov, registratúrnych regulácií aj opatrení proti praniu špinavých peňazí. Keď firma nával regulačných povinností nezvládla a rozhodla sa vec vyriešiť konkurzom, narazila na ďalšie desiatky povinností, ktoré musela splniť.

Celkovo sa firma stretla so 766 regulačnými povinnosťami.

Špecifiká: ochrana osobných údajov, poradenské licencovanie, právny spor, konkurz, agenda malej firmy

Nepriame časové náklady na správu regulačných povinností: 19 484,742 eura

Poplatkové náklady spojené s riešením regulačných predpisov: 36 518,68 eura

Celkovo: 56 003,4 eura

5 NÁVRHY OPATRENÍ

Ako z analýzy vyplýva, regulačné zaťaženie nie je zďaleka marginálnym problémom slovenského podnikateľského sektora. Regulácie dokážu odrádzať od podnikania alebo zhoršovať konkurencieschopnosť slovenského podnikateľského sektora v medzinárodnom porovnaní, čo je podložené časovými i poplatkovými nákladmi.

Problém dokážu politickej reprezentácie odstraňovať alebo aspoň zmierniť niekoľkými opatreniami, ktoré dokážu podnikateľskému prostrediu pomáhať v krátkodobom i dlhodobom horizonte.

Činenie antibyrokratických opatrení

Po vzore dobrých príkladov zo zahraničia musí Slovensko zavádzať stále pokročilejšie antibyrokratické balíčky. Okrem neopodstatnených, neprimeraných a archaických regulácií je nutné neustále revidovať pokrok po každom zavedenom antibyrokratickom balíčku. Pokiaľ opatrenia neprinášajú dostatočný efekt, je nutné pracovať na odstraňovaní byrokratických bariér v podnikaní podľa skutočnej požiadavky podnikateľov.

Antibyrokratické balíčky musia vychádzať z analytického zistenia neopodstatnených, neprimeraných a archaických regulácií, ale aj z konkrétnych požiadaviek vyslovených zástupcami podnikateľov.

Audit byrokratickej záťaže musí byť systematický a nepretržitý. Štát by mal nastaviť mechanizmus, ktorý bude monitorovať a identifikovať neprimerané byrokratické záťaže neustále, priebežne, nezávisle od toho, či bude odbúravanie byrokracie prioritou vlády v danom období.

Zamedzenie goldplatingu

Hoci sa o tzv. goldplatingu hovorí ako o probléme niekoľko rokov, stále nie je zreteľne badateľné, že by dochádzalo k odstraňovaniu preexponovaných, prehnaných a pretechnizovaných transpozícií európskeho práva do slovenskej legislatívy.

Štát musí na jednej strane vykonať rozsiahly audit, ktorý preverí už zavedený goldplating pri niektorých platných zákonoch a ďalších právnych predpisoch s pôvodom v smerniciach Európskej únie.

Na strane druhej musí zaviesť automatizovaný mechanizmus, ktorý bude analyticky minimalizovať rozsah nariadení z európskych predpisov transponovaných do slovenskej legislatívy.

Zavedenie jednotných platieb za úkon

Niekoľko úkonov a služieb verejnej správy, o ktoré musí podnikateľ na základe regulačných predpisov žiadať je zaťažených zložitým sadzobníkom poplatkov za viaceré medzikroky. Podľa dobrých príkladov zo zahraničia je vhodné vytvárať spoplatnenie viacerých úkonov v rámci jednej skupiny týkajúcej sa danej životnej situácie.

Jedným poplatkom za vybavenie veci by v ideálnom prípade podnikateľ uhradil náklady verejnej správy na všetky úkony a služby, ktoré v rámci vybavenia danej veci, napr. stavebného povolenia vykoná. V súčasnosti je nutné uhrádzať v procese vybavenie niekoľko čiastočných poplatkov, ktoré podnikateľa zaťažujú časovo, nútia ho poznať viac noriem a dokladať viac dokladov. Okrem iného to neraz zvyšuje riziko zlyhania vybavenia na základe chýbajúcej úhrady niektorého z poplatkov.

Elektronizácia podaní, zavedenie elektronického prehľadu vybavenia jednotlivých úkonov

Stále aktuálnou požiadavkou je aj nutnosť elektronizovať čo najširšie spektrum podaní v rámci plnenia regulačných povinností. Navzdory tomu, že v posledných rokoch oblasť digitalizácie verejnej správy pokročila, stále existuje mnoho úkonov, ktoré je nutné podávať osobne alebo korešpondenčne formou fyzických dokumentov.

Okrem samotných podaní je nutné elektronizovať celú správu priebehu vybavenia podaní. V mnohých životných situáciách chýba podnikateľovi možnosť sledovať, v akom stave sa nachádza vec, ktorú od úradu na základe regulačnej povinnosti žiada. Často sa až s výraznejším

časovým odstupom dozvie výsledok vybavenia, neraz bez možnosti odvolania. Prichádza tak k situáciám, kedy bolo podanie podnikateľa pre formálne chyby zamietnuté a musí ho celé vrátane súvisiacich príloh podávať ešte raz.

Odstránenie archaických povinností a poplatkov

Množstvo poplatkov, ktoré obsahujú sadzobníky slovenského poplatkového zaťaženia podnikania a s nimi súvisiacich povinností, je pozostatkom regulačných nariadení, ktoré boli prijaté v dávnejšej minulosti.

Neraz preto v dnešnej dobe nedávajú zmysel. Ide o dôsledok neaplikovaných deregulačných pravidiel, kedy prijímanie nových regulácií nebolo vykonané súbežne s analýzou, či dané pravidlo nebude duplicitné alebo protichodné inému regulačnému nariadeniu. Je nutné tieto kolízie, ako aj poplatky, ktoré stratili opodstatnenie vyhľadávať a naprávať.

Revízia a zavedenie pravidelnej analýzy oprávnenosti a efektivity regulačných predpisov

Verejné inštitúcie majú podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní vykonať všetky kroky na spoľahlivé zistenie stavu vecí, ktorých rozsah sa môže po regulovaných oblastiach značne líšiť. Na základe auditu by malo dochádzať k odstráneniu archaických poplatkov, poplatkov vyberaných opakovane za rovnaký úkon a úprave výšky poplatkov tak, aby bola adekvátna. Podobné výsledky by mal pravidelný audit prinášať aj v oblasti regulačných povinností.

Audit by mal na rozdiel od súčasného stavu prebiehať priebežne, a tak pri vznikajúcich nových, ako aj už v minulosti zavedených povinnostiach posudzovať nutnosť, oprávnenosť, efektivitu či rozsah regulačných nariadení. Pre udržateľnosť auditného procesu je nutné nastaviť automatizovaný mechanizmus, ktorý bude vykonávaný nezávisle od toho, či bude odstraňovanie regulačného zaťaženia jednou z priorít vlády v danej dobe.

Revízia oprávnenosti sadziieb poplatkov

Na základe vyššie spomínaného auditu by mala byť priebežne, nezávisle od iných deregulačných opatrení monitorovaná taktiež oblasť poplatkového zaťaženia spojeného s regulačnými povinnosťami.

Je nutné zaviesť jasné kritéria na určovanie výšky prijímaných poplatkových sadziieb, ako aj už platných sadziieb. Podľa OECD by mal správny poplatok či súdny poplatok zodpovedať reálnej výške nákladov verejnej inštitúcie, ktorá úkon či službu, za ktorý je poplatok vyrubený, vykonáva.

V niektorých prípadoch - napr. v oblasti bezpečnosti práce, ochrany osobných údajov či technologickej certifikácie - poplatkové sadzby nákladom verejných inštitúcií nezodpovedajú a na podnikateľské prostredie pôsobia skôr ako trest, záťaž, ktorú musí podnikateľ niesť kvôli tomu, že sa rozhodol do istej životnej situácie podnikania ísť.

Podpora informovanosti

Problémom regulačného zaťaženia na Slovensku je aj samotný rozsah, počet a komplikovanosť regulačných nariadení. Hlavne pre malého podnikateľa, ktorý na to nemá dostatok personálu a času, je problémom už len poznať všetky regulačné nariadenia, ktorými by sa mal riadiť.

Štát by mal prostredníctvom ministerstva hospodárstva a jemu podriadených organizácií vytvoriť jednotné miesto informovanosti o reguláciách. Online platforma by mohla vyzeráť ako prehľadný manuál o povinnostiach pre podnikateľa.

Po vzore dobrých zahraničných príkladov by mohol mať interaktívnu podobu modelovania regulačného kalendára, kde si podnikateľ podľa životných situácií navolí svoju konkrétnu situáciu, pričom by mu systém na prehľadnej online karte vygeneroval chronologický sumár regulačných povinností, ktoré musí splniť.

Konzultačné procesy s podnikateľským prostredím pri tvorbe regulačných nariadení

Pri tvorbe nových regulačných nariadení je nevyhnutné, aby ich autori komunikovali s tými, ktorých sa nariadenia týkajú. V prípade regulačného zaťaženia podnikania je nevyhnutné komunikovať so zástupcami podnikateľského prostredia.

Je nevyhnutné nielen naslúchať ich názorom a zvažovať zapracovanie ich návrhov, ale aj analyzovať relevantné dáta z praxe a predpokladať tak dopady na oblasť, ktorej sa vytváraný regulatív týka.

Odstránenie pandemických regulácií, zefektívnenie núdzových mechanizmov štátu

Kríza súvisiaca s pandémiou koronavírusu so sebou priniesla rozsiahle opatrenia štátu, ktoré nemajú v slovenskej histórii obdobu. Vzhľadom k tomu, že boli často prijaté v rýchllosti a pod veľkým tlakom, často sa aktivizovali prostredníctvom schválenia ako tzv. prílepku nesúvisiaceho zákona, smernice, vyhlášky alebo nariadenia.

Je prirodzené, že v krátkosti času vzhľadom k akútности reagovať na neočakávanú kritickú situáciu nebola možnosť predpisy dostatočne pripomienkovať, a tak neraz obsahujú množstvo nekvalitných pravidiel či chýb v znení.

Po odznení krízy súvisiacej s pandémiou koronavírusu je nutné tieto nariadenia analyzovať. Čo najviac z nich je nutné zrušiť tak, aby nespôsobili kolízie a problémy v legislatívnom systéme ovplyvňujúcom podnikateľské prostredie.

Pre núdzové režimy a krízové situácie v budúcnosti je dôležité vytvoriť krízový scenár a legislatívny rámec, ktorý umožní štátu reagovať citlivejšie či pružnejšie. Dobrou praxou v zahraničí je mať predpripravené konzultované nariadenia, ktoré štát v prípade nutnosti obratom schváli, pričom podnikateľské prostredie dané opatrenie dostatočne pozná a samo sa s predstihom spolupodieľalo na jeho tvorbe.

Zjednotiť a skrátiť lehoty vybavenia

Problémom vybavovania úkonov a služieb, o ktoré je podnikateľ na základe regulačných nariadení nútený žiadať, je aj nejasne časovo ohraničená lehota vybavenia.

Neraz chýba jasne definovaná časová lehota, ktorú má verejná inštitúcia vybavujúca podanie na vyriešenie požiadavky. V niektorých prípadoch sa vybavenie vecí skladá z viacerých čiastkových podaní, ktoré nemajú jednotné lehoty vybavenia, a tak nie je jasné, ako dlho má podnikateľ na vyriešenie požiadavky čakať.

Chýba aj jasne definovaný sankčný mechanizmus, ktorý by porušenie povinností verejných inštitúcií sledoval a trestal. Ide o nepomer v porovnaní vzťahu s podnikateľom, ktorý je pri nedodržaní povinností trestaný veľmi prísne.

Bolo by preto vhodné zjednotiť lehoty čiastkových podaní jednotlivých vybavovaných vecí a skrátiť tieto lehoty na čo najkratší čas.

ZHRNUTIE

Analýza regulačného zaťaženia slovenských firiem jasne dokazuje vysokú záťaž, ktorú regulačné predpisy pre slovenských podnikateľov predstavujú. Už od založenia firmy musí podnikateľ dbať na desiatky regulačných predpisov, ktoré od neho vyžadujú administratívne úkony, prípravy dokumentov, ich podania a poznanie sankčných mechanizmov.

V priebehu podnikania zas podnik narazí na preregulované životné situácie, ktoré ho niekedy odradia od účinenia expanzie či iného rozvojového kroku. Pre konkurencieschopnosť slovenských podnikov je pritom zhubné hlavne to, že vysoký počet regulácií nezaťažuje iba špecifické situácie typické pre špecializované obory či veľké firmy, ale rovnaká časová a poplatková náročnosť je vyžadovaná aj od malého podniku, a to už od prvých fáz podnikania.

Medzi preregulované oblasti dlhodobo platí zamestnávanie, čo je v príkrom rozpore s nárokmi a očakávaniami štátu od podnikateľského prostredia. Desiatky regulácií sa týkajú zamestnania už prvého zamestnanca, situácia je obzvlášť náročná pri zamestnávaní vyšších počtov zamestnancov a povinnosti spojené so zamestnávaním pracovníkov zo zahraničia predstavujú záťaž, ktorá dokáže podniky od zváženia takejto expanzie vyslovene odradiť.

S oblasťou zamestnávania sa spája tiež rozsiahla sieť daňovo-odvodových povinností, ktoré tvoria samostatnú kapitolu a do kalendára podnikateľa zapisujú hneď stovky povinností, ktoré musí počas účtovného roka splniť.

Zamestnávateľ musí zabezpečiť aj rozsiahle školiace povinnosti v oblasti bezpečnosti práce či povinného odborného preškolenia zamestnancov. Pracovníkov musí certifikovať nielen na odborné činnosti, ale aj na bežné prevádzkové činnosti ako riadenie automobilu. Povinné preškoľovania a preskúšavanie musí zariadiť zamestnávateľ, samotný certifikačný proces je neraz značne formálneho charakteru a je otázne, či prináša pre prax požadovaný prínos. Celá oblasť je tak časovo aj poplatkovo nákladná, pričom celé bremeno ostáva na pleciach podnikateľa.

Zamestnávanie cudzincov je zaťažené tak komplikovanými regulačnými predpismi, že mnohých zamestnávateľov od nábora pracovníkov v zahraničí odradí. Komunikácia s cudzineckou políciou a ďalšími úradmi je tak zdĺhavá, komplikovaná a zaťažujúca, že príchod pracovníka nie je istý ani mesiace po tom, čo sa na uzavretí pracovného pomeru dohodol so zamestnávateľom. Neraz sa tak dokonca slovenský zamestnávateľ rozhodne nevyužiť možnosť rozšírenia výroby na základe rastúceho dopytu po jeho produktoch či službách.

Do istej miery ide o dôsledok dlhodobej štátnej neochoty uvoľňovať pravidlá pre príchod zahraničných pracovníkov, čo pre nedostatok pracovnej sily v niektorých profesiách poškodzuje konkurencieschopnosť slovenských podnikateľov.

Analýza regulačného zaťaženia podnikania ukazuje aj na niekoľko dlhodobo kritizovaných a neriešených regulácií, ktoré robia starosti všetkým druhom podnikateľov nezávisle od toho, či skutočne spĺňajú zákonom prezentovaný účel. Ide napr. o povinnosť uhrádzať koncesionárske poplatky za využívanie služieb RTVS, a to aj v prípade, ak podnikateľ tieto služby v skutočnosti nevyužíva.

Neopodstatnené sú aj ďalšie poplatkovo zaťažené regulačné povinnosti, ktoré niekedy vyvolávajú dojem opakovaného spoplatnenia toho istého úkonu. Ide napr. o miestny poplatok z reklamy, ktorý si niektoré obce účtujú aj za reklamu, ktorá bola zadaná v obecných novinách či na iných obcou ponúkaných reklamných kanáloch.

Podobné neopodstatnené poplatkové záťaže sú často dôsledkom nesystematického prijímania regulatívnych predpisov a toho, že v regulačnom systéme neexistuje žiaden mechanizmus priebežného či opakovaného auditu regulačných predpisov a poplatkových sadzieb. Mnoho z neprimeraných regulačných predpisov je archaických - teda takých, ktoré boli prijaté pred mnohými rokmi, pričom v nasledujúcich obdobiach stratili význam, no autor ich z regulačných predpisov neodstránil.

Práve veľká šírka a komplikovanosť regulačného rámca, spoločne s nesystematickým procesom jeho vytvárania a chýbajúcim auditom už existujúcich predpisov sú hlavným problémom neprimeranosti regulačného zaťaženia. V oblasti poplatkov je veľkým problémom nerešpektovanie princípu, podľa ktorého by mala sadzba poplatku zodpovedať nákladom inštitúcie, ktorá spoplatnený úkon či službu vykoná.

Podobne predimenzovaný je regulačný rámec aj pre v slovenskej legislatíve značne rozvinutý goldplating. V situácii, keď viac ako polovica prijímanej legislatívy pochádza z európskych právnych predpisov, ide o mimoriadne škodlivú vlastnosť slovenského legislatívneho procesu, ktorý vytvára príliš rozsiahle či neprimerane tvrdé regulácie podnikateľského prostredia.

Ich odstraňovanie je kľúčovým prvkom posilnenia konkurencieschopnosti slovenských podnikov na medzinárodnom trhu.

Analýza navrhuje niekoľko opatrení a stratégií, ktoré by pomohli naplňať tieto ciele v krátkodobom aj dlhodobom horizonte. Ide o návrhy, ktoré nemusia byť náročné zaviesť do praxe a pri ktorých nezohráva žiadnu úlohu politická orientácia či ekonomické smerovanie jednotlivých vlád.

Zavedenie návrhov pomenovaných analýzou by prinieslo systematickú a dlhodobo udržateľnú prácu s regulačným rámcom, ktorá by priniesla benefity slovenskému podnikateľskému prostrediu, ktorého vyprodukovaný kapitál a pridaná hodnota zase poháňajú rozvoj krajiny ako takej. Z odstránenia preregulovaného prostredia by navyše mohla ťažiť aj samotná verejná správa, ktorá by vďaka tomu ušetrila čas, pracovné náklady a kapacity.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Elektronická zbierka zákonov:

<https://www.slov-lex.sk/vyhľadavanie-pravných-predpisov>

Internetové zdroje:

Finančná správa Slovenskej republiky Elektronická registračná pokladnica. Dostupné na internete: <https://www.financnasprava.sk/sk/podnikatelia/dane/ekasa/erp>

MIGRAČNÉ INFORMAČNÉ CENTRUM IOM. Zamestnávanie cudzincov na Slovensku. 2020. Dostupné na internete: <https://www.mic.iom.sk/sk/praca/zamestnavanie-cudzincov-na-slovensku.html>

Ministerstvo hospodárstva SR. Regulačné zaťaženie. Dostupné na internete: <https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/lepsia-regulacia/regulacne-zatazenie>

Ministerstvo hospodárstva SR. Správy o stave podnikateľského prostredia v SR, 2020. Dostupné na internete: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/lepsia-regulacia/opatrenia/spravy-o-stave-podnikatelskeho-prostredia-v-sr>

Ministerstvo hospodárstva SR. Znižovanie administratívneho zaťaženia v SR. Dostupné na internete: <https://www.economy.gov.sk/podnikatelske-prostredie/lepsia-regulacia/regulacne-zatazenie/z nizovanie-administrativneho-zatazenia-v-sr>

Ministerstvo hospodárstva SR. Životné situácie podnikateľov, 2011. Dostupné na internete: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/zivotne-situacie-podnikatelov>

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Povinnosti podnikateľa. Dostupné na internete: <https://www.enviroportal.sk/podnikatel/odpad/povinnosti-podnikatela>

Národná rada Slovenskej republiky. Posledné schválené zákony. Dostupné na internete:
<https://www.nrsr.sk/web/default.aspx?SectionId=184>

Slovak Business Agency. 2015. Podmienky podnikania a zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín na Slovensku. Bratislava, 2015. Slovak Business Agency (2015). Dostupné na internete: http://www.sbagency.sk/sites/default/files/sumarna_sprava_z_prieskumov.pdf

Slovenská elektrizačná prenosová sústava. Dostupné na internete: <https://www.sepsas.sk/sk>

Sociálna poisťovňa, 2019. Počet dohodárov v novembri, pred Vianocami, klesol. Sociálna poisťovňa. Dostupné na internete: [https://www.socpoist.sk/aktuality-pocet-dohodarov-v-novembri--pred-vianocami--klesol/1794s68090c?Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky](https://www.socpoist.sk/aktuality-pocet-dohodarov-v-novembri--pred-vianocami--klesol/1794s68090c?Ministerstvo%20hospod%C3%A1rstva%20Slovenskej%20republiky).

Sociálna poisťovňa. Zamestnávateľ. Dostupné na internete: <https://www.socpoist.sk/2075-menu/55359s>

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. Dostupné na internete: <https://www.urso.gov.sk/>

Vláda Slovenskej republiky. Zoznam rokovaní vlády SR. Dostupné na internete: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Negotiation>